

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2558

ISSN 2350 – 9937

เจ้าของ

งานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานภาพแสนยากร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทยา อิทธิชินบัญชา

กองบรรณาธิการ

นายชานนท์ ไชยทองดี

นางสาวนันทพร บุญพรหม

นายสาวสายใจ เกิดมงคล

นางสาวศศิธร สมอินทร์

นายอังศุธร อังคะนิศ

นายสุรพงศ์ เบ้าทอง

นางสาวจันจิรา ใจแก้ว

กองบรรณาธิการ (จากภายนอกสถาบัน)

รองศาสตราจารย์ ดร.บัวพันธ์ พรหมพักพิง

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดร.สมพันธ์ เตชะอธิก

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ดร.อุมารินทร์ ตูลารักษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประทับใจ สีक्षा

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ดร.ศุภชัย วรรณเลิศสกุล

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ดร.นงลักษณ์ สูงสุมาลย์

มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัญญา พาแพงหมื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

กำหนดการเผยแพร่

ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่ความรู้ด้านการวิจัย กิจกรรมผลงานวิจัย
ที่อยู่ในรูปบทความวิจัยของนักวิชาการหรือนักวิจัย
จากหน่วยงานภายในและภายนอก

สถานที่ติดต่อ

กองบรรณาธิการวารสารงานวิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

319 ถนนไทยพินทา ตำบลโพธิ์ อำเภอเมือง

จังหวัดศรีสะเกษ 33000

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายนอก)

สาขาวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี

รองศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ชาญ ณ ลำปาง
รองศาสตราจารย์ ดร.ดำรงฤทธิ์ วิบูลกิจธนากร

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

สาขาการศึกษา และบริหารการศึกษา

ศาสตราจารย์ ดร.สายหยุด จำปาทอง
รองศาสตราจารย์ ดร.บุญชม ศรีสะอาด
รองศาสตราจารย์ ดร.อัครวุฒิ อุทัยรัตน์
รองศาสตราจารย์ ดร.สมาน อัครภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมพงษ์ ธงไชย

มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาศิลปะ และวัฒนธรรม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ลำดวน

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาบริหารธุรกิจ และการบัญชี

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญทวรรณ วิงวอน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีสุนันท์ ประเสริฐสังข์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณ หวังเจริญเดช

มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาภาษา และวรรณคดี

รองศาสตราจารย์ ดร.จารุวรรณ ธรรมวัตร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปฐม หงส์สุวรรณ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาประวัติศาสตร์ และโบราณคดี

รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศิลป์ สืบวัฒนะ

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

สาขาสังคม และการพัฒนา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัญญา ภาณุรัตน์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สันทนา กุลรัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

สาขากฎหมาย และการเมืองการปกครอง

รองศาสตราจารย์ ดร.ไชยันต์ รัชชกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ดร.ประทีป ทับอัตรานนท์

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
ผู้พิพากษา หัวหน้าศาลประจำกอง
ผู้ช่วยศาลอุทธรณ์

คณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาและวิพากษ์บทความ (ภายใน)

รองศาสตราจารย์จำเริญ อุ่นแก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.เอกพงษ์ วงศ์คำจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สหสา พลนิจ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นนทยา อิทธิชินบัญชา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประดิษฐ์ ศิลาบุตร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ศักดิ์ ทองพันธ์
ดร.ปกรณ์ชัย สุพัฒน์

สาขาวิทยาศาสตร์
สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สาขาบริหารธุรกิจ
สาขาบริหารธุรกิจ
สาขาบริหารการศึกษา
สาขาบริหารการศึกษา
สาขาสถิติประยุกต์

บทบรรณาธิการ

วารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ฉบับนี้เป็นปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม 2558 จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริม และสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานการวิจัย และผลงานทางวิชาการ เพื่อพัฒนาการศึกษาและเพื่อพัฒนาสังคม

วารสารวิจัย ฉบับนี้ประกอบด้วยบทความจากคณาจารย์ และนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 8 บทความ ได้แก่

- บทความเรื่อง รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
- บทความเรื่อง การผลิตสื่อสารคดีสำหรับผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่
- บทความเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้
- บทความเรื่อง การศึกษาอุบัติเหตุในศตวรรษที่ 21
- บทความเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2
- บทความเรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถั่ว เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
- บทความเรื่อง วิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผ้าทอ จังหวัดศรีสะเกษ
- บทความเรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

จากบทความที่ คณาจารย์ และนักวิชาการได้นำเสนอในวารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษฉบับนี้ พบว่ามีบทความที่เกิดจากการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษาของนักวิจัยภายนอกสถาบันฯ ถือเป็นความร่วมมือทางวิชาการที่น่ายินดี นอกจากนี้บทความที่เกิดจากการวิจัยของนักวิจัยภายในสถาบันฯ ก็เป็นสิ่งที่ยืนยันถึงการพัฒนาทางด้านการวิจัยตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ถือเป็นผลงานการสร้างสรรค์ทางวิชาการเหมาะสมต่อการเผยแพร่แก่นักวิจัย และบุคคลที่สนใจ

สารจากอธิการบดี

ด้วยความมุ่งมั่นในเจตนารมณ์ที่จะพัฒนามหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษให้ก้าวหน้าสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการด้วยคุณภาพระดับสากล ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนให้มีศักยภาพ และสามารถรังสรรค์นวัตกรรมระดับชาติที่มีประสิทธิภาพขั้นสูง อันจะช่วยให้ประเทศสามารถแข่งขันทางเศรษฐกิจกับประเทศอื่น ๆ ได้เป็นอย่างดี งานวิจัยของคณาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป จึงเป็นส่วนสำคัญในการผลักดันให้ประเทศกำลังพัฒนาเปลี่ยนผ่านสู่ระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ อีกทั้งยังช่วยในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ไปสู่ นักวิจัย ท่านอื่นๆ อันเป็นการแลกเปลี่ยนและสั่งสมองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในประชาคมวิจัย ทั้งนี้ นักวิจัย ท่านอื่นยังสามารถนำองค์ความรู้เหล่านั้นพัฒนาต่อยอดให้เกิดความรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างสม่ำเสมออีกด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ได้ตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว จึงได้จัดทำวารสารงานวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม 2558 เพื่อเป็นการบริการด้านวิชาการแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้นักวิจัย ได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานวิจัยขอขอบคุณและชื่นชมผู้บริหาร บุคลากรงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องที่ได้ตั้งใจทุ่มเทและมุ่งมั่นในการจัดทำวารสารวิจัยฉบับนี้ ขอแสดงความยินดีและให้กำลังใจในความสำเร็จทางวิชาการแก่นักวิจัยทุกท่าน ที่ได้ส่งบทความวิจัยลงในวารสารฉบับนี้ อันจะเป็นประโยชน์ไปสู่การพัฒนาและการประยุกต์เพื่อใช้ประโยชน์ทั้งต่อท้องถิ่น องค์กร สังคม และประเทศชาติต่อไป

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประกาศิต อานภาพแสนยากร)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สารจากที่ปรึกษาอธิการบดี

ปัจจุบันมีนวัตกรรมใหม่ที่น่าสนใจเกิดขึ้นมากมายในสถาบันอุดมศึกษา ที่มาจากการวิจัย ซึ่งเป็นภาระหลักของอาจารย์และบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ที่ต้องการพัฒนางานในหน้าที่ของตนเอง งานพัฒนาท้องถิ่น สังคม และประเทศชาติ และเมื่อผลการวิจัยนั้นได้รับการเผยแพร่ และนำไปสู่การปฏิบัติจริง งานวิจัยก็จะมีคุณค่าอย่างแท้จริง

งานวิจัยที่จะมีประโยชน์สูงต่อมนุษยชาติก็เมื่อได้รับการเผยแพร่สู่สังคมการเผยแพร่ทางวารสารงานวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่จะนำความรู้ที่เป็นนวัตกรรมการวิจัยได้จากการวิจัยไปใช้ในหลาย ๆ มิติ การจัดทำวารสารงานวิจัยจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งทั้งต่อตัวผู้วิจัยเองที่จะเป็นแหล่งเผยแพร่งานวิจัยของตัวเองและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่นที่จะนำผลการวิจัยไปใช้

ผมขอชื่นชมทีมงานวิจัยและพัฒนาของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ รวมทั้งขอขอบคุณและชื่นชม คณะผู้จัดทำวารสารงานวิจัยตลอดจนผู้มีอุปการคุณสนับสนุนการจัดทำวารสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี และขอขอบคุณเจ้าของงานวิจัยทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติวารสารงานวิจัยและพัฒนาโดยใช้เวทีแห่งนี้เป็นเวทีหนึ่งในการเผยแพร่งานวิจัยของท่าน หวังว่าวารสารงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นประโยชน์กับผู้ที่ได้อ่าน และจักขอบคุณเป็นพิเศษหากท่านมีข้อเสนอแนะต่อคณะผู้จัดทำวารสารและนักวิจัยทั้งในส่วนเนื้อหาของสาระและรูปแบบอื่น ๆ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กนก โตสุรัตน์)

ประธานบริหารงานวิจัยและที่ปรึกษาอธิการบดี

สารบัญ

บทความวิจัย

หน้า

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา 1
ดวงจันทร์ ธารรัตน์

การผลิตสื่อสารคดีสำหรับผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ 13
นายกณศพงษ์ อธิชินบัญชร

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ 25
ระเบียบ แพงศรี

การศึกษายุควิวัฒโนศตวรรษที่ 21 37
ภัทรศิลป์ สุกันสีล
ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 57
ทวี แพงศรี

รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็น
ประชาคมอาเซียน 69
สุเทพ สุขชีพ

วิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
ของกลุ่มผ้าทอ จังหวัดศรีสะเกษ 79
ลลนา ยุกต์วัฒนพงษ์
กุลชญา แวนแก้ว
พรศิริ วิรุณพันธ์

กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง
จังหวัดศรีสะเกษ 93
บั้งอร สุขจันทร์

แบบเสนอข้อส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์ 109

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา

The learning model to improve Thai language skill in reading and writing
Competency for grade 1-3 primary school intellectual limitation students.

นางดวงจันทร์ ธารรัตน์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในปัจจุบัน 2) กำหนดรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและ การเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา และ 3) เปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาก่อนเรียนและหลังเรียน ทั้งนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่ว่า หลังการใช้รูปแบบ การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงกว่าก่อนการใช้

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ในปัจจุบัน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
2. รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก การดำเนินการ วิธีการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล
3. หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงกว่า ก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย, นักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญา

¹ อาจารย์โรงเรียนบ้านบะคอม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

Abstract

This research, “The learning model to improve Thai language skill in reading and writing competency for grade 1-3 primary school intellectual limitation” has objective 1) to study current condition of inclusive education for grade 1-3 primary school intellectual limitation students, 2) to create the learning model to improve Thai language skill in reading and writing competency for grade 1-3 primary school intellectual limitation students, and 3) to assess improvement in Thai language reading and writing skills of grade 1-3 primary school intellectual limitation students in schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 in order to support a hypothesis that students will improve their Thai language skill in reading and writing competency after implementing learning model to improve Thai language skill in reading and writing competency for grade 1-3 primary school intellectual limitation students.

Research results are as following :

1. The overall current condition of inclusive education for grade 1-3 primary school intellectual limitation students is at moderate level.
2. Able to create the learning model to improve Thai language skill in reading and writing competency for grade 1-3 primary school intellectual limitation students which combining of principle, objective, mechanism, learning process, and evaluation.
3. Students will improve their Thai language skill in reading and writing competency after implementing the learning model to improve Thai language skill in reading and writing competency at the .05 level.

Keywords : Thai language skill in reading and writing competency, intellectual limitation students.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรัชญาการจัดการศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การที่สถานศึกษาทุกประเภทต้องให้สิทธินักเรียนทุกคนในการเข้ารับการศึกษ โดยไม่แบ่งแยกเฉพาะความแตกต่างของแต่ละบุคคล ไม่ว่านักเรียนผู้นั้นจะเป็นเด็กปกติ เด็กที่มีความจำกัดทางร่างกาย (Physical Limitation) และเด็กที่มีความจำกัด ทางสติปัญญา (Intellectual Limitation) จำแนกเป็น กลุ่มเรียนช้า

(Slow Learner) คือ มีระดับ เกณฑ์เชาว์ระหว่าง 70-90 กลุ่มปัญญาอ่อนพอเรียนได้ (Educable Retarded Children) คือ มีระดับเกณฑ์เชาว์ระหว่าง 50-70 และกลุ่มปัญญาอ่อนพอฝึกได้ (Trainable Retarded Children) มีระดับเกณฑ์เชาว์ระหว่าง 35-49 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ก) แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมองว่านักเรียนเหล่านั้นเป็นปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาแบบเรียนร่วม (Inclusive Education) ที่ถือว่านักเรียนทุกคนเป็นส่วนหนึ่งในระบบโรงเรียนปกติอย่างแท้จริงและความต้องการของนักเรียนแต่ละคนต้องได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม (Braillo, 2009) โดยมีการจัดโปรแกรมการศึกษารายบุคคล (Individualized Education Program : IEP)

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านบะคอมมีนักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญา (Intellectual Limitation) ในกลุ่มเรียนช้า (Slow Learner) คือ มีระดับเกณฑ์เชาว์ระหว่าง 70-90 จำนวน 4 คน ซึ่งพบปัญหาเบื้องต้นในเรื่องการจำพยัญชนะและสระไม่ได้ หรือจำได้เป็นบางตัว ประสมคำไม่เป็นทำให้อ่านเป็นคำไม่ได้ หรืออ่านคำโดยสลับตัวอักษรไม่เข้าใจว่าตัวอักษรใดมาก่อน-หลัง ไม่สามารถแยกเสียงสระในคำได้ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเกี่ยวกับเสียงสระเดี่ยวและเสียงสระประสม ซึ่งสระในภาษาไทยคือเสียงพุดที่ เปล่งออกมาโดยอาศัยการเคลื่อนไหวของลิ้นและริมฝีปากเป็นสำคัญ แต่ไม่มีการสกดกันจากอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งในปาก เช่น เสียง อะ อา สระเมื่อนำประสมกับพยัญชนะเรียกว่าคำ ซึ่งแต่ละคำในภาษาไทย จะประกอบด้วยรูปและเสียงของพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์และตัวสะกด จึงจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการสอน ที่เหมาะสมประกอบกับต้องมีสื่อสำหรับใช้ประกอบการสอนที่สามารถเป็นแบบอย่างในการอ่าน เพื่อช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสามารถพัฒนาไปสู่การเขียนในลักษณะของการประสมคำได้ต่อไป

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาในกลุ่มเรียนช้าของโรงเรียนบ้านบะคอม และเป็นต้นแบบในการพัฒนาทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยไปยังทุกโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 เพื่อให้เป็นต้นแบบในการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ในปัจจุบัน
2. เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
3. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถม

ศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ก่อนเรียนและหลังเรียน

สมมติฐานการวิจัย

หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงกว่าก่อนการใช้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ประโยชน์ด้านวิชาการ

1. สามารถใช้ได้โดยไม่จำกัดระยะเวลา แต่มุ่งที่ความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยตามที่ระบุไว้ในสาระและมาตรฐานการเรียนรู้เป็นหลัก
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาในกลุ่มเรียนซ้ำ ได้รับการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยตามที่ระบุไว้ในสาระมาตรฐานการเรียนรู้เป็นหลัก

ประโยชน์ด้านประยุกต์ใช้

1. โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ สามารถนำรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ไปประยุกต์เพื่อสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ได้ เช่น กลุ่มสาระ การเรียนรู้คณิตศาสตร์ เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ครั้งนี้ เป็นไปตามสารบบัญญัติในรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. 2550 พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) (ผดุง อาริยะวิญญู, 2555) (ผดุง อาริยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์, 2550) (Knight, 1999) (Lunenburg and Ornstein, 1996) ซึ่งเป็นการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ที่สอดคล้องกับสาระที่ 1

การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่าน สร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่านสาระที่ 2 การเขียน มาตรฐาน ท 2.1 ใช้กระบวนการเขียนสื่อสารเขียนเรียงความ ย่อความ และเขียนเรื่องราวในรูปแบบต่างๆ เขียนรายงานข้อมูลสารสนเทศและรายงานการศึกษาค้นคว้าอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถ

1) อ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน และ 2) เขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำ และรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่างๆ การเขียนตามจินตนาการ วิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551ข) ที่ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้ครู และผู้ปกครองนักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญาได้ฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยให้กับนักเรียนทั้งที่โรงเรียนและที่บ้าน ตามการวิเคราะห์งาน (Task Analysis) โดยการแบ่งงานเป็น ขั้นตอนย่อย ๆ หลาย ๆ ขั้นตอนเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก เพื่อไม่ให้เกิดกีดกันให้เด็กประสบความสำเร็จในงาน ซึ่งเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็ก ตามกรอบของหลักการแบบ 3 R's คือ (ประภคิต พูลพัฒน์, 2546) Repetition คือ การสอนซ้ำและใช้เวลาสอนแบบไม่ตึงเครียด ไม่สอนเนื้อหาวิชาเดียวกันเกิน 15 นาที ควรเปลี่ยนกิจกรรมการสอนวิชาการเป็นการเล่น ร้องเพลง ดนตรี เล่นนิทาน หรือให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง Routine คือ การสอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอในแต่ละวัน ภายใต้ทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) กลุ่มเกสตัลท์ หรือสนาม หรือความรู้ความเข้าใจ (Gestalt, Field or Cognitive Theories) กลุ่มจิตวิทยาทางสังคม หรือการเรียนรู้ทางสังคม (Social Psychology or Social Learning Theory)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว และมีการวัดซ้ำ โดยมีการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) และทดสอบหลังเรียน (Posttest) ดังนี้

O₁ξO₂

เมื่อ	O ₁	แทน	การวัดผลก่อนการจัดการเรียนการสอน
	ξ	แทน	การจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
	O ₂	แทน	การวัดผลหลังการจัดการเรียนการสอน

ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้อำนวยการโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนละ 3 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญาในกลุ่มเรียนซ้ำ โรงเรียนละ 1 คน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 รวมทั้งหมด 940 คน
2. ตัวแทนครูการศึกษาพิเศษ จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเด็กพิเศษเรียนร่วมจำนวนมาก และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ รวมทั้งหมด 3 คน
3. ตัวแทนครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 โรงเรียน โรงเรียนละ 3 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) กับโรงเรียนประถมศึกษาที่มีเด็กพิเศษ เรียนร่วม จำนวนมาก และเป็นที่ยอมรับในระดับประเทศ รวมทั้งหมด 9 คน
4. ตัวแทนครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2
2. แบบสัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียน ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
3. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
4. ชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำแบบสอบถามไปติดต่อเพื่อดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาโยธธร เขต 2 หลังจากนั้นประมาณ 1 เดือน ผู้วิจัยเดินทางไปปรับแบบสอบถามคืนที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2
2. สัมภาษณ์การจัดการเรียนการสอนการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ด้วยตนเอง
3. ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ตามวันและเวลาที่กำหนดเพื่อนำเสนอ รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบฯ
4. จัดทำเป็นชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
5. ทดลองใช้เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
6. ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา กับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 เป็นระยะเวลา 1 ภาคการศึกษา
7. ประเมินผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ก่อนเรียนและหลังเรียน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจทั้งหมดด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) และค่า t-test (Dependent) จากนั้นนำเสนอในรูปของตาราง ประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการเรียนร่วมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ในปัจจุบัน ในภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับปานกลาง
2. ได้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ที่ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กลไก การดำเนินการ วิธีการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ดังนี้

หลักการ

การพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญานั้น จำเป็นต้องพัฒนาอย่างมีทิศทางและดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นกระบวนการ โดยความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ได้แก่ ครู พ่อแม่ ผู้บริหาร และผู้เกี่ยวข้องอื่น ๆ ในการเตรียมความพร้อมด้านสมาธิ การเตรียมความพร้อมด้านการรับรู้ทางการเห็นการเตรียมความพร้อมด้านการรับรู้ทางการได้ยิน การเตรียมความพร้อมด้านวิชาการ ซึ่งควรมีการประเมินความสามารถพื้นฐานโดยละเอียดและนำปัญหาที่พบมาวิเคราะห์รวมทั้งกำหนดจุดประสงค์ในการพัฒนาอย่างชัดเจน มีการประชุมเพื่อจัดทำโปรแกรมการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) แผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง ภายใต้การออกแบบและการใช้สื่อการเรียนการสอน ตามกรอบของทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) กลุ่มเกสตัลท์ หรือสนามหรือความรู้ความเข้าใจ (Gestalt, Field or Cognitive Theories) กลุ่มจิตวิทยาทางสังคมหรือการเรียนรู้ทางสังคม (Social Psychology or Social Learning Theory) ที่ต้องคำนึงถึง 1) แรงจูงใจ (Motivation) 2) ความแตกต่างระหว่างบุคคล (Individual differences) 3) วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ (Learning objective) 4) การจัดเนื้อหา (Organization of content) 5) การจัดเตรียมการเรียนรู้ที่มีมาก่อน (Pre-learning preparation) 6) อารมณ์ (Emotion) 7) การมีส่วนร่วม (Participation) 8) การสะท้อนกลับ (Feedback) และ 9) การเสริมแรง (Reinforcement)

วัตถุประสงค์

มุ่งพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา ดังนี้

ความสามารถด้านการอ่าน

- 1) นักเรียนสามารถจำรูปพยัญชนะและการอ่านพยัญชนะได้
- 2) นักเรียนสามารถจำรูปสระและการอ่านสระได้

- 3) นักเรียนสามารถอ่านคำได้ถูกต้อง เช่น อ่านคำที่มีวรรณยุกต์กำกับ คำที่มีตัวสะกดไม่ตรงตามมาตรา คำที่ประสมกับสระลดรูป และสระเปลี่ยนรูป
- 4) นักเรียนสามารถอ่านคำ ข้อความหรือประโยคได้ถูกต้อง
- 5) นักเรียนสามารถเรียงลำดับเนื้อเรื่องจากเรื่องที่อ่านได้
- 6) นักเรียนสามารถจับข้อเท็จจริงจากเรื่องที่อ่านได้
- 7) นักเรียนสามารถจัดใจความสำคัญจากเรื่องที่อ่านได้

ความสามารถด้านการเขียน

นักเรียนสามารถเขียนตัวอักษรได้ถูกต้อง

นักเรียนสามารถเขียนพยัญชนะ สระหรือเลขไทยได้อย่างถูกต้องต้องไม่กลับด้าน

นักเรียนสามารถเขียนพยัญชนะ สระหรือเลขไทยที่มีลักษณะคล้ายกันได้ถูกต้อง

นักเรียนสามารถเขียนด้วยลายมือที่ถูกต้องตามลักษณะการเขียน

นักเรียนสามารถเรียงลำดับพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ได้ถูกต้องตามตำแหน่งของคำ

นักเรียนสามารถเขียนสะกดคำและประโยคได้ถูกต้อง และสามารถเขียนเรื่องให้ได้ใจความ

กลไกการดำเนินการ

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา มีกลไกการดำเนินการตามกรอบของหลักการแบบ 3 R's คือ Repetition คือ การสอนซ้ำและใช้เวลาสอนมากกว่าเด็กปกติ ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีในเนื้อหาเดิม Relaxation คือ การสอนแบบไม่ตึงเครียด ไม่สอนเนื้อหาวิชาเดียวกันเกิน 15 นาที ควรเปลี่ยนกิจกรรมการสอนวิชาการเป็นการเล่น ร้องเพลง ดนตรี เล่นนิทาน หรือให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง และ Routine คือ การสอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอในแต่ละวัน จากนั้นทำการออกแบบเทคนิค วิธีการ และสื่อสำหรับนักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญา

วิธีการจัดการเรียนรู้

- 1) ขั้นนำ : การสร้างเจตคติที่ดีต่อนักเรียน วิธีการเรียน และบทเรียน

- 1.1) จัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้ลดความแตกต่างของนักเรียนทุกคนให้ได้มากที่สุด
- 1.2) สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนและครู โดยใช้เกม
- 1.3) เสนอสิ่งเร้าและแรงจูงใจ
- 1.4) สังเกตอารมณ์ของนักเรียน

- 2) ขั้นสอน : การสอนให้เป็นกิจวัตรประจำวัน เป็นกิจกรรมที่จะต้องทำเป็นประจำสม่ำเสมอในแต่ละวัน

- 2.1) การสอนแบบไม่ตึงเครียด ไม่สอนเนื้อหาวิชาเดียววนเวียนเกิน 15 นาที ควรเปลี่ยนกิจกรรมการสอนวิชาการเป็นการเล่น ร้องเพลง ดนตรี เล่นิทาน หรือให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง
- 2.2) การฝึกปฏิบัติตามแบบ
- 2.3) การฝึกปฏิบัติภายใต้การกำกับของผู้ชี้แนะ
- 2.4) การฝึกปฏิบัติอย่างอิสระ
- 2.5) การเสริมแรง
- 2.6) การสอนซ้ำและใช้แผนผังรูปภาพ

3) ขั้นสรุป : การสะท้อนกลับเพื่อการพัฒนาผู้เรียนเฉพาะบุคคล โดยใช้การบันทึกเพื่อแสดงความก้าวหน้า

การประเมินผล

รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา จะใช้การประเมินผลโดยการตรวจชิ้นงานเป็นรายชิ้น แต่ละชิ้นงานจะมีการทำซ้ำๆ จนกว่านักเรียนจะทำได้ถูกต้องทั้งหมดภายในเวลาที่กำหนด จึงถือว่าบรรลุผลของการพัฒนา จากนั้นใช้การประเมินผลด้วยแบบประเมินผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา นักเรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่พบว่า หลังการใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา นักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสูงกว่าก่อนการใช้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งปฏิบัติตามสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ (พัชนี บุญรรมี, 2550) ที่ศึกษาความสามารถในการอ่านคำของนักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โดยใช้ชุดการสอนสละรูป ผลการศึกษา พบว่า นักเรียน ที่มีปัญหาทางการเรียนรู้มีความสามารถในการอ่านคำสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากการสอนโดยใช้ชุดการสอนสละรูป สอดคล้องกับ (Jitendra and others, 2004) ได้ทำการศึกษาวิธีการสอนอ่านเบื้องต้นสำหรับ

นักเรียนที่มีปัญหาทางการเรียนรู้โดยใช้โปรแกรม (Read Well Program) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินคัดแยก แล้วจัดนักเรียนเข้าเรียนในหน่วยต่าง ๆ เช่น การฝึกออกเสียงการอ่านคำศัพท์ การฝึกความคล่องแคล่วในการอ่าน และการอ่านเพื่อความเข้าใจ โดยมีการทดสอบในหน่วยย่อย ต่างๆ เมื่อนักเรียนผ่านการประเมินในแต่ละหน่วย ก็จะส่งต่อไปยังหน่วยการเรียนรู้ระดับต่อไป ซึ่งการใช้โปรแกรมดังกล่าวช่วยให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ควรนำให้ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญา
2. ควรระบุแนวทางในการเสริมแรงเพื่อพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาไว้อย่างเป็นรูปธรรมหลายๆ แนวทาง
3. ควรมีการนำเสนอผลสัมฤทธิ์การอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาเป็นรายบุคคลในรูปของกราฟเพื่อแสดงให้เห็นพัฒนาการ เป็นรายบุคคลอย่างชัดเจน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจัดทำคู่มือประกอบรูปแบบการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาสำหรับผู้ปกครองเพื่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยของนักเรียนที่บ้าน
2. ควรขยายผลการพัฒนานักเรียนที่มีความจำกัดทางสติปัญญาไปยังสาระอื่น ๆ เช่น คณิตศาสตร์ เพื่อให้นักเรียนได้รับการพัฒนาครบทุกด้านที่มีปัญหาได้ตามมา
3. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ที่มีความจำกัดทางสติปัญญาร่วมด้วย เพื่อให้ผู้เรียนสนใจสามารถต่อยอดการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบตามปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการอ่านและการเขียน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551ก.). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษา
ขั้นพื้นฐานสำหรับ 4 ประเภทความพิการเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : เอกสารอัดสำเนา.
- _____. (2551ข.). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- ประภคติ พูลพัฒน์. (2546). การเรียนร่วมชั้นของเด็กพิเศษ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ผดุง อารยะวิญญู. (2539). การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. กรุงเทพฯ : บรรณกิจ.
“แนวทางการพัฒนาการศึกษาพิเศษไทย”. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ.
ปีที่ 1 ฉบับมกราคม-ธันวาคม, 2555. สถาบันวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ, 2555.
- ผดุง อารยะวิญญู และ วาสนา เสิดศิลป์. (2550). การเรียนรวม Inclusion. กรุงเทพฯ : เจ.เอ็น.ที.
- พัชนี บุณย์ศรี. (2550). การศึกษาความสามารถในการอ่านคำของนักเรียนที่มีปัญหาทาง
การเรียนรู้ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้ชุดการสอนสระลดรูป. สารนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). มาตรฐานการเรียนร่วมเพื่อการประกัน
คุณภาพภายในของสถานศึกษาปี พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ.
- Braillo, N. (2009). *Inclusive Education*. From www.eenet.org.uk.
- Jitendra, A.K. and others. (2004). “Early Reading Instruction for Children with
Reading Difficuties,” *Journal of Learning Disabilities*. 37(5) : 421-439.
- Knigh, A. (1999). *Toward Inclusion of Students with Special Educstion Needs
in the Regular Classroom*. British Journal of Learning Support.
- Lunenburg, F.C., and Ornstein, A.C. (1996). *Educational administration*. 2nd ed.
Belmont, CA.

การผลิตสื่อสารคดีสำหรับผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่

The Feature Media Production for Practicing the Dharma Trainee at Wat Umong in Chiangmai Province.

นายคณศพงษ์ อธิธิชินบุญชู¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อวิเคราะห์คุณภาพสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ 2) เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลก่อนและหลังชมสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ 3.) เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมหลังการรับชมสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินคุณภาพของสารคดีคือ รองเจ้าอาวาสวัดอุโมงค์ และคณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ รวม 5 ท่าน กลุ่มตัวอย่างที่ประเมินประสิทธิผลและความพึงพอใจคือ เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายคุณธรรม ณ วัดอุโมงค์ ประจำปี 2556 หนึ่งรุ่นจำนวน 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบประเมินคุณภาพของสารคดี 2) แบบประเมินความรู้ ความเข้าใจในสารคดี 3) แบบประเมินความพึงพอใจต่อสารคดี สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ 1) ค่าร้อยละ 2) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) 3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) 4) ดัชนีประสิทธิผล (E.I.)

ผลการวิจัยพบว่า สารคดีมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.33) มีดัชนีประสิทธิผลของภาพยนตร์สารคดีก่อนและหลังรับชมพบว่ามีค่าเท่ากับ 0.8019 กลุ่มตัวอย่าง มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นคิดเป็นร้อยละ 80.19 และความพึงพอใจที่มีต่อวิถีทัศนสารคดีมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.53)

คำสำคัญ : คุณภาพ, ความพึงพอใจ, ความรู้ความเข้าใจ, ค่ายเยาวชนคุณธรรม

1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ABSTRACT

The research objectives were to 1) quality analyzing of Wat Umong feature in Chiangmai Province 2) effectiveness analyzing before and after watching Wat Umong feature 3) audience satisfaction analyzing after watching Wat Umong feature in Chiangmai Province. Using quality evaluative sample for the feature consisted of Wat Umong vice abbot and the 5 expertise .The effectiveness evaluative and satisfaction sample consisted of the virtue activities youth camp at Wat Umong in the year 2015.

The research instruments consisted of 1) the feature quality evaluative form 2) knowledge and understanding evaluative form 3) satisfaction feature evaluative form. Statistic for data analyzing 1) percentage 2) mean 3) standard deviation 4) effectiveness index The research finding The feature quality as a very good level, the film effectiveness index before and after watching as .8019, the sample learning progressive percentage increasing as 80.19 and feature video satisfaction as a various in average.

Key word : quality,satisfaction, knowledge and understanding, the virtue youth camp

บทนำ

สารคดีเป็นเรื่องราวที่มุ่งแสดงความรู้ ความจริง ทรศนะ ความคิดเห็น ด้วยการจัดระเบียบความคิดในการนำเสนอ รวมถึงการผสมผสานการถ่ายทอดเพื่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญา (ถวัลย์ มาศจรัส, 2545) แก่ผู้รับชม สารคดีส่วนมากจะมุ่งให้ความรู้ ความคิด ความจริง ความกระจำแจ้ง และเหตุผล โดยเน้นให้ผู้รับชมทราบถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ผ่านมาจนถึงในปัจจุบัน ดังนั้น สารคดีจึงคำนึงถึงข้อมูลของเรื่องที่จะนำเสนอเป็นสำคัญ ปัจจุบันสื่อ สารคดี มีบทบาทกับชีวิตประจำวันของมนุษย์มากขึ้น (สุธารัตน์ วาจะเสน, 2550) ในด้านการให้ความรู้ ความบันเทิง ที่สำคัญผู้ชมสามารถเข้าถึงสื่อสารคดีได้ง่าย และรวดเร็วขึ้น ทั้งในรูปแบบ CD, VCD และ DVD หรือผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (World Wide Web :WWW) ซึ่งจุดประสงค์ในการนำเสนอมีทั้งในรูปแบบการให้ความรู้และการให้ความบันเทิงให้กับผู้ชมโดยหากเป็นในรูปแบบการให้ความบันเทิงส่วนมากจะเป็นสื่อในรูปแบบบันเทิงคดี และหากเป็นสื่อที่ต้องการให้ความรู้แก่ผู้ชมก็จะเป็นในรูปแบบสารคดี

วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ เป็นวัดป่าที่มีความร่มรื่น ซึ่งพญาก่อนนาโปรดให้สร้างวัดนี้ราวพุทธศตวรรษที่ 20 (อภิวันทร อุดุลยพิเชฏฐ์, 2550) มีการอนุรักษ์ทั้งธรรมชาติและโบราณสถาน

ที่สวยงามทางประวัติศาสตร์ที่มีความเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนามากมาย อีกทั้งวัดอุโมงค์ยังเป็นสถานที่สำหรับชาวไทยที่นับถือพุทธรวมถึงชาวต่างชาติที่มีความสนใจในการปฏิบัติธรรมและฝึกการทำสมาธิ ได้มาฝึกปฏิบัติธรรมที่วัด รวมถึงมีการจัดค่ายคุณธรรมสำหรับเยาวชนเพื่อการปฏิบัติธรรม เยาวชนที่มาเข้าค่ายคุณธรรมส่วนมากจะมาปฏิบัติธรรมด้วยความสมัครใจและมาเพื่อร่วมกิจกรรมของทางสถานศึกษา ซึ่งการปฏิบัติธรรมส่วนใหญ่จะเน้นให้เยาวชนเข้าใจในการปฏิบัติตนเพียงอย่างเดียวไม่ได้ให้ความสนใจในสถานที่ที่มาฝึกปฏิบัติธรรมภายในวัดอุโมงค์ เท่าที่ควร จากการสัมภาษณ์พระสงฆ์ผู้ให้ความรู้ในการฝึกปฏิบัติธรรม แก่เยาวชนและบุคคลที่สนใจ ในการฝึกปฏิบัติธรรมที่ผ่านมา พบว่าผู้มาฝึกปฏิบัติธรรมให้ความสนใจ รวมถึงเห็นคุณค่าควรแก่การทำนุบำรุงรักษาต่อสถานที่ปฏิบัติธรรมน้อย ซึ่งไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ทางวัดต้องการ

จากปัญหาที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงศึกษาโดยการสำรวจประวัติ และโบราณสถาน วัดอุโมงค์ รวมถึงกิจกรรมการปฏิบัติธรรมในวัดอุโมงค์ และสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องที่เข้ามาฝึกปฏิบัติธรรมทั้งภาคสถานศึกษาคือโรงเรียนโดยครูและทางวัด คือ พระภิกษุสงฆ์ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการผลิตสารคดี ประกอบการให้ความรู้และความเข้าใจแก่ผู้ที่เข้ามาฝึกปฏิบัติธรรมและผู้สนใจ ก่อนการมาปฏิบัติธรรมในวัดอุโมงค์ ได้มีความรู้และความเข้าใจและเห็นคุณค่าโบราณสถานต่าง ๆ ภายในวัดอุโมงค์ รวมถึงเป็นการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติธรรมให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์คุณภาพสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิผลก่อนและหลังชมสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมหลังการรับชมสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาวิจัย

1. ผู้ที่เข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม ณ วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติโบราณสถาน การปฏิบัติธรรม รวมถึงการปฏิบัติตน
2. ผู้ที่เข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม สามารถนำความรู้ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ขอบเขตการวิจัย

ด้านเนื้อหา

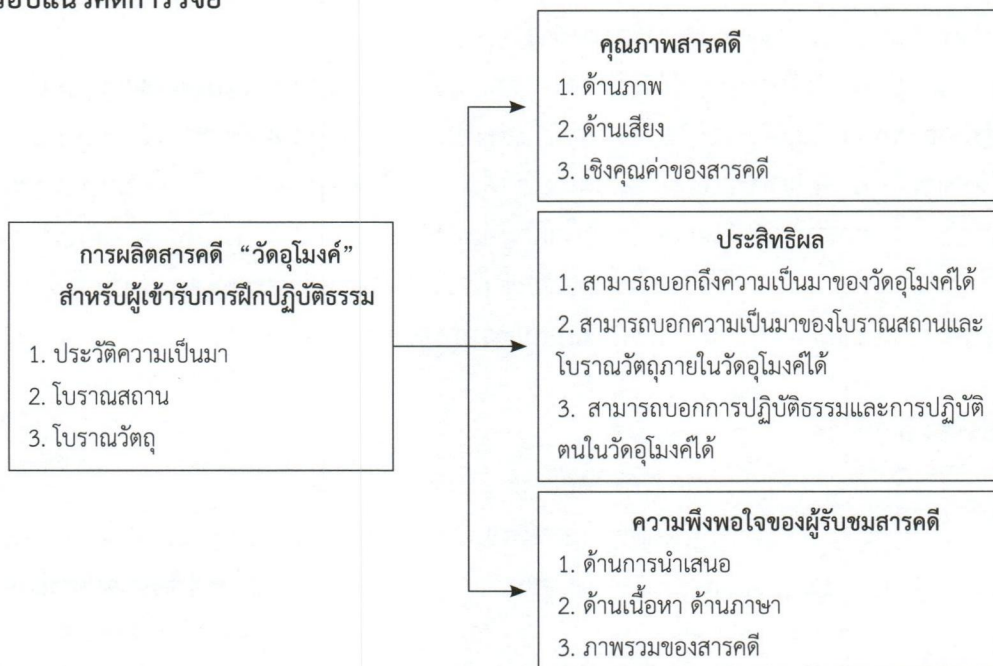
การวิจัยครั้งนี้เป็นการสร้างสารคดีในรูปแบบ หนังสือ ใช้เวลาในการนำเสนอประมาณ 18 นาที โดยตัวละครที่ดำเนินเรื่องจะเป็นผู้เล่าเรื่องราวประวัติความเป็นมาของวัดอุโมงค์ พาเที่ยวชมสถานที่สำคัญต่าง ๆ ภายในวัดอุโมงค์ ในปัจจุบัน กิจกรรมทางพุทธศาสนาที่มีภายในวัดอุโมงค์ รวมไปถึงข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติเมื่อเข้ามาภายในวัดอุโมงค์

ด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ ผู้รับชมสื่อสารคดี ซึ่งเป็นเยาวชน และบุคคลทั่วไป ที่มาฝึกปฏิบัติธรรม ณ วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ในปีพุทธศักราช 2556

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยสุ่มจากเยาวชนที่มาเข้าค่ายคุณธรรม ณ วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ช่วงเดือน สิงหาคม ปีพุทธศักราช 2556 หนึ่งกลุ่ม จำนวน 30 คน

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้รูปแบบของการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นกลุ่มเยาวชนที่ต้องการไปเข้าค่ายคุณธรรม ณ วัดอุโมงค์ ประจำปีพุทธศักราช 2556 จำนวนหนึ่งรุ่น 30 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย สื่อสารคดี “วัดอุโมงค์” แบบประเมินคุณภาพของสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังชมสารคดี แบบประเมินความพึงพอใจหลังการรับชมสารคดี

ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นศึกษาเตรียมการวิจัย

ผู้วิจัยทำการศึกษาประวัติความเป็นมาของวัดอุโมงค์ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ภายในวัดอุโมงค์ที่ยังมีปรากฏในปัจจุบัน การปฏิบัติธรรมภายในวัดอุโมงค์ ทั้งจากเอกสารที่มีบันทึกไว้ และสัมภาษณ์สอบถามข้อมูลเจ้าอาวาสวัดอุโมงค์องค์ปัจจุบัน (พระครูสุคันธศีล) รวมถึงผู้รู้ทั้งหลายท่านเพื่อทำการเขียนบทและสตอรี่บอร์ดสำหรับการ ถ่ายทำสารคดีให้มีเนื้อหาครบถ้วนและสมบูรณ์ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้คือ ให้ทราบถึงประวัติความเป็นมาของวัดอุโมงค์ สถานที่สำคัญต่าง ๆ ภายในวัด การปฏิบัติตนและการปฏิบัติธรรมเมื่อมาที่วัดอุโมงค์

ขั้นสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ทำการถ่ายทำสารคดีตามบทและสตอรี่บอร์ด (Story Board) ที่วางไว้ด้วยกล้อง Canon 60 D นำไฟล์ที่ได้มาตัดต่อด้วยโปรแกรม Sony Vegas Pro 11 และใช้โปรแกรม Adobe Photoshop CS3 ในการตกแต่งภาพ จนได้สารคดีที่ครบถ้วนสมบูรณ์ จากนั้นสร้างแบบประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังชมสารคดี และแบบประเมินความพึงพอใจหลังการรับชมสารคดี

ขั้นประเมินคุณภาพและทดสอบสารคดี

นำสารคดีให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และด้านเทคโนโลยี รวม 5 ท่านประเมินคุณภาพพร้อมทำการปรับปรุงแก้ไข แล้วนำสารคดีที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มย่อยแบบ 1:1 จำนวน 3 คน แล้วนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างย่อยจำนวน 10 คนอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำเสนอรวมถึงเนื้อหาและเทคนิคของสารคดีว่ามีอะไรต้องแก้ไขหรือไม่

ขั้นทดลองกับกลุ่มตัวอย่างและเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบทดสอบก่อนชมสารคดีให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ซึ่งเป็นเยาวชนที่ต้องการไปเข้าค่ายคุณธรรม ณ วัดอุโมงค์ ได้ทดสอบก่อนที่จะชมสารคดี หลังจากนั้นจึงนำสารคดีเปิดให้กลุ่มตัวอย่างได้รับชม เมื่อจบแล้วนำแบบทดสอบหลังชมสารคดีพร้อมแบบทดสอบความพึงพอใจของเยาวชนที่มีต่อสารคดีให้กลุ่มตัวอย่างลงมือทำอีกครั้งเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณภาพสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำสารคดี “วัดอุโมงค์” ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคโนโลยีสื่อการสื่อสารจำนวน 5 ท่าน โดยการประเมินด้านเนื้อหาใช้วิธีการตรวจสอบจากสตอรี่บอร์ดส่วนด้านเทคนิคใช้วิธีวัดการประเมิน 5 ระดับ เพื่อประเมินคุณภาพสารคดี ซึ่งได้ผลการประเมินดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพสารคดีโดยผู้เชี่ยวชาญ

หัวข้อประเมิน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		การแปลผล
	$\bar{X}$	S.D.	
1.คุณภาพของภาพ			
1.1 ความน่าสนใจของภาพ	4.40	0.547	ดี
1.2 มีการเรียงลำดับภาพตรงกับเนื้อหา อย่างเหมาะสม	4.60	0.547	ดีมาก
1.3 ภาพสามารถให้ความรู้สึกสอดคล้องต่อเนื้อหา	4.40	0.547	ดี
2.คุณภาพของเสียงพูด			
2.1 ภาษาที่ใช้มีความชัดเจนและถูกต้อง	4.40	0.547	ดี
2.2 ภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจง่าย	4.40	0.547	ดี
2.3 จังหวะการใช้ภาษาเป็นธรรมชาติไม่ติดขัด	4.20	0.447	ดี
2.4 ภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้ตรงกับภาพ	4.60	0.547	ดีมาก
3. คุณภาพเสียง			
3.1 ความเหมาะสมกับภาพ	4.60	0.547	ดีมาก
3.2 ให้ความรู้สึกล้อยตามภาพ	4.80	0.447	ดีมาก
3.3 มีความสัมพันธ์ระหว่างเสียงและภาพ	4.60	0.547	ดีมาก
4. คุณภาพเชิงคุณค่าของสารคดี			
4.1 สามารถถ่ายทอดเนื้อหาได้ดีและเหมาะสม	4.40	0.547	ดี
4.2 สารคดีมีความน่าสนใจ	4.40	0.547	ดี
4.3 ความเหมาะสมในเรื่องของระยะเวลา	4.40	0.547	ดี
4.4 สามารถสร้างอารมณ์ให้ผู้ชมได้	4.40	0.547	ดี
4.5 เหมาะต่อการนำไปใช้ประโยชน์	4.60	0.547	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยคุณภาพรวม	4.56	0.33	ดีมาก

จากตารางที่ 1 ผลการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แสดงให้เห็นว่าสารคดี “ วัดอุโมงค์ ” มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56$, $S.D. = 0.33$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จากมากไปหาน้อยโดยผู้เชี่ยวชาญพบว่า คุณภาพด้านที่มากที่สุด คือ ด้านที่ 3 คุณภาพเสียงธรรมชาติ ($\bar{X} = 4.66$, $S.D. = 0.514$) ด้านที่ 1 คุณภาพของภาพ ($\bar{X} = 4.46$, $S.D. = 0.547$) ด้านที่ 4 คุณภาพเชิงคุณค่าของวิถีทัศน์สารคดี ($\bar{X} = 4.44$, $S.D. = 0.547$) และน้อยที่สุดคือด้านที่ 2 คุณภาพของเสียงพูด ($\bar{X} = 4.40$, $S.D. = 0.522$) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพก่อนและหลังชมสารคดีวัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัยได้นำสารคดี “วัดอุโมงค์” ทดลองกับเยาวชนกลุ่มทดลองแบบ 1 ต่อ 1 จำนวน 3 คน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสารคดีเรื่อง “วัดอุโมงค์” แบบหนึ่งต่อหนึ่ง

เยาวชน คนที่ 1-3	คะแนนทดสอบ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ผลการประเมิน
รวม	39	2
เฉลี่ย	13	0.66
ร้อยละ	65	66.66

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าการทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่งจำนวน 3 คน สามารถทำแบบสอบถามภายหลังการรับชมสารคดี “วัดอุโมงค์” เฉลี่ยเท่ากับ 13 คิดเป็นร้อยละ 65 โดยมีผู้ผ่านเกณฑ์ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 66.66 ยังไม่เป็นไปตามเกณฑ์ร้อยละ 80 (ล้วน สายยศ, 2540) ควรมีการปรับปรุงเครื่องมือเพื่อให้มีคุณภาพในการเรียนรู้ต่อไป

ในการทดลองครั้งนี้จะเป็นผู้ชมกลุ่มใหม่ที่ไม่ได้ใช้การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้มีคุณภาพเพื่อนำไปใช้กับกลุ่มทดลองย่อยดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบสารคดี “วัดอุโมงค์” แบบกลุ่มทดลองย่อย

เยาวชน คนที่ 1-3	คะแนนทดสอบ (คะแนนเต็ม 20 คะแนน)	ผลการประเมิน
รวม	164	8
เฉลี่ย	164	0.8
ร้อยละ	82	80

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าการทดลองกลุ่มทดลองย่อยจำนวน 10 คน สามารถทำแบบทดสอบหลังการรับชมสารคดี “วัดอุโมงค์” เฉลี่ยเท่ากับ 16.4 คิดเป็นร้อยละ 82 โดยมีผู้ผ่านเกณฑ์การทดสอบ 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยจะได้นำสารคดีไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน ต่อไป

ผู้วิจัยได้นำสารคดีเรื่อง “วัดอุโมงค์” และแบบประเมินผลก่อนและหลังรับชมสารคดี “วัดอุโมงค์” ทดลองกับเยาวชนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการร่วมเข้าค่ายคุณธรรม ณ วัดอุโมงค์ จำนวน 30 คน แล้วคำนวณหาค่าประสิทธิผลทางการเรียนรู้ ดังแสดงในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการประเมินประสิทธิผลก่อนและหลังรับชมสารคดี

เยาวชนผู้รับชมสารคดี (30 คน)	ผลการทดสอบ คะแนนเต็ม 20 คะแนน			
	ก่อนรับชม		หลังรับชม	
	คะแนนสอบ	ผลประเมิน	คะแนนสอบ	ผลประเมิน
รวม	292	6	539	30
เฉลี่ย	9.73	0.2	17.96	1
ร้อยละ	48.67	36.7	89.83	100

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการทดสอบประสิทธิผลก่อนและหลังการรับชมสารคดี “วัดอุโมงค์” ผลปรากฏว่า ผลคะแนนทดสอบหลังการรับชมสารคดีมีค่าสูงกว่าก่อนรับชมสารคดี ซึ่งนำผลมาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยก่อนและหลังรับชม สารคดี ดังแสดงในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบดัชนีประสิทธิผลของสารคดี

เยาวชนผู้รับชม สารคดี (คน)	คะแนน เต็ม	ผลการทดสอบ		ดัชนี ประสิทธิผล E.I.	ร้อยละที่เพิ่ม ขึ้น
		ก่อนรับชม	หลังรับชม		
30	600	292	539	0.8019	80.19

จากตารางที่ 5 พบว่า ดัชนีประสิทธิผลของสารคดีก่อนและหลังรับชมพบว่ามีค่าเท่ากับ 0.8019 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น 0.8019 คิดเป็นร้อยละ 80.19

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ชมหลังการรับชมสารคดี

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านการนำเสนอสารคดี			
1.1 ภาพเหมาะสมกับระดับผู้ชม	4.83	0.38	มากที่สุด
1.2 สารคดีมีความน่าสนใจให้ผู้ชมคล้อยตาม	4.73	0.58	มากที่สุด
1.3 การเรียงลำดับการนำเสนอเนื้อหาถูกต้องชัดเจน	4.63	0.67	มากที่สุด
2. ด้านเนื้อหา			
2.1 มีความน่าสนใจและเหมาะสมกับระดับผู้ชม	4.50	0.67	มากที่สุด
2.2 ระยะเวลาในการดำเนินเรื่องเหมาะสมกับระดับผู้ชม	4.73	0.58	มากที่สุด
2.3 เนื้อหาครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	4.53	0.73	มากที่สุด
3. การใช้ภาษา			
3.1 ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมสื่อความหมายได้ดี	4.53	0.73	มากที่สุด
3.2 ภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย	4.80	0.55	มากที่สุด
3.3 จังหวะการใช้ภาษาเป็นธรรมชาติไม่ติดขัด	4.63	0.35	มากที่สุด
3.4 ภาษาที่ใช้สื่อความหมายได้ตรงกับภาพ	4.87	0.35	มากที่สุด
4. ภาพรวมของสารคดี			
4.1 สารคดีสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ชมได้ดี	4.83	0.46	มากที่สุด
4.2 สารคดีเหมาะต่อการนำไปใช้ประโยชน์	4.87	0.35	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.71	0.53	มากที่สุด

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของเยาวชน 30 คน หลังรับชมสารคดีจากตารางที่ 7 พบว่าความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.71, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าความพึงพอใจมากที่สุด เกี่ยวกับภาษาที่ใช้สื่อความหมายตรงกับภาพ ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.35) สารคดีเหมาะต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = 0.35) ภาพเหมาะสมกับระดับผู้ชม ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.38) สารคดีสามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้ชมได้ดี ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.38) ภาษาที่ใช้สื่อความหมายเข้าใจได้ง่าย ($\bar{X}$ = 4.80, S.D. = 0.55) สารคดีมีความน่าสนใจให้ผู้ชมคล้อยตาม ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.58) ระยะเวลาในการดำเนินเรื่องเหมาะสมกับระดับผู้ชม ($\bar{X}$ = 4.73, S.D. = 0.38) การเรียงลำดับการนำเสนอเนื้อหาถูกต้องชัดเจน ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.67) จังหวะการใช้ภาษาเป็นธรรมชาติไม่ติดขัด ($\bar{X}$ = 4.63, S.D. = 0.67) เนื้อหาครบตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.73) ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสมสื่อความหมายได้ดี ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.73) และมีความน่าสนใจและเหมาะสมกับระดับผู้ชม ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์คุณภาพของสารคดี “วัดอุโมงค์” จากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน แบ่งเป็นการประเมินประสิทธิภาพด้านเนื้อหา ด้านเทคนิค และด้านเสียง พบว่า ประสิทธิภาพโดยรวมของสารคดี อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.56, S.D. = 0.33$) ซึ่งได้ผลการประเมินมาจากการตอบแบบประเมินคุณภาพของสารคดีที่ได้สร้างขึ้น โดยสร้างเป็นคำถามให้เลือกตอบ สอบถามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญในด้านส่วนของภาพ ด้านส่วนของเสียง ด้านส่วนของเสียงประกอบ และด้านภาพรวมของสารคดี ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่าสารคดีมีเนื้อหาที่ง่ายต่อการเรียนรู้ มีการดำเนินเรื่องที่น่าสนใจ การเคลื่อนไหวของการถ่ายทำทำได้ดีมาก ภาพมีความต่อเนื่องและมีความหมาย ส่วนของเสียงง่ายต่อการเรียนรู้และเข้าใจ สามารถสื่อความหมายได้ตรงกับภาพ ส่วนเสียงประกอบเป็นเสียงธรรมชาติในวัดอุโมงค์นั้นก็มียุทธศิลป์ต่ออารมณ์ทำให้คล้อยตามสารคดี รวมถึงความรู้สึกนึกคิดและจินตนาการของผู้ฟัง ซึ่งสามารถสื่อทั้งภาพและเสียงในเวลาเดียวกัน นอกจากนี้สารคดียังมีการใช้เทคนิคการนำเสนอที่น่าสนใจและใช้ภาษาเมืองเป็นภาษาหลักในการสื่อสาร ซึ่งการใช้ภาษาเมืองนั้นเหมาะสมกับเนื้อหาของสารคดี ทำให้สารคดีเรื่อง “วัดอุโมงค์” นั้นมีประคุณภาพอยู่ในระดับที่ดีมาก

2. ผลการวิเคราะห์ประสิทธิผลก่อนและหลังรับชมสารคดี “วัดอุโมงค์” โดยการเริ่มนำแบบทดสอบทดสอบที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญซึ่งสร้างเป็นข้อคำถามให้เลือกตอบมาทดสอบกับกลุ่มย่อยแบบ 1:1 จำนวน 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ และปรับปรุงแก้ไข ก่อนที่จะนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กจำนวน 10 คน จากนั้นนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเยาวชนนักศึกษาสาขาศิลปการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ซึ่งเป็นเยาวชนนักศึกษาที่ต้องการไปเข้าค่ายคุณธรรมเยาวชน ณ วัดอุโมงค์ จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งใช้การหาค่าดัชนีประสิทธิผล E.I. (Effectiveness Index) พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจ ในการทำคัมภีร์ไบเบิล เพิ่มขึ้น มีค่าเท่ากับ 0.8019 คิดเป็นร้อยละ 80.19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุธาวัลย์ ธรรมสังวาล, 2551) ที่ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อสร้างภาพลักษณ์หมู่บ้านเบญจรงค์ ซึ่งจากการศึกษาพบว่า สื่อวีดิทัศน์สารคดีสามารถทำให้ผู้ชมมีความเข้าใจในประวัติความเป็นมา ขั้นตอนการผลิตเครื่องเบญจรงค์ไทยในมิติที่น่าไปสู่การสร้างภาพลักษณ์หมู่บ้านเบญจรงค์ได้ อันเป็นผลที่ได้ในลักษณะเดียวกัน ซึ่งผลจากการวิจัยพบว่าผลพบว่า วีดิทัศน์สารคดีสามารถทำให้ผู้ชมได้มีความรู้และความเข้าใจในประวัติโบราณสถานประวัติ โบราณสถานการปฏิบัติตนและการปฏิบัติธรรม ในระดับมากขึ้นไป

3. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจภายหลังรับชมวัดอุโมงค์ กับกลุ่มตัวอย่างเยาวชนนักศึกษาสาขาศิลปการแสดง มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จำนวน 30 คนโดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจภายหลังรับชมภาพยนตร์สารคดี

ซึ่งสร้างเป็นคำถามให้เลือกตอบพบว่าความพึงพอใจภายหลังรับชมภาพยนตร์สารคดีอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.71 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.53 ซึ่ง (Good, 1973) ได้ให้ความหมายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจหมายถึง สภาพ คุณภาพ หรือระดับความพึงพอใจซึ่งเป็นผลมาจากความสนใจต่าง ๆ และทัศนคติที่บุคคลมีต่อสิ่งนั้น (Hornby, 2000) ได้กล่าวว่าความพึงพอใจหมายถึงความรู้สึกที่ดีเมื่อประสบความสำเร็จ หรือได้รับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นเป็นความรู้สึกที่พอใจและ (Jacobson, 1963) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจและไม่พึงพอใจคือ 1) ทัศนคติที่มีต่อสิ่งนั้น 2) ความพึงพอใจส่วนตัว 3) ความมีเสรีภาพในการแสดงออก 4) การมีส่วนร่วมร่วมกับสิ่งนั้น ๆ ผลจากการวิจัยพบว่า ผู้ชมมีความพึงพอใจในเรื่องของเนื้อหาที่ชัดเจน ดำเนินเรื่องได้น่าสนใจ ภาพที่ใช้เหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง ภาษาที่ใช้เป็นภาษาเมืองซึ่งเหมาะสมกับเนื้อหาการใช้เสียงประกอบที่เหมาะสม โดยเสียงและภาพดำเนินไปอย่างสอดคล้องกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า วัดอุโมงค์เป็นสารคดีที่มีคุณภาพอยู่ในระดับดีมากและมีประสิทธิภาพที่ทำให้ผู้ชมเกิดความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องราวเกี่ยวกับวัดอุโมงค์ ทั้งประวัติ โบราณสถาน การปฏิบัติตนและการปฏิบัติธรรมภายในวัด นอกจากนี้ผู้ชมยังมีความพึงพอใจภายหลังรับชมสารคดีอยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุดและเล็งเห็นว่า สารคดีนี้มีความเหมาะสมควรค่าแก่การเผยแพร่เพื่อเกิดประโยชน์แก่บุคคลทั่วไปได้รับรู้เรื่องราวของวัดอุโมงค์ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปใช้

1.1 สารคดีเรื่อง “วัดอุโมงค์” นำเสนอเรื่องราวของ วัดอุโมงค์ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นพื้นที่ทางเหนือของประเทศไทย และภาษาที่ใช้เป็นภาษาเมือง ส่วนการนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ในภูมิภาคอื่น ๆ ผู้นำไปใช้อาจจะหาข้อมูลเพิ่มเติมนอกเหนือจากนี้ เพื่อเสริมความเข้าใจในเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น

1.2 สารคดี “วัดอุโมงค์” สามารถนำไปใช้เพื่อการศึกษาสำหรับเยาวชนรวมถึงประชาชนผู้สนใจ เพราะเนื้อหากล่าวถึงประวัติ โบราณสถาน รวมถึงการปฏิบัติตัวเมื่อเข้ามาอยู่ภายในวัด

2. ข้อเสนอแนะด้านการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประวัติวัดอื่น ๆ ภายในประเทศเพื่อนำมาผลิตเป็นสารคดีในการนำเสนอให้กับเยาวชนและประชาชนผู้สนใจเพื่อง่ายและสะดวกต่อการศึกษาร่วมถึงทันกับสถานการณ์ในโลกปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- วัดอุโมงค์ . (2509). ประวัติวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม). เชียงใหม่ : โรงพิมพ์กลางเวียง.
- พระครูสุคันธศีล. (2554). เจ้าอาวาสวัดอุโมงค์ (สวนพุทธธรรม) เจ้าคณะตำบลสุเทพเขต 2. สัมภาษณ์, 21 ธันวาคม 2554.เวลา 13.00 – 15.00 น.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2540). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สุธาวัลย์ ธรรมสังวาล. (2551). การพัฒนาสื่อวีดิทัศน์เพื่อสร้างภาพลักษณ์หมู่บ้านเบญจรงค์. เชียงใหม่ : การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อภิวันท์ อดุลยพิเชษฐ์. (2550). 3 เมืองล้านนา. กรุงเทพฯ : วิริยะธุรกิจ.
- Good, c. v. (ED). (1973). Dictionary of education 3rd ed. New York: McGraw-Hill.
- Hornby, A. F. (2000). Advance learner's dictionary (6th ed.). London : Oxford University.

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้

The process of learning for Thai language skill in reading approach in
Yasothon Primary Education Service Area Office 2 by using
knowledge management.

ระเปียบ แพงศรี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ 3) รายงานผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ กลุ่มเป้าหมายการวิจัยได้แก่ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองสนม และผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบจำเพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่านชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ ประกอบด้วย ชุดของการกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ กลไกการดำเนินงาน วิธีการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ที่มีการนำเสนอภาพรวมก่อนลงเนื้อหาย่อย เพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแปลความสามารถในการตีความและความสามารถในการขยายความ

3. หลังจากการจัดการเรียนรู้สาระการอ่านด้วยรูปแบบการจัดการความรู้ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองสนม และโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

¹ อาจารย์โรงเรียนหนองสนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2

การศึกษาประถมศึกษาโยธธร เขต 2 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่าน ด้านความสามารถในการแปลความ ความสามารถในการตีความ แลความสามารถในการขยายความ ทั้งหมดอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ : การจัดการความรู้

Abstract

The process of learning for Thai language skill in reading approach in Yasothon Primary Education Service Area Office 2 by using knowledge management has the object to 1) study the process of learning for Thai language skill in reading approach in Yasothon Primary Education Service Area Office 2 by using knowledge management. 3) Utilize the process of learning for Thai language skill in reading approach in Yasothon Primary Education Service Area Office 2 by using knowledge management.

Research results were as follows :

1. Overall, the process of learning needs for Thai language skill in leading was found to be high on the scale.
2. Able to create the process of learning for Thai language skill in leading approach in Yasothon Primary Education Service Area Office 2 by using knowledge management which combining of principle, objective, mechanism, leading process, and evaluation.
3. The ability of reading, Reading the lines, Reading Between the lines and reading beyond lines for Thai language skill in reading were at the high level.

Keyword : Knowledge Management Approach.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 ในประเด็นของการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 ในประเด็นของการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา การจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนรู้โดยผสมผสาน ระดมความรู้ต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553) ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าไม่ใช่เฉพาะแค่การอ่านออก หรืออ่านได้

เท่านั้น แต่ยังหมายถึงการอ่านเพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรอบรู้ และมีคุณธรรม

ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้กำหนดให้ ปี พ.ศ. 2552-2561 เป็นทศวรรษแห่งการอ่าน และกำหนดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการอ่าน เพื่อเป็นกลไกการขับเคลื่อนการส่งเสริมการอ่านให้เป็นรูปธรรม แต่สถิติการอ่านหนังสือของคนไทยในปี 2556 พบว่า คนไทยใช้เวลาในการอ่านหนังสือจากสื่อทุกชนิด ตั้งแต่อินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊ก ไลน์ ไปจนถึงหนังสือพิมพ์และหนังสือทุกประเภท เฉลี่ยคนละ 27 นาทีต่อวัน เพิ่มขึ้นจากการสำรวจปี 2554 ร้อยละ 10 ทั้งผู้หญิงและผู้ชาย (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2555) ซึ่งจังหวัดที่มีคนอ่านหนังสือมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานครมีประชากรอ่านหนังสือร้อยละ 94.6 รองลงมาคือ ภาคกลาง ภาคใต้ ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตามลำดับ

จากข้อมูลดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การดำเนินการส่งเสริมการอ่านที่เป็นวาระแห่งชาตินั้น จะมีปัญหาในการนำลงสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา ซึ่งผู้สอนควรยึดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 22 และมาตรา 24 มาเป็นแนวทางร่วมด้วย ขณะเดียวกันผู้สอนควรต้องศึกษาแนวคิด และทฤษฎีในการจัดการศึกษาร่วมด้วย เพราะการอ่านเป็นเรื่องที่มีความละเอียดอ่อน และเป็นกระบวนการในการแปลความหมายจากตัวอักษร ตีความและรับรู้ความหมายเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เป็นการสื่อความหมาย โดยการถ่ายทอดความคิด ความรู้และความรู้สึกจากผู้เขียนสู่ผู้อ่าน ทำให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และผู้อ่านสามารถนำความหมายที่ได้จากการอ่านไปใช้ประโยชน์ได้ (วัฒนะ บุญจับ, 2541; ไพโรจน์ เสรีวงศ์, 2541; มยุรี กันทะเกลิอ, 2543)

ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านหนองสนม และโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยรับประโยชน์สูงสุดจากการจัดการรู้สาระการอ่าน ผู้วิจัยจึงศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน ด้านความสามารถในการแปลความ ด้านความสามารถในการตีความ และด้านความสามารถในการขยายความ ในการใช้ภาษาไทยได้อย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณ์ญาณ

คำถามการวิจัย

1. ความต้องการการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีลักษณะเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร

3. การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์ เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ได้ผลอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์ เขต 2
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์ เขต 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้
3. เพื่อรายงานผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์ เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้

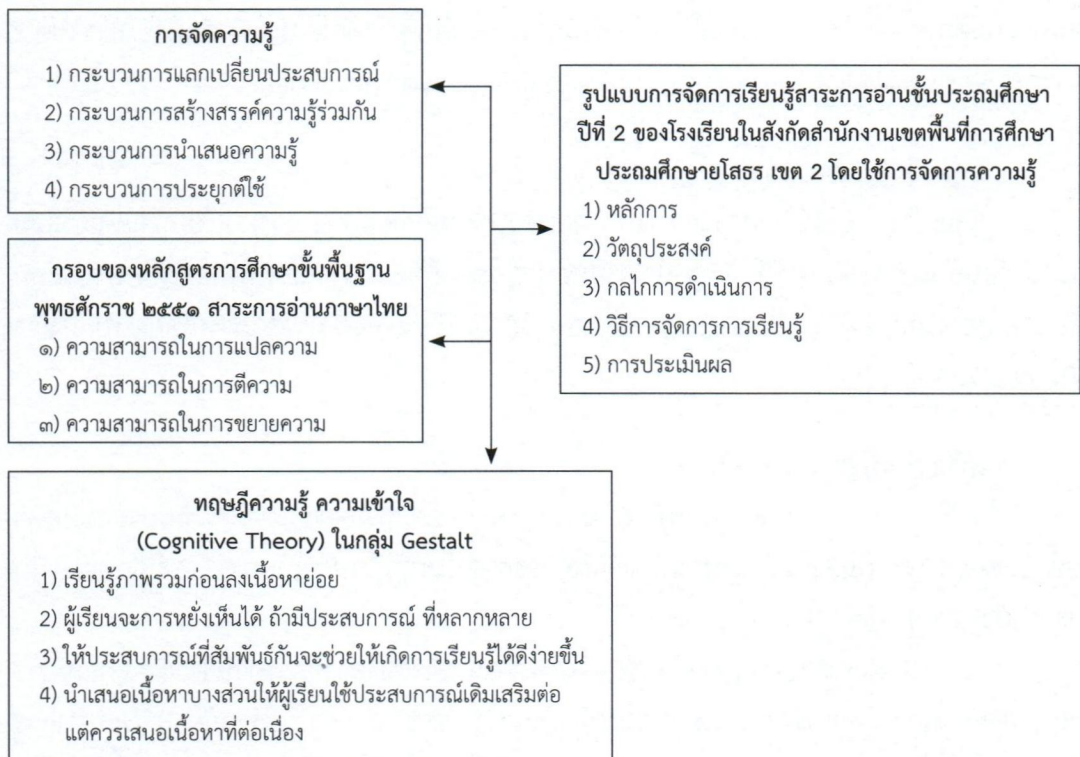
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์ เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ เพื่อฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อให้ผู้เรียนมีความรอบรู้และคุณธรรม และเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดนิสัยรักการอ่าน สามารถใช้ภาษาไทยในการสื่อสารให้ได้ อย่างสร้างสรรค์ และมีวิจารณ์ญาณ
2. ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านหนองสนม และโรงเรียนอื่นๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์ เขต 2 จะได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์จากการอ่านตามหลักวิชาการอย่างเต็มศักยภาพ
3. ผลที่ได้จากการวิจัย จะเป็นแนวทางสำคัญในการขับเคลื่อนวาระแห่งชาติเรื่องการอ่านให้สามารถดำเนินการได้ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การจัดการความรู้ของ (Takeuchi and Nanoka, 2004) ใน 4 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) กระบวนการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน 3) กระบวนการนำเสนอความรู้ และ 4) กระบวนการประยุกต์ใช้ ที่มีความสอดคล้องกับทฤษฎีความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Theory) ในกลุ่ม Gestalt ที่ว่า ผู้เรียนจะเกิดการหยั่งเห็นได้ถ้ามีประสบการณ์มากมาย หลากหลาย (ทิตินา แชมมณี, 2553) แนวคิดการคิดวิเคราะห์ของ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2541; 2546; Bloom, 1956; Nowieki and Meehan, 1996) ในการคิดเชิงวิเคราะห์เกี่ยวข้องโดยตรง

กับความสามารถในการตีความ ความสามารถเข้าใจในเรื่องที่จะวิเคราะห์ ความช่างสังเกต ช่างสงสัยและช่างถาม ความสามารถในการหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด การสอนอ่านของ (Callahan, Clark and Kellough, 1998) ที่กำหนดให้มีเนื้อหาการสอน คำศัพท์ (กรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้เมื่อจบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำ) และมี เนื้อหาการพัฒนาการอ่าน ได้แก่ ความสามารถในการแปลความ (Reading the lines) (กรอบของ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้เมื่อ จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถเข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน) ความสามารถในการตีความ (Reading Between the lines) (กรอบของหลักสูตรการศึกษา ขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย กำหนดให้เมื่อจบการศึกษาชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถตั้งคำถามเชิงเหตุผลลำดับเหตุการณ์) และความสามารถในการ ขยายความ (Reading beyond the lines) (กรอบของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยกำหนดให้เมื่อจบการศึกษา ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 3 ผู้เรียนสามารถคาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน) ดังนี้

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการศึกษาความต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ได้แก่ ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 จำนวนโรงเรียนละ 1 คน รวมจำนวน 188 คน
2. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการสัมภาษณ์เชิงลึกกระบวนการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการความรู้ และด้านการสอนสาระการอ่านภาษาไทย จำนวน 5 คน
3. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการประเมินความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ คือ ผู้ทรงคุณวุฒิกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย วิทยฐานะเชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)
4. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญในการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

กลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนบ้านหนองสนม และผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 30 โรงเรียน ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถามความต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธรเขต 2 มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกกระบวนการจัดการความรู้สาระการอ่าน ใน 4 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 2) กระบวนการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน 3) กระบวนการนำเสนอความรู้ และ 4) กระบวนการประยุกต์ใช้

3. แบบประเมินความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธรเขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

4. แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธรเขต 2 มีลักษณะเป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5. แบบประเมินความสามารถในการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้านความสามารถในการแปลความ ด้านความสามารถในการตีความ และด้านความสามารถในการขยายความ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ส่งแบบสอบถามความต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปยังโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธรเขต 2

2. สัมภาษณ์เชิงลึกกระบวนการจัดการความรู้สาระการอ่าน ตามวันและเวลาที่นัดหมาย ด้วยตนเอง

3. ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธรเขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้

4. ทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน อ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ไปยังโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธรเขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ เป็นระยะเวลา 1 ปีการศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การหาคุณภาพของแบบสอบถาม โดยการหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจทั้งหมดด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

4. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่า t-test (Dependent) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาความต้องการในการจัดการความรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกระบวนการจัดการความรู้สาระการอ่าน และการสังเคราะห์เป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ ได้ผลการวิจัยดังนี้

หลักการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ ออกแบบมาเพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้สารสนเทศต่าง ๆ ได้ผ่านกระบวนการคิดเปรียบเทียบเชื่อมโยงกับความรู้อื่นจนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา ภายใต้กรอบของกระบวนการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ กระบวนการสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน กระบวนการนำเสนอความรู้ และกระบวนการประยุกต์ใช้

วัตถุประสงค์

มีวัตถุประสงค์หลักที่สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 ที่ว่า ภาษาไทยเป็นทักษะที่ฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ควรมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง โดยการอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

กลไกการดำเนินงาน

มีกลไกการดำเนินงานที่สำคัญอยู่ 4 ประการ ได้แก่ 1) การใช้ประสบการณ์เดิมเพื่อการถ่ายโยงความรู้ด้วยตนเอง 2) การตอบตัวเองว่าต้องการรู้อะไรเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องที่จะอ่าน 3) การเขียนสรุปใจความสำคัญ และ 4) การจัดเก็บองค์ความรู้ในรูปของแผนผังความรู้ (Knowledge Mapping)

วิธีการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขุขันธ์เขต 2 โดยการใช้การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

ขั้นนำ : เป็นขั้นที่นำผู้เรียนเข้าสู่ปฏิบัติการเรียนรู้ด้วยการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนทุกคน ผู้สอนและผู้ปกครอง เพื่อการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าใหม่ที่เราพบในเรื่องที่อ่าน กับประสบการณ์เดิม โดยเชื่อมโยงกับปัญหาใหม่ และการถ่ายโยงความรู้จากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ค้นคว้าและแสวงหาคำตอบเอง

ขั้นปฏิบัติการ : เป็นขั้นที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน เป็นการให้ผู้เรียนทุกๆ คนตอบตัวเองว่าต้องการรู้อะไรเพิ่มเติมซึ่งในระหว่างการเรียนรู้ต้องตอบตนเองอีกครั้งว่าได้เรียนรู้อะไรบ้าง จากเรื่องที่อ่าน จากนั้นนำมาแลกเปลี่ยนเพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน

ขั้นสรุป : เป็นขั้นที่ผู้เรียนนำเสนอความรู้ที่ได้จากการอ่าน ซึ่งการนำเสนอความรู้จัดเป็นการรวบรวมข้อสรุปของการบูรณาการประสบการณ์ มโนทัศน์ หลักการ และกฎเกณฑ์ เพื่อการสะท้อนความคิดและอภิปรายประเด็นที่ได้จากการอ่าน ในรูปของการเขียนสรุปใจความของเรื่องที่อ่านเป็นรายบุคคล

ขั้นการประยุกต์ใช้ : เป็นการจัดเก็บองค์ความรู้ที่ได้จากการอ่านในรูปของแผนผังความรู้ (Knowledge Mapping) ให้เป็นระบบ สามารถเรียกข้อมูลดังกล่าวมาประยุกต์ใช้ภายใต้สถานการณ์จริงในปัจจุบันได้ทันที

การประเมินผล

มุ่งประเมินความสามารถในการอ่าน คือ การให้ผู้เรียนสามารถผสมผสานความสามารถทางกระบวนการคิดการจัดการ การเผชิญสถานการณ์ การประยุกต์ความรู้จากการอ่านมาใช้เกี่ยวกับบางสิ่งอย่างมีตรรกะ และมีข้อเท็จจริงที่ถูกต้องใน 3 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ความสามารถในการแปลความ 2) ความสามารถในการตีความ 3) ความสามารถในการขยายความ

2. หลังการจัดการเรียนรู้สาระการอ่านด้วยรูปแบบการจัดการความรู้ ผู้เรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองสนม และโรงเรียนอื่น ๆ ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการอ่าน ด้านความสามารถในการแปลความ ด้านความสามารถในการตีความ และความสามารถในการขยายความ ทั้งหมดอยู่ในระดับสูง

อภิปรายผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 โดยใช้การจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วยชุดของการกำหนดหลักการ วัตถุประสงค์ กลไกการดำเนินการ วิธีการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผล ที่มีการนำเสนอภาพรวมก่อนลงเนื้อหาย่อย ส่งผลให้ผู้เรียนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการวิจัยครั้งนี้มีความสามารถในการ แปลความ ความสามารถในการตีความ และความสามารถในการขยายความ ทั้งหมดอยู่ในระดับสูงสอดคล้องกับ (Meckler 2001) ที่ว่า ความรู้ คือ ทฤษฎีและเป็นทฤษฎีที่สำคัญที่องค์กรหยิบยกขึ้นมาเพื่อบรรลุเป้าหมาย ประสิทธิภาพและประสิทธิผลจะเกิดจากรูปแบบส่งผ่านความรู้ภายในองค์กร สอดคล้องกับ (วิลาวัลย์ มาคุ้ม, 2549)

ที่พบองค์ประกอบหลักทั้ง 6 องค์ประกอบ คือ การกำหนดความรู้ การแสวงหาความรู้ การสร้างความรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้ และการนำความรู้ไปใช้ เป็นองค์ประกอบสำคัญของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยองค์ความรู้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเรียงลำดับมากไปน้อย คือ องค์ประกอบด้านการแลกเปลี่ยนความรู้ องค์ประกอบด้านการสร้างความรู้ องค์ประกอบด้านการแสวงหาความรู้ องค์ประกอบด้านการเก็บความรู้ องค์ประกอบด้านการนำความรู้ไปใช้ และยังสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยของ (เยาวลักษณ์ สารระโน, 2551; อรทัย เพชรสันทิต, 2553; นัทธิดา กำนล, 2551; นวพล สังขคน, 2553; สุกัญญา อุดมโกชน, 2553) ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า การจะพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียน ขึ้นอยู่กับปัจจัย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) สื่อการจัดการเรียนรู้ และ 2) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่างๆ ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยจะส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. สถานศึกษาที่ต้องการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการความรู้ ไปใช้ ควรยึดเนื้อหาตามสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเป็นหลัก
2. ควรมีการเตรียมความพร้อมของครูและผู้เรียน เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันในการจัดบรรยากาศในชั้นเรียนให้เป็นไปแบบที่เน้นการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้
3. ในการประเมินผู้เรียน ควรมุ่งเน้นไปที่ระดับของความสามารถในการอ่าน ด้านความสามารถในการแปลความ ด้านความสามารถในการตีความ และด้านความสามารถในการขยายความ เป็นหลัก ซึ่งจะสอดคล้องกับความต้องการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการอ่าน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การต่อยอดการวิจัยเพื่อพัฒนาคลังความรู้ในรูปแบบออนไลน์ เพื่อเปิดโอกาสให้ครูและผู้เรียนทุกคน จากทุกโรงเรียนสามารถเข้าถึงแหล่งความรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการความรู้ได้โดยง่าย
2. ควรขยายผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้สาระการอ่าน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้ไปยังสาระอื่น ๆ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย เพื่อให้เกิดการหลอมรวมของการใช้ทักษะภาษาไทยให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนต่อไป

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). “การสอนอย่างไรให้คิดเป็น” วิทยาสาร. 97(3-5) : 77-79, 2541. การคิดเชิงวิเคราะห์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : ชัคเซสมิเดียร์.
- ทีศนา แหมมณี. (2553). ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 13. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพโรจน์ เสรีวงศ์. (2541). ผลของการสอนงานโดยวิธีธรรมชาติที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชาวเขา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. กรุงเทพฯ : วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต(ภาษาไทย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มยุรี กันทะเกลือ. (2543). ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ต่อพัฒนาการด้านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น. กรุงเทพฯ : ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัฒน์ บุญจับ. (2541). ศาสตร์แห่งการใช้ภาษา. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). แผนการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- Bloom B.S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educational Goals – Handbook Cognitive Domain*. New York : Mckay.
- Callahan, J., Clark, L., and Kellough, R. (1998). *Teaching in the middle and secondary School*. (4th ed.) New York : Macmillan Publishing company.
- Nowieki, J.J. and Meehan, K.F. (1996). *The Collaborative Social Syudies Classroom A Resource for Teacher Grades 7-12*. Boston : Allyn & Bacon.
- Takeuchi, H. and Nonaka, I. (2004). *Hitosubashi on Knowledge Management*. Singapore : Saik Wah Press.

การศึกษา ยูบิควิตัสในศตวรรษที่ 21

U-learning in 21st Century

ภัทรศิลป์ สุกันต์ลี¹

ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์²

บทคัดย่อ

ปัจจุบันเทคโนโลยีได้ถูกนำมาบูรณาการทางการศึกษา โดยการใช้เทคโนโลยียูบิควิตัส ซึ่งเป็นเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ที่ทำให้การเข้าถึงข้อมูลเป็นไปได้ในทุกสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้และทุกเวลา หรือเรียกว่า “U-learning” เป็นวิธีการเรียนรู้ด้วยความสนใจของผู้เรียนเอง โดยมีการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง ครู/โค้ช และเพื่อน การเรียนรู้แบบยูบิควิตัสจำเป็นต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียน และผู้เรียนเองต้องมีการควบคุมตนเองเพื่อนำไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้

คำสำคัญ : ยูบิควิตัส, ยูเลิร์นนิ่ง, การจัดสภาพแวดล้อมแบบยูบิควิตัส

Abstract

Nowadays, technology has been integrated in education by using ubiquitous technology which the information and communications technology (ICT) makes it possible to access information in all environments of learning, identified as “U-learning”. This is a way of learning in which learners follow their own trails of interest, participated to teachers/coaches, peers and tools for learning. Ubiquitous Learning Environment (ULE) is a must for learners, who have self-directed learning for leading themselves to learning goal.

Keywords : ubiquitous, U-learning, Ubiquitous Learning Environment (ULE)

บทนำ

เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ในปัจจุบัน เนื่องจากความก้าวหน้าและราคาที่ลดลงของอุปกรณ์ดิจิทัลทั้งหลาย ทำให้เกือบทุกบ้านมีเครื่องคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรืออุปกรณ์ดิจิทัลที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ซึ่งได้เปลี่ยนแปลงกระบวนการทัศน์ของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 อย่างสิ้นเชิง

1. นิสิตปริญญาเอก สาขาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

Jan Hawkins ผู้บุกเบิกและสนับสนุนเทคโนโลยีทางการศึกษา ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยเรื่อง “The World at Your Fingertips : Education Technology Opens Doors” (Jan Hawkins, 1997) ว่า “เทคโนโลยีการศึกษาได้เปิดประตูความรู้ทั่วโลกจากปลายนิ้วของคุณ” ได้อธิบายให้เห็นภาพของการนำเทคโนโลยี มาส่งเสริมการเรียนรู้ของมนุษย์ ที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลาและทุกอุปกรณ์ ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้แห่งอนาคต หรือเรียกว่า Ubiquitous Learning นั่นเอง

เทคโนโลยีคือยูบิควิตัส มีการบูรณาการเทคโนโลยีสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน นอกจากจะใช้สอนทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานและโปรแกรมคอมพิวเตอร์ทั่วไป ยังได้มีการบูรณาการเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาเพื่อสนับสนุนคุณแจหลักของการเรียนรู้ 4 ประการ นั่นคือ การร่วมงานอย่างกระตือรือร้น (active engagement) การทำงานเป็นกลุ่ม (participation in groups) การสนองตอบและตอบกลับอย่างสม่ำเสมอ (frequent interaction and feedback) และ การปฏิสัมพันธ์กับผู้เชี่ยวชาญในโลกของความเป็นจริง (connection to real-world experts) (Edutopia, 2008) การเข้าถึงเทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพ จะประสบความสำเร็จได้ ก็ต่อเมื่อเทคโนโลยีนั้นได้สนับสนุนเป้าหมายของหลักสูตรและมีความต่อเนื่องอย่างชัดเจน

หลายคนเชื่อว่าการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีคือส่วนเสริมในการเรียนการสอนในชั้นเรียน แต่การเรียนรู้ในลักษณะเช่นนี้ จะนี้ช่วยให้นักเรียนได้รับการท้าทายสติปัญญา เกิดการวิเคราะห์ และมีทักษะในการแก้ปัญหาจากการค้นหาคะบวนการและสังเคราะห์ นอกจากจะทำงานเป็นรายบุคคล ยังรู้จักการทำงานเป็นทีมและมองเห็นภาพจำลองการทำงานในปัจจุบัน องค์ความรู้ที่มากมายมหาศาล ในโลกออนไลน์เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึง และสามารถติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ ได้โดยตรง ซึ่งสามารถแสดงความเข้าใจผ่านภาพเสียงและข้อความได้ นักเรียนมีแนวโน้มที่จะสนใจกับ ในวิชาที่เรียนมากขึ้น

เช่นเดียวกัน เทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนในวิธีการสอนของครู การนำการสอนที่มีประสิทธิภาพทำให้เข้าถึงผู้เรียนที่มีแตกต่างกัน และยังสามารถประเมินความเข้าใจของนักเรียนได้หลายวิธี นอกจากนี้ยังช่วยเพิ่มความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน เมื่อเทคโนโลยีได้บูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพในรายวิชา ครูจะมีบทบาทเป็นที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และโค้ช เทคโนโลยีจะช่วยทำให้การเรียนการสอนมีความหมายและมีความสนุกสนาน มากขึ้น

บทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอสาระที่น่าสนใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในแบบยูบิควิตัส ในห้องเรียน หรือ Ubiquitous Classroom หรือ U-Classroom ห้องเรียนภายใต้สังคมยุคดิจิทัล หรือสังคมยุคเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ก้าวเข้ามามีบทบาทสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุก ๆ ระบบและในทุก ๆ ระดับของการศึกษาของศตวรรษที่ 21

การศึกษาแบบยูบิควิตัส

การศึกษาแบบยูบิควิตัส (Ubiquitous Learning) หรือการศึกษาแบบภควันตภาพ หรือการเรียนรู้ทุกหนทุกแห่ง หรือ u-Learning หมายถึง การเรียนรู้ที่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง ทุกที่ ทุกเวลา ซึ่งสามารถเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศได้ด้วยการเชื่อมต่อผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลเนื้อหาการเรียนรู้ ด้วยการใช้อุปกรณ์ประเภทเคลื่อนที่สะดวกต่อการพกติดตัว เช่น Mobile Phone/Smart Phone, PDA, Desktop PC, Notebook Computer, Tablet หรืออาจเรียกว่าเป็นการเรียนรู้ได้ในสภาพแวดล้อมทุกแห่งหน (ubiquitous learning environment: ULE) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิด u-Learning คือความสะดวกของเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตที่สามารถติดต่อสื่อสารได้ ในทุกที่ ทุกเวลา และทุกสถานการณ์ ด้วยการเชื่อมต่อด้วยอุปกรณ์เคลื่อนที่ติดตามตัวประสิทธิภาพสูง รวมทั้งความก้าวหน้าของเว็บในยุค 3.0 ที่สนับสนุนให้สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูลได้ 2 ทิศทาง ได้โดยสะดวก ไม่มีค่าใช้จ่าย สามารถนำเสนอสารสนเทศที่ตรงกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (ศิริชัย นามบุรี, 2556)

Morris (2012) ได้กล่าวถึงลักษณะของ u-Learning ไว้อย่างน่าสนใจดังต่อไปนี้

1. เป็นระบบของการสร้างคลังข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Stores URLs) ระบบของ Ubiquitous เปรียบเสมือนกับการสร้างระบบคลังข้อมูลขนาดใหญ่บนเครือข่าย ซึ่งอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางเว็บไซต์ได้อย่างเสรีและสะดวกรวดเร็ว
2. เป็นระบบการเรียนรู้ที่จัดกระทำได้ทุกหนทุกแห่ง (Placed Anywhere) การจัดการศึกษาแบบ Ubiquitous สามารถจัดกระทำได้ทุกหนทุกแห่งไม่มีข้อจำกัด ด้วยความพร้อมของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพ และการปรับใช้เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
3. เป็นการสร้างผลผลิตทางการเรียนรู้ที่ประหยัดค่าใช้จ่าย (Inexpensive to Produce) เป็นการเรียนรู้ในแหล่งศึกษาระบบเปิด (Open Educational Resources:OER) มีแหล่งเรียนรู้หลากหลายที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ เกิดความสะดวกรวดเร็วต่อการเข้าถึง และไม่สิ้นเปลืองงบประมาณและการลงทุนทางการศึกษา
4. เป็นการจัดการศึกษาที่มีการรวมองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ (Store a Large Amount of Data) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว เพราะการศึกษาแบบ Ubiquitous รวบรวมข้อมูลและสาระการเรียนรู้ในระบบเครือข่ายที่เรียกว่า World Wide Web (WWW)
5. เป็นกรรมวิธีทางการเรียนรู้ที่เกิดผลอย่างรวดเร็ว (Faster Learning Method) สามารถรับ-ส่งข้อมูลข่าวสาร ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน หรือระหว่างผู้เรียนกับครูผู้สอน หรือชุมชนออนไลน์ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพทางการเรียนรู้

ตารางที่ 1 สรุปลักษณะและคุณประโยชน์ของผู้เรียนต่อ U-Learning ดัดแปลงจากภาพ
กรอบแนวคิดเกี่ยวกับระบบ และคุณประโยชน์ของ u-Learning ของ Morris (2012) p . 212

ระบบการทำงานของ Ubiquitous	ผลประโยชน์ของการเรียนรู้แบบ Ubiquitous
การสร้างคลังข้อมูลบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Stores URLs)	ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้จากฟรี เว็บไซต์
ทุกหนทุกแห่ง (Placed anywhere)	ผู้เรียนสามารถเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา
ประหยัดค่าใช้จ่าย (Inexpensive to pro- duce)	เข้าถึงได้แม้จะมีงบประมาณจำกัด
รวมองค์ความรู้จากแหล่งข้อมูลขนาดใหญ่ (Stores a large amount of data)	ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารที่หลากหลาย และมีมากมายในเว็บไซต์
การเรียนรู้ที่เกิดผลอย่างรวดเร็ว (Faster learning method)	ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งข้อมูลได้อย่างต่อเนื่อง ทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพทางการ เรียนรู้

Saadiah Yahya และคณะ (2010) ได้กล่าวถึง u-Learning ว่าเป็นกระบวนการที่สนับสนุนของการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมของ ubiquitous computing ซึ่งส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้องในสถานที่และเวลาที่เหมาะสมและถูกวิธี โดยได้กล่าวถึงลักษณะเฉพาะของ u-Learning เพิ่มเติม ดังต่อไปนี้

1. การคงสภาพของข้อมูล (Permanency) หมายถึงการมีแหล่งจัดเก็บข้อมูลต่างๆ ในการเรียนการสอน เช่น ข้อมูลเนื้อหาวิชา ข้อมูลส่วนตัวของผู้เรียน ข้อมูลประวัติการเรียนรู้ ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะยังคงอยู่เสมอและไม่สูญหายนอกจากจะถูกลบโดยผู้ใช้ โดยข้อมูลเหล่านี้สามารถศึกษาได้ตลอดเวลาตามที่ต้องการ

2. การเข้าถึงข้อมูล (Accessibility) ผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ได้ตลอดเวลา ด้วยการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาผ่านการสื่อสารแบบไร้สาย ทั้งข้อมูล เอกสาร วิดีโอ สื่อการสอน และข้อมูลอื่นๆ ตามที่ผู้เรียนต้องการ

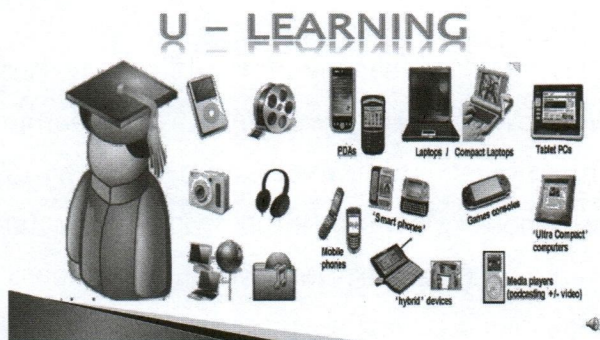
3. ความรวดเร็วในการเรียกข้อมูล (Immediacy) ข้อมูลสำหรับการเรียนรู้จะต้องส่งถึงผู้เรียนได้อย่างรวดเร็วทันทีทันใด ในระหว่างการเรียนรู้เรียนอาจพบปัญหา การสอบถามปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนจะทำได้ทันที นอกจากนี้ ผู้เรียนจะสามารถบันทึกปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในภายหลังได้

4. การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactivity) เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันซึ่งผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอน หรือผู้เรียนคนอื่น ๆ โดยการโต้ตอบกันผ่าน

อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพา ทั้งในรูปแบบการเรียนแบบประสานเวลา (Synchronous) เช่น แชท การสนทนาผ่านวิดีโอ และการเรียนแบบไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เช่น เว็บบอร์ด อีเมลล์

5. การตระหนักถึงบริบทของผู้เรียน (Context-awareness) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ u-Learning เนื่องจากการเรียนรู้จะมีขั้นตอนและกระบวนการที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่เรียนรู้อยู่ในขณะนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่สามารถปรับให้เข้ากับสถานการณ์จริงหรือบริบทของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนการสอนจะถูกรวมเข้ากับชีวิตประจำวันของผู้เรียน มีการปรับเนื้อหาตามความต้องการของผู้เรียน (Adaptability) ผู้เรียนจะได้รับข้อมูลตามความต้องการเพื่อช่วยให้สามารถทำงานตามที่ได้รับมอบหมายง่ายขึ้น เช่น สามารถทราบตำแหน่งของผู้เรียน ทราบพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น

จากคุณลักษณะสำคัญของ u-Learning ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงคุณสมบัติที่มีความเหมาะสมสำหรับการนำ u-Learning ไปใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับกรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พ.ศ. 2554–2563 (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2554) ที่ได้มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้อย่างฉลาด (Smart learning) ด้วยการบูรณาการ ICT ในการเรียนการสอน เพื่อบรรลุตามเป้าประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สามารถคิดเป็น ทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ที่สำคัญ u-Learning ยังส่งเสริมสภาพแวดล้อมแห่งการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลาทุกสถานที่ ซึ่งจะช่วยเพิ่มความสะดวกในการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21

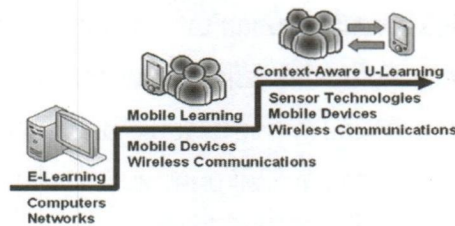

ภาพที่ 1 U-Learning

ที่มา : <http://image.slidesharecdn.com/ulearning -121221085613 -phpapp02/95/u-learning-2-638.jpg?cb=1356081039>

พัฒนาการของ U-Learning

พัฒนาการของ U-Learning เป็นการปรับสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ด้วยการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และความยืดหยุ่นของอุปกรณ์พกพา ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้ภายใต้สภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ที่ปรับตามความต้องการและรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล เช่นเดียวกันกับความยืดหยุ่นของเทคโนโลยีของคอมพิวเตอร์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ภาพที่ 2 พัฒนาการของ U-Learning

ที่มา : <http://research.ncku.edu.tw/re./articles/e/20090904/images/090817041411fFojWX.jpg>

การพัฒนาการของ ubiquitous learning มีความเกี่ยวข้องกับ e-learning และ m-learning. Dochev & Hristov (2006) ได้กล่าวไว้ว่า U-learning คือพัฒนาการโดยตรงจาก e-learning ซึ่งสอดคล้องกับ (Yahya และคณะ, 2010) ที่กล่าวถึงความก้าวหน้าของคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี การสื่อสารที่ได้ช่วยส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้แบบดั้งเดิมคือการ electronic learning (e-learning) สู่การเรียนรู้แบบ mobile learning (m-learning) และในปัจจุบันได้ก้าวเข้าสู่การเรียนรู้แบบ ubiquitous learning (u-learning)

E-learning

Garrison (2011) กล่าวว่า e-learning ถูกนำมาใช้ใน ช่วงกลางของปี 1990 ท่ามกลางการพัฒนาการของ World Wide Web และปลายปี 1990 e-learning ได้ถูกจำกัดความอย่างเป็นทางการว่าเป็นการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์แบบประสานเวลา (Synchronous) และไม่ประสานเวลา (Asynchronous) เพื่อจุดประสงค์ในการสร้างหรือทบทวนองค์ความรู้ ซึ่งพื้นฐานทางเทคโนโลยีของ e-learning คืออินเทอร์เน็ตและเทคโนโลยีการสื่อสาร การพัฒนาดังกล่าวทำให้เกิดแหล่งข้อมูลและองค์ความรู้มากมายที่สามารถเชื่อมต่อได้ด้วยอินเทอร์เน็ต เช่น Wikis, Educational Blog, Virtual World และ Podcast ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญของยุค Web 2.0 เป็นฐานในการพัฒนา e-learning นั่นเอง

M-learning

Taylor (2011) ได้ให้คำนิยามว่า mobile technology ได้เปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมของมนุษย์เมื่อเปรียบเทียบกับยุค ICT ก่อนหน้านั้น ที่ไม่สามารถเชื่อมต่ออย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตที่ของคนในสังคม ดังนั้นนวัตกรรมอุปกรณ์แบบพกพาจึงถูกสร้างขึ้นจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต

ในทศวรรษที่ผ่านมา ICT ถูกใช้แต่ในห้องเรียน แต่ด้วยความก้าวหน้าของ mobile technology ทำให้เกิดทิศทางใหม่ของการเรียนรู้ผ่านอุปกรณ์เคลื่อนที่แบบพกพาทั้งหลาย ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ซึ่งสอดคล้องกับ (Pegrum, 2013) ที่แสดงความเห็นว่าอุปกรณ์แบบพกพาทั้งหลายทำให้การเรียนรู้แบบ m-learning และ e-learning มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ด้วยคุณสมบัติของอุปกรณ์เหล่านี้ ทำให้เกิดการขยายเวลาและโอกาสในการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนนอกห้องเรียนและนอกเวลาเรียน และ m-learning ยังสามารถบูรณาการกับกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียน เช่น การช้อปปิ้ง หรือ ความบันเทิง เป็นต้น (Sharpley et al., 2005) ข้อได้เปรียบของ m-learning เมื่อเทียบกับ e-learning คือ ความยืดหยุ่น ค่าใช้จ่ายที่ถูกลงกว่า ขนาดที่สะดวกในการพกพา การใช้แอปพลิเคชันที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยาก และอุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ PDA, สมาร์ทโฟน, คอมพิวเตอร์แบบพกพา และแท็บเล็ต เป็นต้น

U-learning

Lyytinen & Yoo (2002) กล่าวว่าวิวัฒนาการของ ubiquitous computing เกิดจากการพัฒนาของเทคโนโลยีไร้สายและความยืดหยุ่นของเทคโนโลยี (flexibility of the technology) โดย U-learning คือการเน้นที่เนื้อหาการเรียนรู้ที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ด้วยเครื่องมือ ubiquitous tools (Hwang, Tsai 2011) ซึ่งสอดคล้องกับ (Tsai, 2011) ซึ่งชี้ให้เห็นว่า U-learning มักจะถูกกำหนดว่าเป็นระบบการศึกษา ที่ใช้เทคโนโลยีของ ubiquitous computing การสื่อสารแบบไร้สาย อุปกรณ์แบบพกพา เทคโนโลยีที่ใช้กับเนื้อหาการเรียนรู้และเพื่อบริบททางการศึกษาดังนั้น u-learning จึงถูกนำมาใช้โดยให้ความสำคัญกับบริบทและการเรียนรู้ (contextualized and situated learning) โดยใช้อุปกรณ์แบบพกพาเป็นเครื่องมือ (Pegrum et al., 2013)

การศึกษาที่เปลี่ยนจากการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมที่เป็นการเรียนในชั้นเรียนมาเป็นการเรียนโดยใช้พัฒนาการของเครือข่ายคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่เชื่อมโยงไปทุกแห่งทั่วโลก จาก e-learning สู่ม-learning จนถึง U-learning (สรุปภาพรวมไว้ในตารางที่ 2) มีพัฒนาการมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร รวมถึงการพัฒนากระบวนการสอนเพื่อทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงสุด เมื่อเกิดการผสมผสานของเทคโนโลยีต่างๆ เข้าสู่วัฒนธรรมสังคม ยูบิควิตัส (Ubiquitous society) ที่การเรียนรู้เกิดได้ทุกหนทุกแห่ง โดยสามารถเลือกสภาพแวดล้อม ที่เหมาะสมกับการเรียนการสอน ขยายโอกาสในการเข้าถึงการเรียน ด้วยวิธีการสื่อสารหลายทาง เช่น การสื่อสาร ณ เวลานั้น (Real time) การปฏิสัมพันธ์ด้วยเสียงหรือวิดีโอ หรือการปฏิสัมพันธ์ด้วยตนเองกับผู้สอนหรือเพื่อนร่วมชั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และทุกคน

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบกระบวนการทัศน์ของการศึกษาแบบ u-learning, m-learning และ e-learning

ลักษณะ	u-learning	m-learning	e-learning
แนวความคิด (Concept)	เรียนรู้ในสิ่งที่ถูกต้อง ถูก สถานที่ ถูกเวลา และ ถูกทาง	เรียนรู้ถูกสถานที่และถูกเวลา	เรียนรู้ถูกถูกเวลา
การคงสภาพของข้อมูล (Permanency)	ข้อมูล/งานของผู้เรียน จะไม่มียวันสูญหาย	ข้อมูล/งานของผู้เรียนอาจจะ สูญหาย การเปลี่ยนอุปกรณ์ หรือสื่อในการเรียนรู้ หรือการ เรียนที่เปลี่ยนไปมาอาจทำให้ เกิดข้อติดขัดในกิจกรรมการ เรียนนั้น	ข้อมูล/งานของผู้เรียน สามารถสูญหายได้
การเข้าถึง (Accessibility)	ระบบการเข้าถึงใช้ เทคโนโลยี ubiquitous computing	ระบบการเข้าถึงใช้ wireless networks.	ระบบการเข้าถึง ใช้computer network
การเรียกข้อมูล (Immediacy)	ผู้เรียนสามารถได้ข้อมูล ทันที	ผู้เรียนสามารถได้ข้อมูลทันที ขึ้นอยู่กับสภาพ แวดล้อมและ อุปกรณ์เรียนรู้แบบพกพาที่ เสถียร	ผู้เรียนไม่สามารถได้ ข้อมูลทันที
การมีปฏิสัมพันธ์ (Interactivity)	ผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์ กันระหว่างตนเอง กับครู เพื่อน และผู้เชี่ยวชาญ โดยผ่านระบบ u-learning ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	มีผู้เรียนมีการปฏิสัมพันธ์กัน ระหว่างตนเอง กับครูเพื่อน และผู้เชี่ยวชาญ ในสภาพ แวดล้อมของการเรียนรู้ที่ เฉพาะเจาะจง	การมีปฏิสัมพันธ์ของผู้ เรียนมีข้อจำกัด
การตระหนักถึงบริบท ของผู้เรียน (Context awareness)	ระบบสามารถรู้/เข้าใจ บริบทของผู้เรียนจาก ฐานข้อมูล และสามารถ รู้ตำแหน่ง ข้อมูลส่วน บุคคล และสถานการณ์ แวดล้อมของผู้เรียน	ระบบสามารถรู้/เข้าใจบริบท ของผู้เรียนได้ด้วยการเข้า ถึง ฐานข้อมูล	ระบบไม่สามารถรู้/เข้าใจ บริบทของผู้เรียน

การจัดสภาพแวดล้อมแบบยูบิควิตัส

หากเราเดินเข้าไปในห้องเรียน จะพบว่าเครื่องคอมพิวเตอร์ที่ถูกนำมาใช้ในห้องเรียนตามนโยบายของภาครัฐในการนำ ICT มาบูรณาการการเรียนการสอน เทคโนโลยีเมื่อถูกนำมาใช้ในหลักสูตรการศึกษาทำให้เกิดการปฏิวัติกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยมากมายที่แสดงให้เห็นว่าการรวมเทคโนโลยีเข้าไปในหลักสูตรการศึกษานั้น ได้ช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้นและเกิดประสิทธิผลในการเรียนสูงขึ้น ครูที่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหา (problem-solving tools) ได้เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนแบบดั้งเดิมจากการใช้กระบวนการสร้างพฤติกรรมการเรียนรู้ (behavioral approach) ไปสู่กระบวนการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (constructivist approach) ของนักเรียนมากขึ้น เทคโนโลยีและสื่อมัลติมีเดียถูกนำมาใช้ในวิธีการเรียนรู้แบบโครงการเป็นพื้นฐาน (project-based learning) มากขึ้น นักเรียนที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีการศึกษาที่มีประสิทธิภาพเหล่านี้ จะกลายเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้ใช้เหตุผลและผล แทนที่จะเป็นผู้บริโภคเพียง ฝ่ายเดียว (EDUTOPIA, 2007)

การบูรณาการเทคโนโลยีกับการจัดการเรียนการสอนแบบ u-Learning จำเป็นต้องมีการสร้างสภาพแวดล้อมให้มีความเหมาะสม เพื่อให้เกิดความยืดหยุ่นในการเรียน สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถสร้างผลงานจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อมผ่านทางช่องทางต่างๆ สามารถแบ่งปันความรู้ สืบค้นความรู้นำไปใช้ในการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ซึ่งการสร้างสภาพแวดล้อมแบบยูบิควิตัส Ubiquitous Learning Environment (ULE) มีหลักพื้นฐาน ดังนี้ (Hiroaki Ogata, 2008)

1. ใช้งานง่าย (Simple) ซอฟต์แวร์จะต้องใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนและมีความเสถียร เนื่องจากอุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาทั้งหลายจะมีระบบปฏิบัติการที่ง่ายกว่ารวมทั้งมีระบบการจัดเก็บข้อมูลน้อยกว่าคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ
2. ยืดหยุ่น (Adaptive) อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาของแต่ละคนจะแตกต่างกัน เช่น สมาร์ทโฟน แท็บเล็ต หรือ พีดีเอ เป็นต้น ดังนั้นซอฟต์แวร์ที่ใช้ควรจะเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคนด้วย
3. ใช้ได้ทั่วไป (General purpose) อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาสามารถใช้ในจุดประสงค์พื้นฐานทั่วไป ดังนั้นซอฟต์แวร์จะต้องใช้ได้กับทุกอุปกรณ์
4. ใช้ร่วมกันได้ (Collaborative) อุปกรณ์คอมพิวเตอร์แบบพกพาต้องสามารถใช้ร่วมกับคอมพิวเตอร์เครื่องอื่นรวมถึงระบบอินเทอร์เน็ตที่หลากหลาย เช่น WiFi และ IrDA ดังนั้นซอฟต์แวร์จะต้องช่วยสนับสนุนการเรียนรู้ร่วมกัน

Hiroaki Ogata (2008) ยังได้กล่าวเพิ่มเติมในงานวิจัยเรื่อง “Supporting Classroom Activities with the BSUL System” ถึงลักษณะเฉพาะและหน้าที่สำคัญของการสร้าง

สภาพแวดล้อมแบบยูบิควิตัสในห้องเรียน เพื่อช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ช่วยลดเวลาของกิจกรรมที่ต้องใช้เวลา เช่น การเช็คชื่อในชั้นเรียน การให้นักเรียนทำแบบฝึกหัด การแจกแบบทดสอบ การรวบรวมคะแนนเก็บจากการสอบหรืองานของนักเรียน และการนำเสนอรายงานหน้าชั้น ขั้นตอนเหล่านี้มักจะใช้เวลามากและทำให้ขาดความต่อเนื่องของการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วย ทำให้ประหยัดเวลาในการทำกิจกรรมดังกล่าว เช่น การเช็คชื่อนักเรียนด้วยการเช็คอินหรือลงทะเบียนเข้าชั้นเรียนออนไลน์ด้วยอุปกรณ์พกพาของนักเรียน ทำให้ครูและนักเรียนมีเวลามากขึ้นกับบทเรียนสำคัญที่ได้วางแผนไว้

2. ช่วยเพิ่มการมีปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน ห้องเรียนแบบดั้งเดิมมีการใช้สื่อการเรียนรู้ที่จำกัด นักเรียนแทบจะไม่ได้หาข้อมูลจากแหล่งภายนอกเพื่อช่วยเพิ่มสาระความรู้จากเนื้อหาหลักสูตรใน U-Classroom มีการเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ต ทำให้นักเรียนทุกคนสามารถใช้อุปกรณ์พกพาของตนเองในการสำรวจ รวบรวม ค้นพบและอธิบายเนื้อหาการเรียนรู้ได้จากแหล่งข้อมูลออนไลน์ และสามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จสมบูรณ์ เช่นเดียวกันครูสามารถกำหนดแบบทดสอบ การค้นคว้า และการสำรวจความคิดเห็นแก่นักเรียนในระหว่างที่สอน และเมื่อนักเรียนมีคำถามหรือข้อสงสัย ครูก็สามารถตอบเป็นรายบุคคลได้ทั้งในหรือนอกชั้นเรียน

3. สามารถบันทึกการเรียนการสอนได้ ครูสร้างสื่อการเรียนการสอนและมอบหมายงานให้กับนักเรียน หรือแบบทดสอบต่างๆ จะถูกบันทึกไว้และเก็บไว้เป็นแหล่งข้อมูล ที่จะช่วยให้นักเรียนสามารถทบทวนสื่อการเรียนรู้ทั้งในรูปแบบของ ข้อความ ภาพ เสียง หรือวิดีโอ ของเนื้อหาต่าง ๆ เหล่านั้น นอกจากนี้นักเรียนที่อยู่ห่างไกลยังสามารถที่จะใช้บทเรียนเหล่านี้ได้ ทำให้เห็นประสิทธิภาพโดยรวมของการเรียนการสอน และเกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนและนักเรียนกับเพื่อน อีกทั้งการบันทึกเหล่านี้จะช่วยสนับสนุนและส่งเสริมการสะท้อนกลับของครูและนักเรียนได้ด้วย

4. ช่วยสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ครูมักจะพบปัญหาในกิจกรรมกลุ่มของนักเรียนแบบดั้งเดิมคือ กิจกรรมกลุ่มส่วนใหญ่จะใช้เวลาพูดคุยหรืออภิปรายมากกว่าการใช้กระบวนการเพื่อนำไปสู่เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ตั้งไว้ หรือนักเรียนที่มีความสามารถสูงในกลุ่มมักมีแนวโน้มที่จะครองกิจกรรมทั้งหมดโดยไม่ยอมให้สมาชิกคนอื่น ๆ ได้รับประโยชน์จากโอกาสการเรียนรู้ ดังนั้นการจัดสภาพแวดล้อมแบบยูบิควิตัสที่ช่วยให้ครูสร้างการกลุ่มการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจากความสนใจและความสามารถของนักเรียนที่ถึงแม้จะแตกต่างกันในแต่ละบุคคล แต่สมาชิกกลุ่มทุกคนจะได้รับความรู้ไปพร้อมๆ กัน โดยอยู่บนพื้นฐานของความสนใจร่วมกัน

5. ช่วยสนับสนุนการทำงานร่วมกันแบบไม่มีรอยต่อระหว่างในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน นักเรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันหลังจากที่เลิกชั้นเรียนหรือจากสถานที่ห่างไกล เช่น การใช้ชุมชนออนไลน์

Patrick Goertz (2015) ได้เสนอแนะถึงการนำสภาพแวดล้อมแบบยูบิควิตัสในห้องเรียนของ ศตวรรษที่ 21 ในบทความเรื่อง “10 Signs of a 21st Century Classroom” ว่ามีประโยชน์ต่อการศึกษา ดังนี้

1. เกิดการบูรณาการเทคโนโลยี (Technology Integration) นักเรียนจะใช้เทคโนโลยีในการเข้าถึงข้อมูลและองค์ความรู้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้
2. เกิดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative environment) การทำงานร่วมกันส่งเสริมการพัฒนาความคิดใหม่และจะแสดงให้นักเรียนมุมมองของผู้อื่น
3. เปิดโอกาสในการแสดงความคิดสร้างสรรค์ (Opportunities for creative expression) การแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์ไม่เพียงแต่จะสร้างความเข้าใจได้ชัดเจน แต่ยังสร้างความเชื่อมั่นของนักเรียนได้อีกด้วย
4. วิธีเข้าถึงความรู้ด้วยการสืบเสาะ (Inquiry based approach) การสืบเสาะแบบมีผู้แนะนำโดยครูและการสืบเสาะแบบเสรีด้วยตัวนักเรียนเอง คือความคิดหลักของการเข้าถึงการเรียนรู้ใหม่ของการเรียนด้วยการหาคำตอบ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักอย่างหนึ่งของรูปแบบการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21
5. การแสดงคำตอบ (Justification for answers) ปัญหาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดคือการที่ครูมักเข้าไป มีส่วนกับการแสดงเหตุผลของคำตอบของนักเรียนมากเกินไป ดังนั้นการกระตุ้นความให้นักเรียนเกิดความคิดจะเป็นการพัฒนาและเป็นวิธีการที่แก้ปัญหจากมุมมองและการค้นของนักเรียนจริง ๆ
6. การเขียนผลสะท้อนกลับ (Writing for reflection) การประเมินตนเองหรือการสะท้อนกลับทางความคิดของนักเรียนเป็นการส่งเสริมความรู้ทางหนึ่ง ถ้านักเรียนใช้การสะท้อนในบล็อกครูอาจจะแปลกใจว่ามีความคิดที่น่าสนใจในนั้น
7. เกิดการใช้วิธีการแก้ปัญหา (Use of a problem solving methodology) การใช้กระบวนการเหล่านี้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในการเรียน สามารถช่วยนักเรียนผ่านการเขียนหรือแก้ปัญหาด้วยความท้าทายใหม่ ๆ
8. เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (Hands-on learning) การเรียนอยู่ในห้องเรียนหรือในแล็บเพียงอย่างเดียว ไม่ทำให้ให้นักเรียนมีโอกาสที่ดีที่ได้เห็นมุมมองต่างๆ เพราะการศึกษาไม่ได้หยุดเพียงแค่นี้ นักเรียนสามารถมีโอกาสที่จะได้ติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอก นั่นคือโอกาสที่นักเรียนจะประสบความสำเร็จ
9. ครูคือผู้อำนวยความสะดวก (Teacher as facilitator) การเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ความคิดที่ครูเป็นผู้ผูกขาดในการเรียนการสอนคอยยืนอยู่หน้าห้องและเขียนกระดานได้หมดไป ครูจะเปลี่ยนบทบาทเป็นโค้ชคอยสนับสนุน กระตุ้น และอยู่เคียงข้างนักเรียนเพื่อให้ไปสู่เป้าหมายของการเรียนรู้นั้น

10. การประเมินที่โปร่งใส (Transparent assessment) นักเรียนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ถ้าพวกเขาสามารถที่จะเข้าใจว่าองค์ความรู้ที่พวกเขาได้รับนั้นถูกคาดหวังจากตัวเขาเอง การประเมินด้วยแฟ้มผลงาน Rubric และการประเมินพื้นฐานต่าง ๆ สามารถช่วยให้ถึงจุดหมายนี้

การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการนำ U-Learning มาใช้ จะต้องคำนึงถึงความพร้อมในด้านต่างๆ คือ ด้านเทคโนโลยีพื้นฐาน ด้านเทคโนโลยีฮาร์ดแวร์ ด้านเทคโนโลยีการเข้าถึง และด้านเทคโนโลยีการประยุกต์ใช้งาน (นวพรพร เพชรมณี และปรัชญนันท์ นิลสุข, 2553)

1. เทคโนโลยีพื้นฐาน คือเทคโนโลยีที่จะทำให้สามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ในทุกหนทุกแห่งตลอดเวลา ตามหลักการของ ubiquitous เช่น การทำให้คอมพิวเตอร์ทุกเครื่องสามารถตรวจยืนยันบุคคลได้ (authentication technology) นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นต้องมีเทคโนโลยีสำหรับการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล (Security Technology) ในระดับที่สูงมากขึ้นกว่าเดิม ตัวอย่างเทคโนโลยี ในกลุ่มนี้ เช่น การต้องมี user name/password ในการใช้งานต่าง ๆ หรือรหัสลับสำหรับเบิกเงิน ATM, ใบรับรองอิเล็กทรอนิกส์หรือลายเซ็นอิเล็กทรอนิกส์, IC Card, Finger Scan, เทคโนโลยีชีวภาพในการตรวจสอบบุคคล, เทคโนโลยีการเข้ารหัส และเทคโนโลยีการสำรองข้อมูล (Computer Backup System) เป็นต้น

2. เทคโนโลยีฮาร์ดแวร์ ซึ่งมี human interface ที่เหมาะสม ซึ่งจะทำให้ทุกคนสามารถใช้งานคอมพิวเตอร์ทุกที่เหมือนของตนเองได้ เช่น เทคโนโลยี output เพื่อแสดงผลข้อมูลโดยผ่านจอแสดงผล หรือเทคโนโลยีที่ช่วยให้การป้อนข้อมูลเข้าสู่คอมพิวเตอร์ง่ายขึ้น นอกจากนี้เทคโนโลยีฮาร์ดแวร์ที่ขาดไม่ได้อีกประการหนึ่งคือเทคโนโลยีการเก็บข้อมูล (Storage Technology) บนเครือข่าย เพื่อให้สามารถ เก็บข้อมูลจำนวนมหาศาลไว้บนเครือข่ายได้ โดยเทคโนโลยีกลุ่มนี้จะเน้นการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

- เทคโนโลยีประหยัดพลังงาน เพื่อรองรับการใช้งานในทุกหนทุกแห่ง เช่น เทคโนโลยี sleep เพื่อหยุดการทำงานของคอมพิวเตอร์ในขณะที่ไม่ใช้งาน รวมทั้งการพัฒนาแบตเตอรี่รองรับระยะเวลาการใช้งานที่นานขึ้น

- เทคโนโลยีแหล่งกำลังไฟฟ้า นอกจากการต่ออุปกรณ์ไฟฟ้า เข้ากับแหล่งจ่ายไฟโดยตรง ควรมีเทคโนโลยีเพิ่มความสามารถในการป้อนกำลังไฟฟ้าจากตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ผ่านสาย USB หรือ ต้องมีการวิจัยพัฒนาเทคโนโลยีให้สามารถป้อนพลังงานผ่านอากาศได้

- เทคโนโลยีการแสดงผล (Output) จะต้องมีการแสดงผลในรูปแบบที่ง่ายและสะดวก เช่น จอ LCD หรือ Voice Synthesizer

- เทคโนโลยีการป้อนข้อมูล (Input) นอกจากการป้อนข้อมูลด้วยคีย์บอร์ดแล้วจะต้องมีการพัฒนาให้ป้อนข้อมูลง่ายขึ้น เช่น การใช้ดินสอหรือปากกาเขียนบนกระดาน หรือ การรับคำสั่งด้วยคำพูด (Speech Recognition)

3. เทคโนโลยีการเข้าถึง เพื่อใช้อุปกรณ์ต่างๆที่มีอยู่บนระบบเครือข่าย เทคโนโลยีเหล่านี้ได้แก่

- เทคโนโลยีเครือข่าย (Network Technology) ซึ่งเป็นเทคโนโลยีที่เชื่อมโยงอุปกรณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันทางกายภาพ อาจเป็นเทคโนโลยีแบบใช้สายหรือแบบไร้สายก็ได้ ประเภทการใช้สาย เช่น สาย USB, Ethernet, Home PNA, ADSL, FTTH, Broadband over Power Line ส่วนประเภทไร้สาย เช่น Bluetooth, IrDA, Wireless LAN, เทคโนโลยีประเภทโทรศัพท์เคลื่อนที่ เช่น SMS, MMS, GPRS, EDGE, 3G, CDMA, HSPA, WiMAX, LTE เป็นต้น

- เทคโนโลยีการเข้าถึงอุปกรณ์ เป็นเทคโนโลยีที่อยู่บนเครือข่าย ใช้เพื่อค้นหาอุปกรณ์ที่ต้องการและเชื่อมโยงใช้งานอุปกรณ์ได้ในลักษณะ Plug & Play

- เทคโนโลยีการเข้าถึงที่ใช้ในระบบการควบคุมอาคารต่าง ๆ เช่น ระบบใน Intelligent Building โดยนำ IC Card หรือ Finger Print มาใช้ในการขออนุญาต access ไปในชั้นหรือห้องต่างๆ

4. เทคโนโลยีการประยุกต์ใช้งาน (Application Technology) เป็นเทคโนโลยีช่วยให้สามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้จริง ๆ ซึ่งมีส่วนสำคัญมากที่จะทำให้ผู้ใช้รู้สึกถึงคุณประโยชน์ของคอมพิวเตอร์ในสังคมยุค Ubiquitous ได้อย่างแท้จริง เช่น World Wide Web, Java/Embedded Java, HTML/XML, WAP (Wireless Application Protocol), RFID เป็นต้น

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่ต้องการของ U-learning มี 4 องค์ประกอบได้แก่

- 1) บริบทของการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยคือ สิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยี, การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต, ทรัพยากรมนุษย์
- 2) จุดประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยคือ การจัดสรร, ความเป็นไปได้, ความเข้าใจในการมีส่วนร่วม
- 3) แผนการดำเนิน ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย คือ แผนการใช้งบประมาณ, การจัดการสนับสนุนการใช้ และ
- 4) การสอน คือ การฝึกอบรมผู้สอน การสอนผู้เรียน ในที่นี้จะต้องมี ระบบสารสนเทศ, ระบบการสื่อสาร, ระบบเครือข่ายต่าง ๆ ที่สามารถเชื่อมต่ออุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ที่มีใช้ ในชีวิตประจำวันเข้าด้วยกัน ดังนั้น การนำ u-Learning ไปใช้ในการเรียนการสอน จึงมีแนวคิดในการออกแบบสภาพแวดล้อมของการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นการช่วยเสริมศักยภาพทางการเรียน ด้วยการใช้ความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในปัจจุบัน

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ U-Learning

“การเรียนรู้ในการเชื่อมต่อ สภาพแวดล้อมที่อุดมไปด้วยเทคโนโลยีที่ ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ประสบการณ์ที่มีความหมาย ที่พวกเขาได้มีส่วนร่วม กับ เพื่อน ผู้มีชื่อเสียง ญาติ และผู้เชี่ยวชาญทั่วโลก พวกเขาสามารถที่จะเชื่อมต่อการเรียนรู้ในชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อที่จะสื่อสารผลจากการเรียนรู้ เช่น โครงการใหม่ ๆ ของความรู้ใหม่หรือการแก้ปัญหา การสนับสนุน การโน้มน้าวใจ (ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดียที่หลากหลาย)

หรือการแสดงออกและความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบที่คนรุ่นก่อนจะจินตนาการได้ โอกาสทางการศึกษาที่ใช้เทคโนโลยี ช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนของนักเรียน ไม่เพียงแต่จะนำทิ้งแต่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา”

Donald G. Knezek (Suzie Boss, 2011) ผู้อำนวยการของสถาบัน International Society for Technology in Education (ISTE) ได้กล่าวถึงการบูรณา ICT เพื่อพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนสามารถเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ได้ โดยการใช้อุปกรณ์พกพาของตนเองด้วยการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนของครูจึงต้องปรับให้ทันกับบริบทของผู้เรียนในสังคมยุคดิจิทัล ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่านกล่าวถึงการออกแบบ การเรียนการสอนแบบ U-learning ดังนี้

จากบทความของ สิทธิชัย ลายเสมา และ พัลลภ พิริยะสุรวงศ์ (2555) เรื่อง “การเรียนรู้ร่วมกันในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ u-Learning” พบว่า การเรียนแบบ U-Learning สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับทฤษฎีการเรียนรู้คอนสตรัคติวิสต์ (Constructivism) คือการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative) ซึ่งเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ช่วยสนับสนุนให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ U-Learning ในการออกแบบการเรียนรู้ร่วมกันในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ U-Learning มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การออกแบบชิ้นงานให้กับผู้เรียน จะต้องมีความชัดเจนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ โดยงานที่ให้ผู้เรียนสร้างจะต้องไม่ยากเกินไป จนเกินความสามารถของผู้เรียน ซึ่งความสมบูรณ์ของชิ้นงานจะขึ้นอยู่กับแหล่งการเรียนรู้ การเรียนรู้ด้วยตัวเอง หรือการทำงานร่วมกันของผู้เรียน
2. การวิเคราะห์ผู้เรียน จะต้องเข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียน รูปแบบการเรียนรู้ และบุคลิกของผู้เรียนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และทุกเวลาโดยใช้สื่อดิจิทัล
3. การออกแบบทรัพยากรที่ใช้ในการเรียนรู้ร่วมกันในสภาพแวดล้อมการเรียนรู้แบบ U-Learning แหล่งการเรียนรู้สามารถค้นหาเนื้อหาได้โดยอัตโนมัติและเชื่อมโยงไปยังเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาได้ตามบริบทของผู้เรียน ผู้เรียนสามารถร่วมกันปรับปรุงเนื้อหาได้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน สามารถนำเสนอเนื้อหาที่เหมาะสมให้กับผู้เรียนไปยังอุปกรณ์ที่ผู้เรียนใช้อย่างหลากหลาย สามารถลดเวลาในการสร้างชิ้นงานของผู้เรียน
4. การออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้ ผู้เรียนสามารถโต้ตอบ มีปฏิสัมพันธ์ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนแบ่งปันความรู้และความคิดของตนเองได้โดยมีระบบเครือข่ายที่สามารถเชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้จะต้องมีการบันทึกและติดตามข้อมูลของผู้เรียนทุกคนโดยอัตโนมัติ เป็นลักษณะของชุมชนการเรียนรู้
5. การออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนแบบ U-Learning มีการใช้เทคโนโลยีมาช่วยในการออกแบบ ซึ่งเป็นการรวบรวมสภาพแวดล้อมในการเรียนไม่ว่าจะเป็นระดับของการเรียน กลุ่มของผู้เรียน ข้อมูลและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังรวมถึงการรวบรวมข้อมูล

จากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ข้อมูลจากชุมชน และข้อมูลจากสภาพแวดล้อมทางบ้านของผู้เรียน เพื่อใช้ในการสร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนแบบ U-Learning ผู้เรียน ผู้สอน และผู้ปกครองจะมีการประสานงานและร่วมมือกันในการปรับปรุงคุณภาพการเรียนรู้ให้มีคุณภาพมากขึ้น

6. การออกแบบวิธีการนำเสนอสื่อไปยังผู้เรียน ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบการสอน เชื่อว่าเครื่องมือที่ใช้ในการเรียนจะทำให้ผู้เรียนเรียนได้ตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนแบบ U-Learning จะต้องมีความสมบัติพื้นฐาน 4 ประการ คือ จะต้องมีความสามารถในการกระจายข้อมูล มีความหลากหลาย มีความสามารถในการเชื่อมต่อ และต้องใช้งานง่าย

Patrick Goertz (2015) ได้แนะนำความคิดของการบูรณาการ ICT กับการเรียนการสอน ในวิชาวิทยาศาสตร์ที่สอนอยู่ เขาพบว่าการเรียนแบบ U-Learning ส่งผลให้เกิดความสำเร็จในการเรียนการสอนที่ครูได้ตั้งเป้าหมายไว้ นักเรียนมีความกระตือรือร้นและมีผลการเรียนที่ดีขึ้น ดังนี้

ห้องเรียนกลับด้าน (Flipped Classrooms)

จากประสบการณ์ในการใช้ห้องเรียนกลับด้าน ที่เห็นผลกระทบมากที่สุดคือนักเรียนในระดับสูง เพราะกระบวนการของห้องเรียนกลับด้านทำให้นักเรียนมีการเรียนรู้ดีขึ้น ส่วนใหญ่แล้วจะใช้ห้องเรียนกลับด้านในวิชาทางวิทยาศาสตร์ เช่น วิชาเคมี ประวัติศาสตร์ และฟิสิกส์ ปัจจุบันได้มีครูอีกหลายคน ที่ได้เริ่มนำแนวคิดนี้ไปใช้กับวิชาอื่น ๆ เช่นกัน

การเป็นผู้ใช้สื่อออนไลน์ที่ดี (Digital Citizenship)

ถึงแม้ว่านักเรียนในศตวรรษที่ 21 จะเคยชินกับการใช้เทคโนโลยี แต่ไม่สามารถรับประกันได้ว่านักเรียนจะใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นหนึ่งในสาระสำคัญของวิชาในชั้นเรียนคือการแนะนำ การใช้สื่อออนไลน์อย่างถูกต้องให้นักเรียน เช่น การเข้าถึง การตั้งความเป็นส่วนตัว การไม่ทำร้ายกัน ในโลกไซเบอร์ และการไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น

ระบบการตอบกลับของนักเรียน (Student Response Systems)

การได้รับการตอบกลับจากนักเรียนทันทีที่มีข้อดีหลายประการ ครูสามารถมองเห็นได้ทันทีถึงช่องว่างในความรู้ของนักเรียนแต่ละคน นักเรียนก็จะมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยไม่ระบุด่วน ไม่ต้องใช้กระดาษในการบันทึกเพียงแค่ใช้อุปกรณ์ดิจิทัลแบบพกพาตามตัว นักเรียนสามารถค้นหาและส่งรวบรวมข้อมูลได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย เช่น การใช้แอปพลิเคชัน Socrative หรือ Google Form เป็นต้น

แอปพลิเคชันเพื่อการสอน (Science Probeware)

มีแอปพลิเคชันมากมายที่ถูกนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนวิชาต่างๆ โดยเฉพาะวิชาวิทยาศาสตร์ที่มีแอปพลิเคชันบอกค่า pH, รังสีอัลตราไวโอเล็ต, วัดค่าไนเตรดในน้ำ, วัดรังสีแกมมา เป็นต้น แอปพลิเคชันต่างๆ เหล่านี้สามารถให้นักเรียนได้ใช้การวิเคราะห์ในเชิงลึกมากขึ้น เมื่ออยู่ในระหว่างการทดลองในห้องแล็บ และพัฒนาจนเป็นโมเดลเพื่ออธิบายปรากฏการณ์เหล่านั้น

การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research)

ข้อดีที่สุดอย่างหนึ่งของการใช้อินเตอร์เน็ตคือ นอกจากจะข้อมูลได้จากที่ต่างๆ เราแต่ยังสามารถสร้างองค์ความรู้เองได้ เช่น ในชั้นเรียนวิทยาศาสตร์ได้มีการบันทึกสภาพภูมิอากาศของท้องถิ่น ข้อมูลเหล่านี้ถูกนำไปใช้ในชั้นเรียน และยังส่งต่อไปยังกลุ่มอื่นๆ โดยการใช้อินเตอร์เน็ตนักเรียนสามารถ มีปฏิสัมพันธ์กับชุมชนนักวิทยาศาสตร์ผ่านเว็บไซต์ เช่น Zooniverse ซึ่งเป็นเว็บไซต์ที่ช่วยในการทำรายงานหรือการวิจัย หรือเรื่องต่าง ๆ ที่นักเรียนสนใจ เช่น ระบบนิเวศน์ในทะเล หรือชีวิตของทหารใน สงครามโลกครั้งที่ 1 เป็นต้น

สื่อสร้างสรรค์ (Student Created Media)

การรู้เท่าทันเทคโนโลยีและสามารถนำเทคโนโลยีมาบูรณาการในการแสดงทางความคิดสร้างสรรค์คือทักษะที่สำคัญประการหนึ่งของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ในอดีตมักพบว่าโครงการวิจัยต่าง ๆ มีการใช้กระดาษมากมายเพื่อการนำเสนอโครงการ แต่เมื่อมีเทคโนโลยีทางการศึกษาพบว่านักเรียนได้นำสื่อต่างๆ มานำเสนอโครงการแทนกระดาษ เช่น วิดีโอ หรือแอนิเมชัน

การทัศนศึกษานอกสถานที่เสมือนจริง (Virtual Field Trips)

การจัดการทัศนศึกษานอกสถานที่เป็นเรื่องที่ยุ่งยาก ซึ่งต้องใช้เวลาบริหารจัดการทั้งคน ขัรบรถ สถานที่ การเดินทาง และค่าใช้จ่าย ที่ครูผู้สอนจะต้องสามารถแจ้งหรือแสดงให้เห็นว่าการทัศนศึกษา ในแต่ละครั้งมีความคุ้มค่าได้เทียบเท่า/ดีกว่าการศึกษาในชั้นเรียนหรือไม่ อย่างไรก็ตาม การใช้มีบริการออนไลน์ก็สามารถช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและสามารถได้ประโยชน์ทางการศึกษาได้เท่าหรือมากกว่า การออกไปทัศนศึกษานอกโรงเรียน เช่น Skype และ Google Hangouts ที่สามารถนำผู้เชี่ยวชาญจากทุกมุมโลกมาเป็นวิทยากรโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในปัจจุบันมีการพัฒนาแผนที่ออนไลน์ทำให้นักเรียนเห็นโลกกว้างนอกจากชุมชนของตนเอง

จากกรณีศึกษาของนักการศึกษาที่แสดงความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ U-Learning จำเป็นต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียน ภายใต้การใช้เทคโนโลยียุคควิตัส แต่ความพร้อมและความเป็นไปได้ของ U-Learning จะเป็นไปได้นั้นผู้เรียนจะต้องสามารถที่จะเรียนรู้และมีการพัฒนาตนเองได้ทุกที่ทุกเวลาเช่นกัน (GD Chen et al. 2008) สมมติฐานดังกล่าวนี้อาจจะมีความทะเยอทะยานมากเกินไป เนื่องจากความสามารถในการเรียนรู้แบบกำกับตนเอง (self-directed learning) ของผู้เรียนเป็นความสำคัญ เพราะหนึ่งในเป้าหมายของการศึกษาควรจะเป็นการสร้างผู้เรียน ที่เรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจะสามารถอธิบายได้ว่าผู้เรียนจะต้องมีความยืดหยุ่นและมีทัศนคติที่กระตือรือร้น ต่อการเรียนรู้และการพัฒนาตนเอง (Du Bois & Staley 1997) สอดคล้องกับความคิดของ Stubbé & Theunissen (2008) ที่แสดงทัศนคติของการเรียนรู้แบบกำกับตนเองของผู้เรียนไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. การควบคุมตนเอง (Learner control) ผู้เรียนจะต้องมีการควบคุมในการตัดสินใจ ด้านการศึกษาและกระบวนการเรียนรู้

2. กลยุทธ์การเรียนรู้ในการควบคุมตนเอง (Self-regulating learning strategies) ทักษะ ที่สนับสนุนผู้เรียนในการจัดการและดูแลความพร้อมของกระบวนการเรียนรู้ เช่น การตั้งเป้าหมาย การวางแผน การแก้ปัญหา และการใช้กลยุทธ์

3. การสะท้อนกลับ (Reflection) การประเมินและการวัดผลตนเองเป็นกระบวนการเรียนรู้ ที่ต้องใช้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองได้ในเชิงลึก

4. การปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางสังคม (Interaction with the social environment) การปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น เพื่อน และครู/โค้ช เป็นการตัดสินใจภายใต้เป้าหมายที่วางไว้ ความสำเร็จของเป้าหมายนี้คือความร่วมมือและการทำงานร่วมกันระหว่างกระบวนการของการเรียนรู้ และการขอความช่วยเหลือ

5. การปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (Interaction with the physical environment) ประสบการณ์ของการเรียนรู้ควรจะถูกตั้งไว้อยู่ในโลกของความเป็นจริงและควรจะ สัมพันธ์กับงานหรือสถานการณ์ในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า คนมักพัฒนาทัศนคติของการกำกับตนเองได้ดีในเรื่องที่เกี่ยวกับการทำงานหรือ งานอดิเรก (Collins, 2004) แต่ไม่ใช่ว่าการเรียนรู้ทางด้านการศึกษา ดังนั้นการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ ในการควบคุมตนเองแก่ผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนมีความสามารถในการกำกับตนเองได้มากขึ้น ซึ่งระบบของ U-learning จะต้องไม่เป็นเพียงการให้แหล่งเรียนรู้แก่ผู้เรียนในทุกที่ทุกเวลา แต่จะต้อง ให้ผู้เรียนได้รับเหมาะสมและเป็นไปได้ในการเรียนรู้โดยที่ผู้เรียนสามารถกำกับตนเองได้ เมื่อเป็น เช่นนั้นผู้เรียนก็จะ ไม่เป็นเพียงผู้บริโภคหรือหาความสะดวกในการเรียนรู้แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่พวกเขา ยังจะสามารถแบ่งปันองค์ความรู้และการสนับสนุนการเรียนรู้ต่อผู้เรียนคนอื่นๆ (Koper et al, 2005)

บทสรุป

U-Learning สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สามารถสร้างผลงานจากการมีปฏิสัมพันธ์ ระหว่างครู เพื่อน และสิ่งแวดล้อม ผ่านทางช่องทางต่าง ๆ สามารถแบ่งปันความรู้ สืบค้นความรู้ นำไปใช้ ในการทำงานให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของการเรียนรู้ การจัดการเรียน การสอนในสภาพแวดล้อมแบบ U-Learning จำเป็นต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนให้มีความ เหมาะสม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นการออกแบบชิ้นงาน การวิเคราะห์ ผู้เรียน การออกแบบทรัพยากร การออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกัน ซึ่งการจัด การเรียนรู้แบบ U-Learning จะประสบความสำเร็จได้จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมของผู้เรียน และผู้สอนการวัด และประเมินผลการเรียน รวมถึงการสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียน ผู้สอนจะทำหน้าที่ในการจัดเตรียมองค์ประกอบพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอน

และผู้เรียนที่เรียนจำเป็นต้องมีความสามารถ ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศขั้นพื้นฐาน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนแบบ U-Learning ประสบผลสำเร็จสูงสุด

บรรณานุกรม

- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. (2554). กรอบนโยบายเทคโนโลยีสารสนเทศ ระยะ พ.ศ. 2554-2563 ของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา. นวพรรษ เพชรหมณี และปรัชญนันท์ นิลสุข (2553). Ubiquitous Learning อัจฉริยะแห่งการล่องรู้รับรับท. วารสารวิทยบริการ. 21(1).
- ศิริชัย นามบุรี. (2556, สิงหาคม). ICT-based Learning: ICT-BL. สืบค้นจาก <http://ict-bl.blogspot.com/2013/08/ubiquitous-learning-u-learning-30.html>.
- Boss, Suzie. (2011). Technology Integration: What Experts Say Educators and researchers share their views on why technology integration is an important strategy for 21st century classrooms. **Edutopia**. Retrieved from <http://www.edutopia.org/article/technology-integration-what-experts-say>.
- Chen, G.D., Chang, C.K. & Wang, C.Y. (2008). Ubiquitous learning website: Scaffold learners by mobile devices with information-aware techniques. **Computers and Education**, 50(1), 77–90.
- Collins, J. (2004). Education techniques for lifelong learning: principles of adult learning. **Radiographics : a review publication of the Radiological Society of North America, Inc**, 24(5), 1483–9.
- Dochev, D., & Hristov, I. (2006). Mobile Learning Applications Ubiquitous Characteristics and Technological Solutions. **Cybernetics and information technologies**, 6(3), 63-74.
- Du Bois, N. & Staley, R. (1997). A Self-Regulated Learning Approach to Teaching Educational Psychology. **Educational Psychology Review**, 9(2), 171–197.
- Garrison, D. R. (2011). E-learning in the 21st century: A framework for research and practice (2nd Ed.). London: **Routledge/Taylor and Francis**.
- Goertz, P. (2015, February). 10 Signs of a 21st Century Classroom. Retrieved from <http://www.edutopia.org/discussion/10-signs-21st-century-classroom>.

- Goertz, P. (2015, March) **What Does a 21st Century Classroom Look Like.**
Retrieved from <http://www.edutopia.org/discussion/what-does-21st-century-classroom-look-technology-integration>.
- Hawkins, Jan. (1997, July) The World at Your Fingertips: Education Technology Opens Doors. **Edutopia**, Retrieved from <http://www.edutopia.org/world-your-fingertips>.
- Hwang, G. J., Yang, T. C., Tsai, C. C., & Yang, S. J. (2009). A context-aware ubiquitous learning environment for conducting complex science experiments. **Computers & Education**, 53(2), 402-413.
- Jones, V. & Jo, J.H. (2004). Ubiquitous learning environment: An adaptive teaching system using ubiquitous technology. **Beyond the comfort zone**. 468-474.
Retrieved from <http://ascilite.org.au/conferences/perth04/procs/jones.html>.
- Koper, R. et al. (2005). A design model for lifelong learning networks. **Interactive Learning Environments**, 13(1-2), 71-92.
- Liyytinen, K. &Yoo, Y. (2002). Issues and Challenges in Ubiquitous Computing. **Communications of the ACM**. 45(12), 62-65.
- Morris, L.D. (2012) **Helping Tour Lectures to Creatively Introduce Ubiquitous Computing Technologies into Their Teaching**. Information Age Publishing, Inc.
- Ogata, H., Saito, N. A., Paredes J. R. G., San Martin, G. A., & Yano, Y. (2008). Supporting Classroom Activities with the BSUL System. **Educational Technology & Society**, 11 (1), 1-16.
- Pegrum, M., Oakley, G., & Faulkner, R. (2013). Schools going mobile: A study of the adoption of mobile handheld technologies in Western Australian independent schools. **Australasian Journal of Educational Technology**, 29(1).
- Sharples, M., Taylor, J., & Vavoula, G. (2005).Towards a theory of mobile learning. **Proceedings of mLearn**, 1(1), 1-9.
- Stubbé, H.E. & Theunissen, N.C.M. (2008). Self-directed adult learning in a ubiquitous learning environment: a meta-review . **Proceedings - 4th EduMedia Conference 2008 Special track -Technology Support for Self-Organised Learners (TSSOL08)**8.
- Taylor, C. (2011). The Mobile Literacy Practices of Adolescents:An Ethnographic Study.
- Vahlberg, V. (2010). Fitting Into Their Lives: A Survey of Three Studies About

Youth Media Use. **Newspaper Association of America Foundation.**

Theunissen, N. and Stubbé H. (2014). iSELF: The development of an Internet-Tool for Self-Evaluation and Learner Feedback. **The Electronic Journal of e-Learning**, 12(4), 299-325. Retrieved from <http://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1035664.pdf>.

Yahya, S., Ahmad, E., & Jalil, K. (2010). The definition and characteristics of ubiquitous learning: A discussion. **International Journal of Education and Development Using Information and Communication Technology (IJEDICT)**, 6(1), 117-127.

การวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2

The result controlling strategic plan for learning process of schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2

นายทวี แพงศรี¹

บทคัดย่อ

การวิจัยการวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 2) ศึกษาทิศทางของการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศที่ส่งผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 3) วางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 โดยภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างมาก
2. ทิศทางในการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศที่ส่งผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ได้แก่ การจัดการศึกษาให้ได้ตามนโยบายของรัฐบาล นโยบายกระทรวงศึกษา ประกอบด้วย 7 นโยบายเฉพาะ 10 นโยบายเร่งด่วน และนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา
3. ได้แผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ซึ่งจะเป็นแนวทางกำกับให้สถานศึกษาสามารถวางแผนกลยุทธ์ระดับหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร ใน 8 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดค่านิยมร่วม กำหนดความสามารถหลัก กำหนดวัตถุประสงค์หลัก กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ กำหนดจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดแผนงาน/โครงการ

คำสำคัญ : การวางแผนกลยุทธ์, กำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษา

¹ ศึกษาพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2

Abstract

“The result controlling strategic plan for learning process of schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2” is a research with following objectives 1) to study problems in learning process 2) to study the direction of Basic Education Institutions development policy which has impact on Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 and 3) to develop a result controlling strategic plan for learning process of schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2.

Research results are as following :

1. The overall problems in learning process result of schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 is at a high level.
2. The direction of Basic Education Institutions development which has impact on Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 are applying learning process model to meet the policies of the Ministry of Education, and the educational institutes according to Basic Education Institutions policies.
3. Able to create a result controlling strategic plan for learning process of schools under Yasothon Primary Educational Service Area Office 2 which is unit-level that related to corporate-level objectives and strategy. This will be direction for institution to develop functional-level strategy that in line with corporate strategy in following 8 points : Vision, Mission, Shared Value, Core Competency, Long-term Objective, Strategic Goal, Balanced Scorecard : BSC, Key Result Area : KRA, Program, and Project to be able to execute.

Keywords : strategic plan., result controlling for learning process.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ได้จัดทำแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level) เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยกำหนดกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทการขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพและมีคุณภาพ การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาและการพัฒนาระบบการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาการจัดการศึกษาที่ยั่งยืน ภายใต้กระบวนการนิเทศการศึกษาอย่างทั่วถึง และต่อเนื่งที่แสดงให้เห็นว่า ศึกษาพิเศษเป็นผู้ที่เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด

จากข้อมูลจากผลสรุปการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2557 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 พบว่า 1) ระดับโรงเรียน การเก็บรวบรวมข้อมูลต่างๆ ของโรงเรียนได้ตรงตามตัวบ่งชี้ ไม่เป็นปัจจุบัน ไม่เพียงพอ ได้ครบถ้วน และไม่มีโรงเรียนขาดการวางแผนเพื่อรับการประเมินในหัวข้อตามมาตรฐานและตัวชี้วัด ทำโครงการไม่สอดคล้อง ไม่ตอบสนองมาตรฐานและตัวบ่งชี้ การจัดทำนโยบายไม่ตอบสนองความต้องการในเชิงนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 และมาตรฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2) ระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาการประชุมชี้แจงไม่ละเอียด โรงเรียนไม่สามารถนำสู่การปฏิบัติได้ ขาดสื่อนวัตกรรมในการนิเทศ ติดตาม การสรุปและรายงานผลการดำเนินการในแต่ละปีไม่มีระบบและไม่มีความต่อเนื่อง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2, 2556)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ได้จัดทำแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level) เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดใช้เป็นกรอบการดำเนินงานและขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เกิดผลลัพธ์ที่สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) และสถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดก็ได้มีการวางแผนกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional-Level) ที่สอดคล้องกับต้นสังกัดในระดับต่าง ๆ ไว้แล้วก็ตาม แต่ในทางปฏิบัติกลับพบความผิดพลาดของการดำเนินการ ที่ส่งผลให้ประสิทธิภาพการจัดการศึกษาลดลง เพราะไม่มีแผนกลยุทธ์ระดับหน่วยงาน (Unit-Level) ซึ่งเป็นการวางแผนการดำเนินงานของหน่วยงาน ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Level) และเป็นแนวทาง หรือกำกับให้สถานศึกษาสามารถวางแผนกลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional-Level) ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร องค์กร (Corporate Level) ดังนั้น ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ซึ่งมีหน้าที่ในการกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2

จึงเห็นสมควรที่จะทำการวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ภายใต้การกำกับโดยการพัฒนาตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพของแต่ละองค์ประกอบของโครงการที่นำไปปฏิบัติ (กล้า ทองขาว, 2548) ทั้งนี้ เพื่อให้สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 สามารถดำเนินการจัดการศึกษาได้บรรลุผลลัพธ์ตามเป้าหมายยุทธศาสตร์ การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ได้ตามมา

คำถามการวิจัย

1. สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 เป็นอย่างไร
2. ทิศทางของการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศ ส่งผลอย่างไรต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2
3. กลุ่มนิเทศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 ควรวางแผนกลยุทธ์อย่างไรเพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2
2. เพื่อศึกษาทิศทางการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศ ที่ส่งผลต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2
3. เพื่อวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

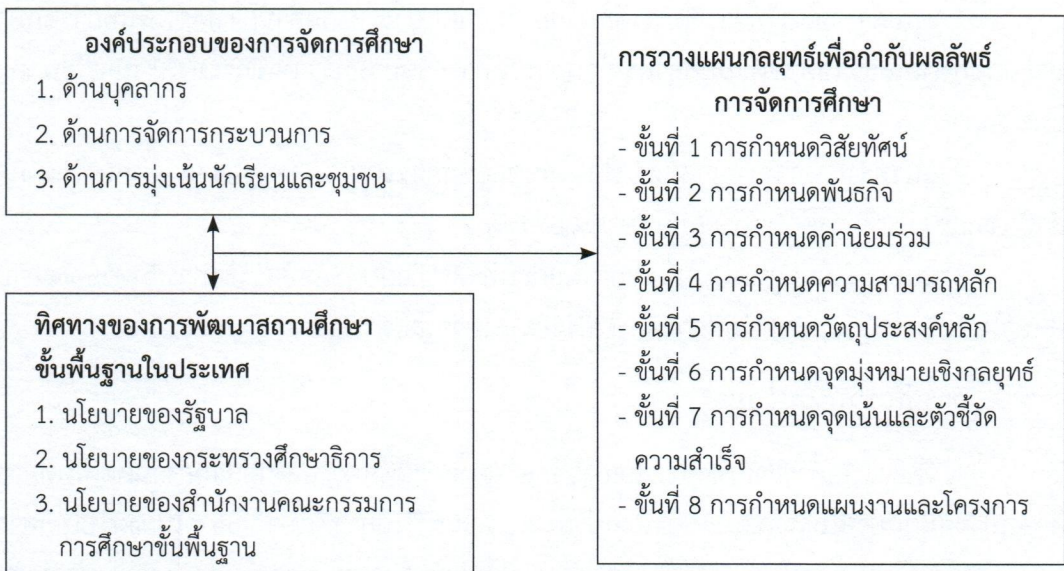
1. ผู้เรียนของทุกสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 ได้รับการพัฒนาตามเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)
2. บุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 จะได้รับการพัฒนาเพื่อให้สามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ตามสาระสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)
3. สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา โสธร เขต 2 สามารถจัดการศึกษาได้โดยไม่หลุดกรอบของการพัฒนาตามเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโศธร เขต 2 สามารถกำหนดกิจกรรมในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาในทุกมิติให้ได้อย่างสอดคล้องกับนโยบายหรือยุทธศาสตร์ของหน่วยงานต้นสังกัด

5. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่นๆ สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากแผนกลยุทธ์ในการนำไปกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโศธร เขต 2 ไปทำการพัฒนาต่อยอดเพื่อให้สามารถกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้เข้ากับบริบทแห่งการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบันได้ต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยบูรณาการตามหลักการและแนวคิดของ (ทศพร ศิริสัมพันธ์, 2539; 2548; พวงรัตน์ เกสรแพทย์, 2543; พิบูล ธีระपाल, 2551; Mondy, 1988; Bovee and others, 1993; Hill and Westbrook, 1997) แนวคิดการกำกับผลลัพธ์การดำเนินงานของ (กล้า ทองขาว, 2548; Banberger and Hewittt, 1986) แนวคิดการกำกับผลลัพธ์การดำเนินงานแบบดุลยภาพ (Balanced Scorecard) ของ (Kaplan and Norton, 2001; Niven, 2002; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557) ในลักษณะของการกำหนดจุดเน้นแล้วตัวชี้วัดความสำเร็จด้านบุคลากรด้านการจัดการกระบวนการ และด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน เพื่อใช้กำกับให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาโศธร เขต 2 สามารถดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้ผลลัพธ์ตามที่กำหนดดังแสดงได้ใน ภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญเพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 ได้แก่ ผู้อำนวยการสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 จำนวน 188 คน

2. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญเพื่อวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 ได้แก่ คณะศึกษานิเทศก์ จำนวน 12 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาหน่วยงานภาครัฐที่ไม่แสวงหากำไร จำนวน 7 คน รวมทั้งหมด 19 คน

3. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญเพื่อประเมินความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 ได้แก่ คณะศึกษานิเทศก์ และผู้อำนวยการสถานศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 โดยจำแนกเป็น คณะศึกษานิเทศก์ จำนวน 12 คน และผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกอย่างง่ายด้วยวิธีการจับฉลาก (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 ด้านบุคลากร ด้านการจัดการกระบวนการ ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน

2. แนวทางการวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2

3. แบบประเมินความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. จัดส่งแบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขมราฐ เขต 2 ของปีงบประมาณ 2555 ถึงปีการศึกษา 2557 ไปยังผู้รับเอกสารของแต่ละโรงเรียนในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยกำหนดระยะเวลาในการส่งกลับประมาณ 2 สัปดาห์ หลังจากได้รับเอกสาร

2. ศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) ทิศทางของการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศ ที่ส่งผลกระทบต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

3. สัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

4. ประเมินความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2

5. จัดพิมพ์เป็นแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ฉบับจริง ในปีงบประมาณ 2558

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาคุณภาพของแบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษา และแบบประเมินความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษา โดยการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสำรวจสภาพการจัดการศึกษา และความเป็นไปได้ของแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษา ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้นนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

3. วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากผลการสัมมนาอิงผู้ทรงคุณวุฒิ (Connoisseurship) ในการวางแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จากนั้นนำเสนอในรูปของความเรียง

สรุปผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยสภาพการจัดการศึกษา พบว่า

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (O-Net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 -2556 กลุ่มสาระวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 57.53) โดยมากที่สุดเป็นอันดับแรกของการปีการศึกษา รองลงมาคือกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 52.67) กลุ่มสาระศิลปะ (ค่าเฉลี่ย 47.15) กลุ่มสาระภาษาไทย (ค่าเฉลี่ย 47.09) กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 44.45) กลุ่มสาระคณิตศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 44.14) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 29.27) และกลุ่มสาระภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ย 36.34) ตามลำดับ

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั่วไป (O-Net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2554-2556 กลุ่มสาระวิชาสุศึกษาและพลศึกษา มีค่าเฉลี่ยรวมมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 54.01) โดยมากที่สุดเป็นอันดับแรกของทุกปีการศึกษา รองลงมาคือกลุ่มสาระภาษาไทย (ค่าเฉลี่ย 47.59) กลุ่มสาระศิลปะ (ค่าเฉลี่ย 42.46) กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม (ค่าเฉลี่ย 42.45) กลุ่มสาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี (ค่าเฉลี่ย 40.69) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 40.69) กลุ่มสาระวิทยาศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 34.54) กลุ่มสาระภาษาอังกฤษ (ค่าเฉลี่ย 29.27) และกลุ่มสาระคณิตศาสตร์ (ค่าเฉลี่ย 28.47) ตามลำดับ

1.3 สภาพการจัดการศึกษาสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 ด้านบุคลากร พบปัญหาในการใช้รูปแบบการถ่ายโอนความรู้จากบุคลากรต้นแบบ ไปสู่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา

1.4 สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 ด้านการจัดการกระบวนการ พบปัญหาในการออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญโดยใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งระบบ

1.5 สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน พบปัญหาในการรับฟังข้อเสนอแนะต่างๆ ในการจัดการศึกษาของศิษย์เก่า

2. การศึกษาทิศทางของการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศ ที่ส่งผลต่อสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยโสธร เขต 2 พบว่า มี 3 จุดเน้น สรุปได้ดังนี้

1) จุดเน้นที่ 1 ด้านการพัฒนาผู้เรียน ประกอบด้วย

1.1 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญมาตรฐาน

1.2 นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรม รักสามัคคีปรองดอง สามานฉันท์ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ภูมิใจในความเป็นไทย ห่างไกลยาเสพติดมีคุณลักษณะและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

1.3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มตามศักยภาพ เป็นรายบุคคล

2) จุดเน้นที่ 2 ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 ครูได้รับการพัฒนาความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติจริง และ ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

2.2 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน

2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นมืออาชีพมีผลงานเชิงประจักษ์ ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม

2.4 องค์กรและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมและการจัดสรรครุภัณฑ์ และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาบรรจุใหม่/ย้ายไปบรรจุมีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนชุมชน และสังคม

3) จุดเน้นที่ 3 ด้านการบริหารจัดการ

3.1 สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการโดย มุ่งผลสัมฤทธิ์ เน้นการกระจายอำนาจ การมีส่วนร่วมและการรับผิดชอบต่อการดำเนินการ

3.2 สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน

3. แผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ซึ่งจะเป็นแนวทางกำกับให้สถานศึกษาสามารถวางแผนกลยุทธ์ระดับหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร ใน 8 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดค่านิยมร่วม กำหนดความสามารถหลัก กำหนดวัตถุประสงค์หลัก กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ กำหนดจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดแผนงาน/โครงการ

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ด้านบุคลากร พบปัญหาในการใช้รูปแบบการถ่ายโอนความรู้จากบุคลากรต้นแบบไปสู่บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา สภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ด้านการจัดการกระบวนการ พบปัญหาในการออกแบบระบบการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการเรียนรู้เป็นสำคัญโดยใช้นวัตกรรมใหม่ๆ ทั้งระบบสภาพ การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ด้านการมุ่งเน้นนักเรียนและชุมชน พบปัญหาในการรับฟังข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการจัดการศึกษาของศิษย์เก่า ซึ่งส่งผลให้ได้แผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ซึ่งจะเป็นแนวทางกำกับให้สถานศึกษาสามารถวางแผนกลยุทธ์ระดับหน้าที่ให้สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ระดับองค์กร ใน 8 ประเด็นสำคัญ ได้แก่ กำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดพันธกิจ กำหนดค่านิยมร่วม กำหนดความสามารถหลัก กำหนดวัตถุประสงค์หลัก กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ กำหนดจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดแผนงาน/โครงการสอดคล้องกับ (มณฑล ภัคดิชน, 2557) ที่ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบดุลยภาพ (BSC) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า สภาพการบริหารของสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการศึกษาโรงเรียน มีการปฏิบัติมาที่ สุด รองลงมาเป็นด้าน/มิติงบประมาณและทรัพยากร ด้านผู้เรียนและด้านการเรียนรู้และพัฒนาซึ่งมีระดับการปฏิบัติที่ต่ำสุด

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก ผลการสร้างกลยุทธ์ได้ กลยุทธ์การบริหารแบบดุลยภาพ (BSC) สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 4 ยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย 10 กลยุทธ์หลัก 28 กลยุทธ์รอง 100 กลวิธี 109 ตัวชี้วัด ดังนี้ 1) ด้านผู้เรียน ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 9 กลยุทธ์รอง 33 กลวิธี 37 ตัวชี้วัด 2) ด้านการบริหาร จัดการศึกษา ประกอบด้วย 2 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง 20 กลวิธี 21 ตัวชี้วัด 3) ด้านการเรียนรู้และพัฒนา ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 6 กลยุทธ์รอง 22 กลวิธี 24 ตัวชี้วัด 4) ด้านงบประมาณและทรัพยากร ประกอบด้วย 3 กลยุทธ์หลัก 7 กลยุทธ์รอง 25 กลวิธี 27 ตัวชี้วัด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. การนำแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ไปปฏิบัติควรมีการปฏิบัติตามแผนงาน/โครงการและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง จนกว่าจะบรรลุผลได้จริงตามตัวชี้วัดความสำเร็จทุกข้อที่กำหนดไว้

2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานอื่นๆ ที่จะนำแผนกลยุทธ์เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ไปปฏิบัติ ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และบริบทของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นๆ ทั้งนี้ เพื่อให้สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนด พันธกิจ กำหนดนิยมนร่วม กำหนดความสามารถหลัก กำหนดวัตถุประสงค์หลัก กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงกลยุทธ์ กำหนดจุดเน้นและตัวชี้วัดความสำเร็จ กำหนดแผนงาน/โครงการ ได้อย่างเหมาะสม สามารถปฏิบัติได้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรกล่าวถึงบทบาทของเครือข่าย และภาคีทางการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการดำเนินการแผนกลยุทธ์ เพื่อกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2. ควรกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการร่วมพัฒนาและกำกับผลลัพธ์การจัดการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2 เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561)

บรรณานุกรม

- กล้า ทองขาว. (2548). การนำนโยบายและแผนการศึกษาไปปฏิบัติ : แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการ
การดำเนินงาน Implementation of Educational Policy and Plan : Concept
Theory and Practice. นนทบุรี : สำนักวิชาการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2539). การวางแผนเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : พิมพ์ลักษณ์.
- _____. (2548). ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบราชการไทย. ใน
http://www.opdc.go.th/oldweb/thai/strategic_transfer/data/Tosaporn.ppt.
- พิบูล ฑีปะपाल. (2551). การจัดการเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ : อมรการพิมพ์.
- พวงรัตน์ เกสรแพทย์. (2543). การวางแผนกลยุทธ์สำหรับนักการศึกษา. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- มณลักษ์ณ์ ภัคดีชน. (2557). “การพัฒนากลยุทธ์การบริหารแบบดุลยภาพ (BSC) สำหรับสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน.” ใน วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-
มีนาคม.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2. (2556). รายงานสภาพการจัดการศึกษา
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายโสธร เขต 2. ยโสธร
: กลุ่มนิเทศก์.
- Bamberger, M. and Hewitt, E. (1986). Monitoring and Evaluation Urban Development
Programs : A Handbook for Program managers and Researchers.
Washington, D.C. : The World Bank.
- Kaplan, R.S. and Norton, D.P. (2001). The Strategy Focused Organization. Boston :
HarvardBusiness.
- Niven, P.R. (2002). Balanced Scorecard Step by Step : Maximizing Performance.
New York: John Wiley and Sons.

รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

The supporting ASEAN community learning model of 'Nong Mai Tee School'.

นายสุเทพ สุขชีพ¹

บทคัดย่อ

รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 2) เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน 3) เพื่อพัฒนาและใช้รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการสื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน พบว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษาควรมีหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) และสาระภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการจัดการเรียนรู้พบว่า โรงเรียน ควรจะทำการจัดการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ ด้วยตนเอง ด้านการสื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรมุ่งเน้นไปที่การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเครือข่ายของสื่อต่างๆ และด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนควรจะประเมินทักษะผู้เรียนที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นหลัก

3. รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ที่มีองค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิด หลักการ เงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ และวิธีการ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานการจัดการกิจกรรมด้านหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ และด้านการวัดผลและประเมินผลในมิติของการมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็น

¹ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2

สำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งผู้เรียนของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี

คำสำคัญ : การจัดการศึกษา, การเป็นประชาคมอาเซียน

Abstract

“The supporting ASEAN community learning model of ‘Nong Mai Tee School’, research has objectives to understand 1) Process of learning of ‘Nong Mai Tee School’, 2) Desired supporting ASEAN community learning model for primary school, and 3) Develop and implement supporting ASEAN community learning model. This research has divided into 3 stages: Stage1; studying learning model, Stage2; studying desired learning model for primary school in supporting of ASEAN community, Stage3; developing and implementing desired learning model for the school to be ready to support ASEAN community

Research results are as following:

1. The overall learning model of ‘Nong Mai Tee school’ is at moderate level in learning process, learning media tool, evaluation and assessment system, and academic program respectively.

2. Desired supporting ASEAN community learning model for primary school should have global education content for students to understand multi-culture including English for communication skill. For learning process, school should use scientific approach for students to enable learning by doing and using computer as learning tool to build network in ASEAN. Student’s evaluation and assessment are necessary in communication skill, thinking process, problem solving skill, technology competency skill, and living skill.

3. A supporting ASEAN community learning model is completed with following elements: concept, principle, condition to success, and networking approach in ASEAN learning model to confront future challenging and reinforcing connection to develop quality school activity course, process of learning, learning media tool,

evaluation and assessment system for students to have necessary skill in supporting of ASEAN community to be implemented.

4. Students at 'Nong Mai Tee School' are at above average level in all necessary skills in supporting ASEAN community.

Keyword : learning, ASEAN community.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดตั้งประชาคมอาเซียนขึ้นในปี พ.ศ. 2558 เพื่อให้แต่ละประเทศสมาชิกมีสิทธิ เสรีภาพ และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างประเทศสมาชิก เนื่องจากกลุ่มประเทศในอาเซียน มีความหลากหลายในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นภาษา วัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง สภาพภูมิประเทศ ระบบการศึกษา ประวัติศาสตร์ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในสถานที่ที่ต่างกัน อีกทั้งเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา ดังนั้นการสร้างมาตรฐานทางการจัดการศึกษาของประเทศไทย เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ประชากรในอาเซียนสามารถปรับตัวต่อการเข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียนได้เป็นอย่างดี

จากประเด็นดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้พยายามยกระดับเพื่อสร้างมาตรฐานใหม่ในการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยจัดให้มีการเตรียมความพร้อมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การมีสื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล ที่มีมาตรฐานในระดับสากล สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555ข) แต่ยังมีข้อจำกัด คือ ทักษะการสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน เนื่องจากประเทศไทยไม่ได้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาราชการ ทำให้จำนวนบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และผู้เรียนมีทักษะ การสื่อสารด้วยภาษาอังกฤษด้อยกว่าหลายประเทศในกลุ่มอาเซียน เช่น สิงคโปร์ มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

เมื่อพิจารณากรณีของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ยังมีข้อจำกัดของการพัฒนาดังกล่าวในหลายประเด็น โดยจากข้อมูลสภาพความเป็นจริงของการจัดการศึกษาโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ ในปีการศึกษา 2556 พบว่า 1) ด้านหลักสูตรสถานศึกษา ที่มีได้มีการพัฒนาหลักสูตรความเป็นพลเมืองอาเซียนและไม่ได้มีการ ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารภาษาอังกฤษอยู่ในระดับต่ำ 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ที่มีได้เน้นการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เป็นวิทยาศาสตร์

เช่น การเรียนรู้แบบสืบเสาะและการเรียนรู้แบบโครงงาน ไปยังทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนยังมิได้รับการพัฒนาให้เกิดความสามารถในการคิด

และความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างที่ควรจะเป็น 3) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ที่มีได้เน้นไปใช้สื่อโลกดิจิทัล อย่างหลากหลายส่งผลให้ผู้เรียน มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีอยู่ในระดับต่ำ และไม่สามารถใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ได้ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลที่มุ่งเน้นไปที่การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากเกินไปจนส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับการประเมินในมิติของความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ทั้ง ๆ ที่ผู้เรียนเหล่านี้เติบโตมาในสังคมวิถีการเกษตร ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ ได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีและความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับบริบทจริง ของการที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยในฐานะผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ จึงทำการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการจัดการศึกษาให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 มีลักษณะเป็นอย่างไร มีการเตรียมการเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนหรือไม่ และอย่างไร
2. สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ควรมีลักษณะอย่างไร
3. รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. เพื่อศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
3. เพื่อพัฒนาและใช้รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลจากการวิจัยจะสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 และสามารถรองรับการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะที่เป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ และอาจขยายผลไปยังโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพื่อให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่เป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21
3. ผลที่ได้รับจากการวิจัยจะเป็นการยกระดับของคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อรองรับ การเป็นประชาคมอาเซียน สำหรับโรงเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล และโรงเรียนในโครงการศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาค (Education Hub)
4. ผลที่ได้รับจากการวิจัยส่งผลให้กระบวนการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล เป็นไปอย่างชัดเจน และเฉพาะเจาะจงต่อการปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 รองรับ การเป็นประชาคมอาเซียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยบูรณาการแนวคิดการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ของ(กระทรวงศึกษาธิการ, 2555; ชินภัทร ภูมิรัตน์, 2555; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555ก; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555ข) ที่ล้วนนำไปสู่การจัดการศึกษาเพื่อรองรับ การเป็นประชาคมอาเซียน ที่ประกอบด้วย 1) การมีหลักสูตรที่ครอบคลุมการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญ สิ่งท้าทายในอนาคต 2) การจัดการเรียนรู้ที่ควรคำนึงถึงการให้ผู้เรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง 3) การใช้สื่อการจัดการเรียนรู้ เพื่อเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคต 4) การประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับการจัดการศึกษาเพื่อเผชิญสิ่งท้าทาย ในอนาคต ในมิติของการมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในลักษณะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต (ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2555)

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญ

1. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ประกอบด้วย ผู้ปกครองจำนวน 145 คน ครูจำนวน 12 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ จำนวน 9 คน รวมทั้งหมด 166 คน
2. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาชั้นนำที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนละ 1 คน รวม 4 คน และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหาร การศึกษา รวมทั้งหมด 7 คน
3. ผู้มีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลสำคัญของการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาขอโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน จำนวน 17 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2
2. แบบสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
3. แบบประเมินความเหมาะสมของการนำรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียนไปปฏิบัติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แจกแบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ในวันประชุมผู้ปกครอง พร้อมรอรับกลับมาในวันเดียวกัน
2. ทำการศึกษาเชิงเอกสาร (Documentary Research) การจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน
3. ทำการสัมภาษณ์เชิงลึกสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ตามวัน เวลา และสถานที่กำหนด

4. จัดส่งรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถ้ำ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และแบบประเมินความเหมาะสมของการนำรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถ้ำ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ไปปฏิบัติ พร้อมส่งคืนทางไปรษณีย์ โดยการเทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 1 รอบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถ้ำ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 2 ด้วยสถิติ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จากนั้น นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง

2. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ได้แก่ การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากนั้น นำเสนอ ในรูปของความเรียง

3. ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประเมินความเหมาะสมของการนำรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถ้ำ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ไปปฏิบัติ โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) จำนวน 1 รอบ

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถ้ำ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ

2. สภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน สรุปได้ว่า ด้านหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาควรมีหลักสูตรในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) และสาระภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ด้านการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรจะมีการจัดการเรียนรู้โดยการให้นักเรียนใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า โรงเรียนควรมุ่งเน้นไปที่การใช้คอมพิวเตอร์เพื่อสร้างเครือข่ายของสื่อต่างๆ และด้านการวัดผลและประเมินผล พบว่า โรงเรียนควรประเมินทักษะผู้เรียนที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เป็นหลัก

3. ได้รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถ้ำ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ที่มีองค์ประกอบ ได้แก่ แนวคิด หลักการ เจเนอซที่นำไปสู่ความสำเร็จ และวิธีการ ที่ส่งผลต่อคุณภาพการดำเนินงานการจัดกิจกรรม

3.1) ด้านหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการมีหลักสูตรสถานศึกษาในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) และสาระภาษาอังกฤษให้ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน

3.2) ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการเน้นกระบวนการในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และการใช้ทักษะชีวิต เพื่อรองรับเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน

3.3) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบกับการสร้างเครือข่ายกับสถาบันทางการศึกษาในประเทศเพื่อความร่วมมือในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ผู้เรียนของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 รองรับการเป็นประชาคมอาเซียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างดี

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย สภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลและด้านหลักสูตรสถานศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับ (ช่อรัตนดา เกสทอง, 2550) ทำการศึกษาเรื่องการนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี ผลการวิจัย โดยพบปัญหาในการบริหารงานวิชาการโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหามากที่สุด คือ ปัญหาด้านการวัดและประเมินผล ที่สำคัญ ผลการวิจัยในครั้งนี้ทำให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้ เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ที่มีองค์ประกอบ 1) ด้านหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อการมีหลักสูตรสถานศึกษาในสาระที่เป็นสากลเกี่ยวกับโลกศึกษา (Global Education) และสาระภาษาอังกฤษให้ได้อย่างเหมาะสมกับการเป็นประชาคมอาเซียน 2) ด้านจัดการเรียนรู้โดยเน้นที่ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ในการให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง และเน้นกระบวนการในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และการใช้ทักษะชีวิต เพื่อรองรับเผชิญสิ่งท้าทายในอนาคตของการเป็นประชาคมอาเซียน 3) ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาให้ความรู้ ด้านวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านได้อย่างสอดคล้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน ประกอบกับการสร้างเครือข่ายกับสถาบันทางการศึกษาในประเทศเพื่อความร่วมมือในการใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาเป็นสื่อการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน และ 4) ด้านการวัดผลและประเมินผลในมิติของการมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

ซึ่งสอดคล้องกับ (พูนภัทธา พูลผล, 2554) ทำการพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก ดังนี้ 1) กำหนดกรอบหลักสูตรเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก 2) การจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก

3) การนิเทศการสอนเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก 4) การวัดและประเมินผลเพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลกด้วยการส่งเสริม สนับสนุน รวมทั้งอำนวยความสะดวกให้ครูมีระบบเกณฑ์การวัดและประเมินความรู้หรือพฤติกรรมต่างๆ 5) การนำเทคโนโลยีทางการศึกษาไปใช้เพื่อเตรียมผู้เรียนสู่ ความเป็นพลเมืองโลกด้วยการวางแผนการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการอำนวยความสะดวกที่จะเป็นแหล่งเชื่อมความรู้มารวมไว้เป็นแหล่งเรียนรู้ร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. โรงเรียนประถมศึกษาที่จะนำรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ไปปฏิบัติ ควรมุ่งเน้นที่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งได้แก่ ความสร้างสรรค์และนวัตกรรม การสื่อสารและการทำงานร่วมกัน ความเชี่ยวชาญในการค้นคว้าหาข้อมูล การคิดเชิงวิพากษ์การแก้ปัญหา และการตัดสินใจ ความเป็นพลเมืองดิจิทัล (Digital Citizenship) และการใช้งานเทคโนโลยี
2. โรงเรียนประถมศึกษาที่จะนำรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน ไปปฏิบัติ ควรประสานความร่วมมือด้านวิชาการกับโรงเรียนชั้นนำในประเทศ เพื่อขยายภาพของรูปแบบให้มีความชัดเจนมากขึ้นเมื่อเทียบกับโรงเรียนในระดับสากล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยต่อยอดการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา เพื่อสร้างความเป็นเลิศทางวิชาการในกลุ่มประเทศอาเซียนต่อไป
2. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน กับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบเก่า ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร และเพราะอะไร เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมกับสภาพจริงที่สุดต่อไป
3. ควรมีการศึกษามาตรฐานเปรียบเทียบรูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองไม้ถี้เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน กับรูปแบบการจัดการศึกษาแบบอื่นๆ ว่ามีความเหมือนหรือต่างกันหรือไม่ อย่างไร เพราะอะไร เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทของทุกภาคต่อไป

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). การจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
กรุงเทพฯ : <http://academic.obec.go.th/>.
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2555). โรงเรียนมาตรฐานสากล ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลก.
<http://www.worldclassschoolthai.net>.
- ช่อรัตนดา เกสทอง. (2550). การนำเสนอแนวทางการบริหารงานวิชาการโรงเรียนขนาดเล็ก
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ไพฑูรย์ สีนลารัตน์. (2555). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และการพัฒนาการเรียนการสอน.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พูนภัทรา พูลผล. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อ
เตรียมผู้เรียนสู่ความเป็นพลเมืองโลก. กรุงเทพฯ: โรงเรียนเพลินพัฒนา.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2553). ประเทศไทยกับ Education Hub.
<http://www.moe.go.th/moe/new/detail.php?NewsID=16699&key=new12>.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555ก). รายงานการวิจัยการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อม
ด้านด้านการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน. กรุงเทพฯ : บริษัท 프리ทวานกราฟฟิค จำกัด.
- . (2555ข). รายงานการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนยุคใหม่เพื่อรองรับการปฏิรูป
การศึกษาในทศวรรษที่สอง ด้วยการบูรณาการไอซีทีในการจัดการเรียนรู้ด้วย
โครงการ. กรุงเทพฯ : บริษัท 프리ทวานกราฟฟิค จำกัด.

วิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนกำไร ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ

Accounting Method Appropriateness for Enhance Profit Planning Effectiveness of Community Enterprise woven fabric group Sisaket Province

ลลิตา ยุกต์วัฒนพงษ์¹

ดร.กุลชญา แว่นแก้ว²

พรศิริ วิรุณพันธ์³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพมีวัตถุประสงค์ศึกษาสภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อนของวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ และ เพื่อศึกษาวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ การวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีการกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 กลุ่ม ผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ประกอบด้วย 1) หัวหน้ากลุ่มหรือประธานกลุ่ม 2) ผู้นำกลุ่ม 3) ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีของกลุ่ม และ 4) สมาชิกกลุ่ม โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 35 ราย เก็บข้อมูลโดย 1) การศึกษาจากเอกสาร (Document Studies) 2) การลงภาคสนาม (Filed Studies) ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกด้วยการใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure) และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis)

ผลการศึกษา พบว่า สภาพปัญหาของวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไร ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี 2) ด้านเอกสารหรือคู่มือในการจัดทำบัญชีและหลักการบริหารบัญชี 3) ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่ม 4) ทักษะคติของสมาชิกในการจัดทำบัญชี และ 5) ปัญหาด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดทำบัญชี นอกจากนั้นพบว่า การทำบัญชีมีการจัดทำเฉพาะบัญชีของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอเท่านั้น แต่ไม่ได้มีการจัดทำบัญชีอย่างจริงจังและเป็นระบบในระดับสมาชิกกลุ่มแต่ละราย การรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มเป็นเพียงการรวมตัวกันเฉพาะกิจกรรมเท่านั้นคือต่างคนต่างทำมารวมตัวกันเฉพาะตอนขายเท่านั้น ดังนั้นจึงสมาชิกจึงไม่มีข้อมูลในการใช้ประกอบการตัดสินใจหรือการวางแผนการผลิตและจำหน่ายได้อย่างเป็นระบบ

คำสำคัญ: วิธีการจัดทำบัญชี, ประสิทธิภาพการวางแผนกำไร

^{1,3} อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยแม่โจ้

ABSTRACT

The purpose of, this qualitative research is a study on problems, strengths, and weaknesses of the bookkeeping for enhance profit planning of Community Enterprise woven fabric group Sisaket Province. The work also study the bookkeeping for enhances profit planning of Community Enterprise woven fabric group Sisaket Province. The research was collected data by document studies and filed study. The filed study was collected from a questionnaire. The in-depth interview was conducted with 35 key informants from 6 communities which were leader or president, accountant, and group membership.

The results indicate that the problems of the bookkeeping for enhance profit planning consisting of 1) the knowledge and understanding of bookkeeping 2) the document or manual for the recording process 3) the participation of the group 4) the attitude of the members in accounting and 5) the supporting for bookkeeping. Moreover, the result indicates that Community Enterprise woven fabric groups were recording only in community enterprise but not have systems in individual member level. The purposes of member were grouping only on trading. Thus, the members had no information on the decision or the planning of production and distribution system.

Keyword: *Accounting Method Appropriateness, Profit Planning Effectiveness*

บทนำ

นโยบายรัฐบาลมุ่งเน้นที่จะยกระดับความสามารถในการแข่งขันและขยายช่องทางการตลาดของวิสาหกิจชุมชนให้เข้าสู่ระบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์ในการผลิตสินค้าและบริการที่มีคุณค่าและคุณภาพสูงซึ่งจะต้องสร้างคนที่มีฐานความรู้ ความชำนาญ และ ความคิดสร้างสรรค์ ต่อยอดความรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะงานศิลปหัตถกรรม ผลิตภัณฑ์ชุมชน อัญมณี และอื่น ๆ เพื่อเป็นการสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มมูลค่าแก่เศรษฐกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ อุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นเศรษฐกิจภายในประเทศการส่งออกและพัฒนาสร้างคุณค่า (Value Creation) ในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการแข่งขันโดยเฉพาะอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มเป็นสาขาการผลิตที่สร้างรายได้ผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติอยู่ในอันดับที่ 4 ในภาคอุตสาหกรรม และยังทำให้เกิดการจ้างงานเท่ากับ 1 ใน 5 ในกลุ่มแรงงานในภาคอุตสาหกรรมรวมถึงมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและเชื่อมโยงกับวัฒนธรรม

และภูมิปัญญาท้องถิ่น (สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ, 2555) สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ ได้มีการกำหนดจุดยืนของกลุ่มอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มของไทยในปี พ.ศ.2559 ไว้อย่างชัดเจน คือ “ไทยจะเป็นศูนย์กลางการค้าและการพัฒนาหัตถกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มอาเซียนที่มุ่งเน้น การใช้ประโยชน์ ความหลากหลาย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม” โดยกำหนดเป้าหมายไว้ คือ มีมูลค่า การค้าในตลาดโลกไม่น้อยกว่า 500 ล้านเหรียญสหรัฐ ในปี พ.ศ. 2559 ซึ่งจากรายงานพบว่าการส่งออกอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มขยายตัวเฉลี่ยไม่ต่ำกว่าร้อยละ 12 ต่อปี สร้างรายได้จากการ จำหน่ายหัตถกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มในประเทศ คิดเป็นมูลค่า ไม่ต่ำกว่า 10,000 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2559 เป็นต้น

ผ้าไหมไทยเป็นสินค้าที่ก่อให้เกิดรายได้และเป็นกระแสเงินสดหมุนเวียนให้แก่เกษตรกรรายย่อย ในระดับชุมชนอย่างสม่ำเสมอส่งผลดีต่อเศรษฐกิจระดับชุมชนและประเทศเป็นสินค้าที่มีการส่งออกสร้าง รายได้แก่เกษตรกรโดยทำให้เกษตรกรสามารถเป็นเจ้าของธุรกิจได้ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงวัฒนธรรมและ ภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่การสร้างสรรคงานผ้าที่มีคุณค่ามีความเป็นเอกลักษณ์นำไปสู่การสร้างงานและ สร้างรายได้ก่อให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจแก่เกษตรกรสามารถพึ่งพาตนเองได้ อย่างไรก็ตามพบว่าปัญหาการ พัฒนาอุตสาหกรรมผ้าไหมไทยในกลุ่มผ้าและเครื่องแต่งกายยังคงพบปัญหาในด้านต่างๆดังนี้ ปัญหาด้าน การผลิต ปัญหาด้านการขาดทักษะในการผลิต และปัญหาด้านการตลาด ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขาดเอกลักษณ์ของสินค้าและช่องทางการจัดจำหน่าย และด้านการเงิน บัญชี โดยระบบบัญชีขาดความ สมบูรณ์ ไม่คำนึงถึงต้นทุนที่เป็นนามธรรม (อินนัย เจียรกุล, 2557) ในการหาต้นทุนต่อหน่วยและ การใช้ระบบบัญชีการเงินที่ถูกต้อง ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างพยายามให้ความสำคัญ ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเพื่อให้มีความเข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยเฉพาะกรมตรวจบัญชี สหกรณ์ได้มีนโยบายในการส่งเสริมและพัฒนาให้เกษตรกรมีการจดบันทึกบัญชีเพื่อสร้างงานสร้างรายได้ โดยส่งเสริมให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้มีความรู้ความเข้าใจในการบันทึกบัญชีของกลุ่มให้มีความถูกต้อง และเข้าใจได้ จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีความหลากหลายด้านวัฒนธรรมของชนเผ่า การทอผ้า ลายผ้า มีความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ประเพณีสอดแทรกเข้าไปในงานผ้าอย่างสมดุลและ สวยงามเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะผ้าไหมลายลูกแก้วเป็นลายผ้าไหมที่เป็นเอกลักษณ์ ของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งมีมานานกว่า 200 ปี เริ่มต้นจากภูมิปัญญาชาวบ้านในการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และสาวเอาเส้นไหม มาทอเป็นผ้าต่างๆ เช่น ผ้าโสร่ง ชิ้นคั้น ผ้าหางกระรอก และผ้าไหม ลายลูกแก้ว (ประทับ สึกษา, 2555) และในปี พ.ศ. 2554 สภาวัฒนธรรมจังหวัดศรีสะเกษได้ประกาศ ให้ผ้าลายลูกแก้ว สีเหลืองดอกคำวอนเป็นผ้าเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ทอผ้าในจังหวัดศรีสะเกษนี้ ยังพบว่ามิววิสาหกิจชุมชนจำนวนมากขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่อง การบริหารจัดการที่ดี ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่หน่วยงานรับผิดชอบจะต้องหาวิธีการในการถ่ายทอดความรู้

ความเข้าใจที่ถูกต้องและสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน ให้มีศักยภาพสามารถยกระดับการค้าชุมชนสู่การค้าระดับประเทศได้ โดยเฉพาะการจัดทำบัญชีที่ดีและมีความเหมาะสมกับโครงสร้างการบริหารจัดการของวิสาหกิจชุมชนจะช่วยให้กิจการสามารถใช้ข้อมูลทางการบัญชีอันจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนกำไรที่กิจการต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา “วิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนกำไรของวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ” เพื่อพัฒนาศักยภาพกลุ่มผ้าทอของจังหวัดศรีสะเกษต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อน ของการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ

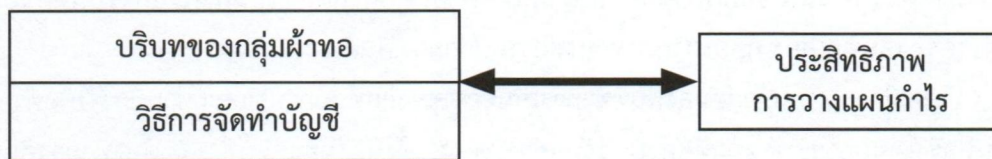
การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

วิสาหกิจชุมชนเป็นหน่วยธุรกิจ (Entity Business) ที่มีระบบมีโครงสร้างแตกต่างจากเจ้าของตามหลักการบัญชี ดังนั้นธุรกิจจะสามารถเจริญเติบโตและดำรงอยู่ได้อย่างต่อเนื่องนั้นจำเป็นต้องมีระบบการบัญชีที่ดีและเหมาะสมกับโครงสร้างของธุรกิจที่มีความแตกต่างจึงจำเป็นต้องมีผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการจัดทำบัญชีจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีที่ถูกต้องใช้สำหรับบันทึกรายได้และรายจ่าย รายได้และรายจ่ายที่บันทึกอาจเป็นรายได้และรายจ่ายส่วนบุคคล หรือรายได้และรายจ่ายที่เป็นต้นทุนในการผลิตของธุรกิจ เพื่อที่จะทำให้ผู้ประกอบการทราบถึงผลกำไรหรือขาดทุนจากประกอบธุรกิจนั้น

ดังนั้นเพื่อให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีรูปแบบการบันทึกบัญชีที่เหมาะสมกรมตรวจบัญชีสหกรณ์ จึงได้จัดทำชุดแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีด้วยมือสำหรับผู้ปฏิบัติงานวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับมอบหมายดำเนินการวางรูปแบบบัญชี โดยระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่บันทึกด้วยมือประกอบด้วย สมุดบัญชี 10 เล่ม เอกสารประกอบการบันทึกบัญชี 3 เล่ม ดังนี้

- 1) สมุดเงินสด 2) สมุดรายวันทั่วไป 3) สมุดบันทึกต้นทุนกำไร 4) สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป (สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย) 5) สมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ 6) ทะเบียนคุมวัตถุดิบ 7) ทะเบียนคุมสินค้า 8) ทะเบียนทรัพย์สินถาวร 9) สมุดบัญชีย่อยเจ้าหนี้ 10) ทะเบียนสมาชิกและหุ้น 11) ใบเสร็จรับเงิน 12) ใบเบิกเงินใช้เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินทุกประเภทผู้ที่รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงินออกให้ลูกค้า และ 13) ใบขายเชื่อ ใช้เป็นหลักฐานในการขายสินค้าผลิตผลและผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อให้แก่สมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556)

การวางแผนกำไร มีความเกี่ยวข้องกับระบบบัญชีขององค์กร โดยเกี่ยวข้องกับ 1) ข้อมูลในอดีตที่องค์กรได้ทำการจดบันทึกไว้โดยระบบบัญชี ต้องนำมาใช้ในการวิเคราะห์วัตถุประสงค์ขององค์กรในขั้นตอนการจัดทำแผนงาน 2) ส่วนประกอบทางการเงินของแผนกำไร มักกำหนดขึ้นตามรูปแบบการบัญชี 3) ข้อมูลที่เกิดขึ้นซึ่งใช้วัดผลการปฏิบัติงาน การวางแผนกำไรให้ประโยชน์เกี่ยวกับ 1) ทำให้องค์กรมีการกำหนดนโยบายขั้นพื้นฐาน 2) มีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบ 3) บังคับให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายและวางแผนองค์กรร่วมกัน 4) บังคับให้เกิดการดำเนินงานตามแผนงานที่วางไว้ 5) ฝ่ายบริหารสามารถกำหนดตัวเลขที่แน่นอนเพื่อวัดผลการปฏิบัติงาน 6) สามารถวางแผนการใช้แรงงาน วัสดุ อุปกรณ์การผลิต เครื่องมือเครื่องใช้และเงินทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ 7) ทำให้เกิดการดำเนินงานอย่างเป็นระบบตรงต่อเวลา 8) ช่วยขจัดความไม่แน่นอนออกไป 9) สามารถประเมินประสิทธิภาพการปฏิบัติงานได้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง วิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการวางแผนกำไรวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

การกำหนดตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants)

ผู้วิจัยจึงกำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยใช้วิธีการกำหนดแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยการกำหนดคุณสมบัติและเป็นกลุ่มที่มีความสมัครใจในการให้ข้อมูลและยินดีที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยจำนวน 6 กลุ่ม ได้แก่ 1) วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายลูกแก้วขุนหาญใต้ 2) กลุ่มทอผ้าฝ้ายลายขิดบ้านหนองห้าง 81 หนองห้าง หมู่ 2 ต.หนองห้าง อ.อุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ 3) กลุ่มผ้าทอบ้านเมืองหลวง กลุ่มเสื้อเย็บมือผ้าไหมลายลูกแก้วย้อมมะเกลืออบสมุนไพรบ้านเมืองหลวง 4) กลุ่มผ้าไหมผ้าบ้านหนองเชียงทูน สถานที่ตั้ง ศาลาประชาคม ตำบล หนองเชียงทูน อ.ห้วยทับทัน จ.ศรีสะเกษ 5) กลุ่มผ้ามัดหมี่ กลุ่มสตรีสหกรณ์บ้านดั่ง ที่ตั้ง 76 ม.1 ต.ดั่ง อ.อุทุมพรพิสัย จ.ศรีสะเกษ และ 6) ผ้าลายลูกแก้ว กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนองทับท้าย 41 ม.9 ต.พยุห์ อ.พยุห์ จ.ศรีสะเกษ โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก (key informants) ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม ผู้นำกลุ่ม และสมาชิกกลุ่ม มีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 35 ราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ส่วน ดังนี้ 1) การศึกษาจากเอกสาร (Document Studies) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีที่เหมาะสมเพื่อการวางแผนกำไรของวิสาหกิจชุมชน ได้แก่ หลักการจัดทำบัญชีขั้นต้น หลักการวางแผนงบประมาณ คู่มือการจัดทำบัญชีครัวเรือน คู่มือการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชน 2) การลงภาคสนาม (field Study) ประกอบการด้วย 1.การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ทำการลงพื้นที่จริงเพื่อทำการการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการดำเนินงานของกลุ่มเป้าหมาย โดยการสังเกต สัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure) 2.การสังเกตแบบมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอ จังหวัดศรีสะเกษ และบริบทรอบๆ ด้านของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล 3. การบันทึกข้อมูลโดยการจดบันทึกรายละเอียดต่างๆ พร้อมทั้งการถ่ายภาพประกอบกิจกรรมระหว่างเก็บข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยได้เตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการบันทึกข้อมูล ได้แก่ เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพ กระดาษ ปากกา เป็นต้น

และมีการเตรียมตัวก่อนลงพื้นที่ทำการเก็บข้อมูลเชิงลึกที่มนักวิจัยและผู้ช่วยนักวิจัยได้ทำการลงพื้นที่จริงโดยมีการแบ่งหน้าที่ของนักวิจัยอย่างชัดเจน ทั้งนักวิจัยและผู้ช่วยจะต้องทำการศึกษาระบบการบันทึกบัญชีของวิสาหกิจชุมชนมาเป็นอย่างดีเพื่อที่จะได้เก็บข้อมูลได้อย่างครบถ้วนในลำดับต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi Structure) ประกอบด้วย 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ 2) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอ 3) จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอ 4) ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอ 5) ข้อมูลเกี่ยวกับการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผ้าทอ 6) ข้อเสนอแนะอื่นๆ และได้้นำเครื่องมือส่งให้แก่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความครบถ้วนของข้อคำถามเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะผู้วิจัยจึงได้ทำการปรับปรุงแบบสัมภาษณ์และได้นำไปสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจริงลำดับต่อไป นอกจากนั้นผู้วิจัยได้ใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participant Observation) เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการจัดทำบัญชีของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักโดยพิจารณาจากกลุ่มที่มีการจัดทำบัญชีตามแบบฟอร์มการจัดทำบัญชีสำหรับวิสาหกิจชุมชนของการจัดทำบัญชีของกรมตรวจบัญชีสหกรณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นักวิจัยร่วมกันวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้เทคนิคสามเส้า (Triangulation Techniques) โดยนักวิจัยต่างแยกกันวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์และเพื่อวิเคราะห์ผลจากการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและทำการสรุปผลการวิจัยในลำดับต่อไป

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหา จุดแข็ง จุดอ่อนของวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า สภาพปัญหาของวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไร ประกอบด้วย 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี 2) ด้านเอกสารหรือคู่มือในการจัดทำบัญชีและหลักการบันทึกบัญชี 3) ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่ม 4) ทักษะคติของสมาชิกในการจัดทำบัญชี และ 5) ปัญหาด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดทำบัญชี

2. สำหรับการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า การทำบัญชีมีการจัดทำเฉพาะบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเท่านั้นแต่ไม่ได้มีการจัดทำอย่างจริงจังและเป็นระบบในระดับสมาชิกกลุ่มแต่ละราย เนื่องจากการรวมตัวกันของสมาชิกกลุ่มเป็นเพียงการรวมตัวกันเฉพาะกิจกรรมเท่านั้น อย่างไรก็ตามวิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรควรมีกระบวนการผลิตกระบวนการจำหน่ายที่มีความชัดเจนซึ่งพบว่าสมาชิกกลุ่มจะมีการรวมตัวกันเฉพาะกิจกรรมการจำหน่ายเท่านั้นสำหรับกระบวนการผลิตมีการแยกการผลิตออกเป็นครัวเรือนจึงทำให้สมาชิกกลุ่ม ขาดการจัดทำบัญชีอย่างต่อเนื่องและเหมาะสมสรุปข้อค้นพบได้ในประเด็นต่างๆ ดังนี้

2.1 ระบบการจัดทำบัญชีของกลุ่ม มีการจัดทำบัญชีของกลุ่มแต่ยังคงขาดความสมบูรณ์เพราะพบว่าบางกลุ่มมีการจัดทำบัญชีเพียงเป็นการบันทึกความทรงจำเท่านั้นโดยใช้วิธีการบันทึกแบบง่ายๆ เข้าใจกันในระดับกลุ่มเท่านั้น

2.2 การจัดทำบัญชีในระดับรายตัวของสมาชิกแต่ละรายพบว่าส่วนใหญ่ไม่มีการจัดทำอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องจึงทำให้ขาดข้อมูลที่สำคัญๆ ไป

2.3 ด้านการวิเคราะห์ การจำแนกประเภทต้นทุนออกเป็นต้นทุนผันแปรและต้นทุนคงที่หรือถ้าเป็นต้นทุนผสม จุดคุ้มทุน ยังไม่มีการดำเนินการเป็นรูปธรรม

2.4 การใช้หลักการความเป็นหน่วยธุรกิจ (Business entity) สมาชิกไม่สามารถวิเคราะห์แยกแยะความเป็นหน่วยธุรกิจออกจากเจ้าของกิจการ ทำให้กลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่สามารถที่จะคำนวณจุดคุ้มทุนออกมาได้อย่างชัดเจน เพราะยังเชื่อว่าการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ การใช้แรงงานของตนเอง การใช้ทรัพยากรที่ปลูกขึ้นมาเอง ไม่ได้ก่อให้เกิดต้นทุนการผลิต ซึ่งก็ไม่สามารถคล่องกับหลักการทางบัญชีที่รับรองทั่วไป

2.5 ทศนคติที่มีต่อการจัดทำบัญชีของสมาชิกกลุ่มพบว่าสมาชิกยังขาดแรงจูงใจในการจัดทำบัญชี เช่น ยังมีการจดบันทึกยิ่งพบว่ามียาจ่ายสูงเกินไปจึงไม่อยากจดบันทึกต่อไป

2.6 ความต่อเนื่องในการบันทึกบัญชีของกลุ่มที่มีการบันทึกบัญชีแต่ยังขาดความต่อเนื่องอย่างแท้จริง

2.7 การวิเคราะห์การวางแผนกำไรไม่สามารถทำได้ในนามกลุ่มเพราะว่ากลุ่มมีกิจกรรมบางส่วนที่จำเป็นเช่นเป็นศูนย์รวมในการจำหน่ายและช่วยเหลือสมาชิกเท่านั้น

2.8 ขั้นตอนและระยะเวลาในการผลิตแต่ละรายมีความแตกต่างกันเนื่องจากกระบวนการผลิตของแต่ละรายเกิดจากการถ่ายทอดจากภูมิปัญญาท้องถิ่นดังนั้นสมาชิกแต่ละรายจึงไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในกระบวนการผลิตแต่ละครั้งได้เพราะขึ้นอยู่กับความสม่ำเสมอของการทอผ้าและความเชี่ยวชาญในการทอผ้า

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพปัญหาจุดแข็งจุดอ่อนของวิธีการจัดทำบัญชีเพื่อการวางแผนกำไรของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอจังหวัดศรีสะเกษ

1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี การจดบันทึก การวัดมูลค่า การจัดหมวดหมู่ การสรุปผล การรายงานข้อมูลทางการเงินสอดคล้องกับ (ศศิวิมล มีอำพล, 2548) ว่า การจัดทำบัญชีที่ถูกต้องเป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปนั้นเป็นสิ่งที่ค่อนข้างยากสำหรับผู้ที่ไม่ได้รับการฝึกฝนเรียนรู้อย่างจริงจังโดยเฉพาะกลุ่มวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่สมาชิกไม่ได้รับการศึกษาเกี่ยวข้องกับจัดทำบัญชีอย่างจริงจังจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากในการจัดทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนแต่อย่างไรก็ตามหน่วยงานภาครัฐได้เข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมโดยให้ความรู้แก่สมาชิกกลุ่มซึ่งจะทำให้สมาชิกกลุ่ม มีการเรียนรู้มากขึ้นเนื่องจากการเรียนรู้ที่ดีจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถบรรลุเป้าหมายในการทำงานได้ผลการศึกษาพบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน มักพบปัญหาและอุปสรรคในการจัดทำบัญชีของกลุ่มที่สำคัญคือการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวข้องกับ หลักการบัญชี การจัดทำบัญชี การวิเคราะห์รายการค้าการจำแนกแยกแยะหมวดหมู่ทางการบัญชี ซึ่งจะส่งผลให้ผู้ทำบัญชีหรือหัวหน้ากลุ่มไม่อยากจดบันทึกรายการที่มีความยุ่งยากซับซ้อนจึงเลือกวิธีการจดบันทึกในแบบง่าย ๆ มีความเข้าใจเฉพาะภายในกลุ่มกันเอง สอดคล้องกับการศึกษาของ (วิภาวี กฤษณะภักดี, 2556) พบว่ากลุ่มอาชีพทอผ้า ส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการทำบัญชีรายรับรายจ่ายของกลุ่มเท่าใดนักเนื่องจากไม่มีความรู้และไม่เข้าใจถึงหลักเกณฑ์การทำบัญชีที่ถูกต้องและมักมีการทำบัญชีในรูปแบบง่าย ๆ นั่นคือมักจะเป็นการบันทึกบัญชีโดยใช้ระบบบัญชีเดี่ยว (Single Entry System) เป็นระบบการบันทึกบัญชีที่ไม่สมบูรณ์ ไม่ถูกต้องตามหลักการบันทึกบัญชีที่รับรองโดยทั่วไปโดยจดบันทึกเฉพาะรายการที่สำคัญ ๆ เช่น การจ่ายเงิน การรับชำระหนี้ เป็นต้น โดยรายการที่จดบันทึกอาจบันทึกรายการค้าด้านเดบิต หรือเครดิตเพียงด้านเดียวเฉพาะบัญชีที่เกี่ยวข้องเท่านั้น

หรือบางรายการอาจมีเพียงการจัดทำเอกสารหลักฐานไว้เท่านั้นสอดคล้องกับการศึกษาของ (พุทธรณ สุวรรณอาสน์, 2556) พบว่า กลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดงยังไม่มีระบบบัญชีการเงินมีเพียงการบันทึกรับจ่าย ซึ่งข้อมูลทางการเงินไม่เพียงพอต่อการใช้บริหารงานและการตัดสินใจ จึงมีความต้องการระบบบัญชีการเงินที่เหมาะสมกับกลุ่ม โดยเฉพาะการนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจ ในถ้าบุคลากรไม่มีความรู้ความเข้าใจก็ไม่สามารถใช้ข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับ (อนุรักษ ทองสุโขวงศ์ และศิริลักษณ์ ศุทธชัย, 2553) พบว่าบุคคลกรที่รับผิดชอบไม่มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์ และผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจในการนำข้อมูลไปใช้งาน

2) ด้านเอกสารหรือคู่มือในการจัดทำบัญชีวิสาหกิจชุมชนและมอบให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ได้รับมอบหมายดำเนินการวางรูปแบบบัญชี ระบบบัญชีวิสาหกิจชุมชนที่บันทึกด้วยมือประกอบด้วยสมุดบัญชี 10 เล่ม ได้แก่ 1) สมุดเงินสด 2) สมุดรายวันทั่วไป 3) สมุดบันทึกต้นทุนกำไร 4) สมุดบัญชีแยกประเภททั่วไป 5) สมุดบัญชีย่อยลูกหนี้ 6) ทะเบียนคุมวัตถุดิบ 7) ทะเบียนคุมสินค้า 8) ทะเบียนทรัพย์สินถาวร 9) สมุดบัญชีย่อยเจ้าหนี้เป็นสมุดบันทึกที่ใช้สำหรับการบันทึกรายการซื้อขายเป็นเงินเชื่อ 10) ทะเบียนสมาชิกและหุ้น เป็นสมุดบันทึกที่ใช้สำหรับการบันทึกรายการเกี่ยวกับรายละเอียดของสมาชิกโดยเรียงด้วยเลขที่ของสมาชิกจากน้อยไปหามาก เอกสารประกอบด้วยการบันทึกบัญชี 3 เล่ม ดังนี้ 1) ใบเสร็จรับเงิน ใช้เพื่อเป็นหลักฐานในการรับเงินทุกประเภท 2) ใบเบิกเงินใช้เป็นหลักฐานในการจ่ายเงินทุกประเภทผู้ที่รับเงินไม่มีใบเสร็จรับเงินออกให้ลูกค้า 3) ใบขายเชื่อ ใช้เป็นหลักฐานในการขายสินค้าผลิตผลและผลิตภัณฑ์เป็นเงินเชื่อให้แก่สมาชิก (กรมตรวจบัญชีสหกรณ์, 2556) ซึ่งพบว่าเป็นคู่มือที่มีความสมบูรณ์อย่างยิ่ง อย่างไรก็ตามจากการสัมภาษณ์ พบว่า สมาชิกส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเอกสารดังกล่าวค่อนข้างมีความละเอียดสูงทำให้ผู้จัดทำบัญชีมีความเข้าใจในช่วงแรกที่มีเจ้าหน้าที่เข้าไปให้คำแนะนำ แต่พอหลังจากนั้นผู้จัดทำบัญชีก็กลับมามีความสับสนในรายการบางรายการคำที่ไม่แน่ใจว่า จะลงบันทึกในเล่มใด ดังนั้นหากภาครัฐได้มีการดำเนินการให้ความรู้อย่างต่อเนื่องก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3) ด้านการมีส่วนร่วมของกลุ่ม โดยเฉพาะการจัดทำบัญชีของกลุ่มที่อาจมีปัญหาดังกล่าวทั้งการขาดความเข้าใจและความพร้อมในการบันทึกบัญชี ดังนั้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งที่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะสามารถอยู่รอดได้ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแต่สมาชิกไม่ได้รวมตัวกันผลิตและจำหน่ายโดยสมบูรณ์หากแต่สมาชิกมีการรวมตัวกันเฉพาะกิจกรรมการจำหน่ายส่วนการผลิตสมาชิกจะใช้เวลาว่างงานในการผลิตที่บ้านของสมาชิกแต่ละคน ดังนั้นการบันทึกบัญชีของกลุ่มจึงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การบันทึกรายการเกี่ยวข้องกับส่วนรวม เช่น การบันทึกเกี่ยวกับเงินลงทุนของสมาชิก การบันทึกรายรับรายจ่ายของกลุ่ม การบันทึกการให้กู้ยืมเงินแก่สมาชิก เป็นต้น ซึ่งรายละเอียดดังกล่าวจะมีการจดบันทึกไว้ในรายงานการประชุมของกลุ่มซึ่งถือว่าการดำเนินการที่ดียิ่งๆ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพราะว่าเป็นการเปิดโอกาสให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมกันอย่างตรงไปตรงมา

ส่วนที่ 2. การบันทึกรายการค้าที่เกี่ยวข้องเฉพาะส่วนของการผลิตของสมาชิกแต่ละราย ได้แก่ เมื่อสมาชิกเริ่มกระบวนการผลิตผ้าแต่ละรอบการผลิต จะต้องมียุทธวิธีต่าง ๆ องค์ประกอบของการทอผ้า ที่สมาชิกจะมีเครื่องมือเครื่องใช้ที่ไม่จำเป็นต้องซื้อทุก ๆ ครั้ง ที่มีการทอ เช่น 1) พิมพ์หรือพื้นหวี เป็นกรอบไม้แบ่งเป็นช่องถี่ ๆ ด้วยลวดซี่เล็ก ๆ สำหรับจัดระเบียบเส้นด้ายยืนตีกระทบเส้นด้ายพุ่งเพื่อให้ผ้า มีเนื้อแน่นเป็นผืนผ้า เป็นต้น สำหรับวัตถุดิบทางตรงที่ต้องใช้ประกอบการผลิตหลัก ๆ ได้แก่ เส้นด้าย เส้นไหม สีย้อมเคมี หรือ สีย้อมธรรมชาติ เป็นต้น โดยเฉพาะเส้นไหมซึ่งมีราคาค่อนข้างสูงขึ้นอยู่กับคุณลักษณะและความละเอียดของเส้นไหมหรือกรณีที่สมาชิกไม่ได้ทำการซื้อเส้นไหมแต่ใช้ผ้าที่ทำการผลิตเองหรือเลี้ยงเองนำมาทอสมาชิกต้องทำการวิเคราะห์รายการดังกล่าวให้ถูกต้องและทำการจดบันทึกรายการเริ่มตั้งแต่กระบวนการผลิตจนถึงสินค้าขายได้หมด จึงจะทำให้สมาชิกสามารถทราบและมีข้อมูลเกี่ยวข้องกับการลงทุนในกระบวนการผลิตแต่ละครั้งและการจำหน่าย

ดังนั้นกระบวนการดังกล่าวสมาชิกจะต้องมีการจัดทำบัญชีเฉพาะวงจรการผลิตของตนเอง ซึ่งหากมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบสมาชิกจะสามารถประเมินได้ว่าตนเองมีกำไรหรือขาดทุนจากการผลิตและจำหน่ายในแต่ละครั้ง จึงจำเป็นที่สมาชิกควรมีการบันทึกทั้งการผลิตส่วนตัวและบันทึกสมุดบัญชีของกลุ่มไปพร้อมๆ กัน จึงจะสามารถสะท้อนผลการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนและสะท้อนถึงผลการดำเนินงานของสมาชิกแต่ละรายได้อย่างแท้จริงสอดคล้องกับการศึกษาของ (ศศิภา พิทักษ์ศานต์, 2556) พบว่าการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชน

4) ทักษะคิดของสมาชิกในการจัดทำบัญชี การจัดทำบัญชีให้ถูกต้องตามหลักการบัญชีนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างจะยุ่งยากและผู้จัดทำบัญชีนั้นจะต้องมีระเบียบวินัยในตนเองอย่างมากซึ่งแท้จริงแล้วแนวคิดของการจัดทำบัญชีคือการสะท้อนให้ผู้ทำบัญชีสามารถเห็นข้อมูลรายรับรายจ่ายของตนเองทั้งหมดและทำการลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็นออกไปให้เหลือน้อยที่สุดหรือตัดออกไปเลยยิ่งดีซึ่งจะช่วยให้ผู้ทำบัญชีตระหนักถึงคุณค่าของเงินตราและรู้จักการเก็บออมมากขึ้นแต่ยังพบว่าสมาชิกบางรายที่มีทัศนคติเกี่ยวกับการบันทึกบัญชีในด้านลบ เช่น การจดบันทึกบัญชียังทำให้เห็นรายจ่ายเยอะมากขึ้นทำให้ไม่อยากจดบันทึกเพราะเหตุผลคือไม่สามารถยอมรับความจริงเกี่ยวกับรายรับรายจ่ายของตนเองได้ทำให้เกิดความรู้สึกท้อแท้และไม่อยากเก็บออมไปในที่สุด ดังนั้น การแก้ปัญหาดังกล่าวอาจต้องใช้เวลาและการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐในการสร้างแรงจูงใจแก่ประชาชนในการตระหนักถึงคุณค่าและความหมายของการบันทึกบัญชีอย่างแท้จริงสอดคล้องกับการศึกษาของ (วิภาวี ศรีคะ, 2546) พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนยังไม่เห็นความสำคัญของรายงานของระบบการควบคุมภายในและการตรวจสอบในการบันทึกบัญชีไม่มีการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างแผนกการเงินกับแผนกบัญชี

อำนาจจ่ายเงินจากบัญชีเงินฝากธนาคารหรือเงินของกลุ่มจะอยู่ที่ประธานกลุ่มเพียงผู้เดียว ทำให้ไม่มีระบบการควบคุมภายในที่ดี ส่วนการตรวจสอบการจัดทำบัญชี สำหรับปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับการบันทึกบัญชี พบว่า ปัญหาส่วนใหญ่เนื่องจากไม่มีความรู้ทางด้านบัญชี ปัญหาของการไม่ให้ความสำคัญของข้อมูลทางบัญชีจากผู้นำกลุ่ม และสมาชิกของกลุ่ม และเรื่องของการขอเอกสารหลักฐานในการบันทึกบัญชี สอดคล้องกับการศึกษาของ (อังคณา ประเสริฐศรี, ธนาวุฒิ พิมพ์กัและกาญจนา ผลาผล, 2555) พบว่าการจัดทำบัญชีครัวเรือนด้วยสมุดบัญชีครัวเรือนของ ธกส.อุปสรรคในการบันทึกบัญชี คือ ไม่มีเวลา สายตาไม่ดี เกิดความเบื่อหน่ายไม่สนใจ รวมถึงการไม่เห็นถึงความสำคัญของการบันทึกบัญชี การอ่านหนังสือไม่ออก การเขียนหนังสือไม่ได้ การไม่เข้าใจวิธีการบันทึกบัญชีพอสมควรและการวิเคราะห์แยกรายรับรายจ่ายยังมีน้อยตามลำดับ

5) ปัญหาด้านสิ่งสนับสนุนในการจัดทำบัญชี โดยการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ช่วยในการจัดเก็บหรือบันทึกบัญชี โดยคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันสามารถเชื่อมโยงกันได้ไม่ยากจนเกินไปนักแต่อย่างไรก็ตามแม้เครื่องมือเครื่องใช้มิได้มีราคาแพงแต่ปัญหาที่พบ คือ การขาดแคลนผู้ใช้งานเป็นและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างต่อเนื่องนอกจากนั้นพบว่าทำให้การจัดทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขาดความต่อเนื่อง และที่สำคัญแม้ว่าเทคโนโลยีจะมีความก้าวหน้าแต่ส่วนใหญ่ยังไม่ได้นำระบบคอมพิวเตอร์มาช่วยในการบันทึกรายการ ซึ่งอาจเป็นเพราะรายการยังมีจำนวนไม่มากนัก

นอกจากนั้นพบว่าสมาชิกส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุทำให้การรับรู้หรือการใช้เครื่องมือช่วยในการจัดทำบัญชีเป็นไปค่อนข้างลำบากจึงต้องมีผู้ช่วยซึ่งอาจจะเป็นสมาชิกในครอบครัวที่ยังอยู่ในวัยหนุ่มสาวหรือวัยเรียนเป็นต้น แต่จากการสัมภาษณ์พบว่าขาดความสนใจจากเยาวชนรุ่นหลังหรือขาดการสืบทอดต่อมรดกทางความรู้หรือที่เราที่เรียกว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น เยาวชนคนรุ่นใหม่ไม่ให้ความสำคัญต่อการรักษาองค์ความรู้ของบรรพบุรุษเพราะมุ่งแต่จะเข้าเรียนหนังสือให้สำเร็จในระดับสูง ๆ และจากถิ่นฐานเพื่อไปหางานทำจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนในอนาคตต่อไป

สำหรับการวางแผนกำไรของกลุ่มกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดศรีสะเกษ พบว่า กลุ่มผู้ผลิตที่เป็นวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชี เพราะถูกบังคับโดยข้อบังคับของการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน แต่ไม่มีการนำตัวเลขทางบัญชีมาวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจโดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำข้อมูลทางการเงินมาใช้ในการวิเคราะห์จุดคุ้มทุน (Break-Even point) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ระหว่างต้นทุนและจำนวนกำไร เพื่อหาระดับของกิจกรรมของกิจการว่า ณ จุดใดที่ทำให้รายได้รวมเท่ากับต้นทุนรวมหรืออาจกล่าวได้ว่า ณ ระดับกิจกรรมใดที่ทำให้กิจการมีผลการดำเนินงานเท่าทุนพอดีไม่มีกำไรและไม่มีผลขาดทุน (ปพฤกษ์ อุตสาหะวาณิชกิจ, 2552) โดยการวิเคราะห์จุดคุ้มทุนสามารถวิเคราะห์จุดคุ้มทุนโดยใช้สมการ (Break – Even Analysis by Equation) เป็นการคำนวณหาจุดคุ้มทุนโดยใช้สมการ ซึ่งมีแนวคิดจากสมการรายได้รวมหักค่าใช้จ่ายรวมเท่ากับกำไร

ณ จุดคุ้มทุน กำไรจากการดำเนินงานหรือกำไรก่อนหักภาษีเท่ากับศูนย์โดยการคำนวณจุดคุ้มทุนสามารถแสดงเป็นหน่วยหรือเป็นจำนวนเงิน ก็ได้ซึ่งจะต้องใช้ข้อมูลเกี่ยวกับต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปรต่อหน่วย ราคาขายต่อหน่วย ต้นทุนคงที่รวม เป็นต้น อย่างไรก็ตามข้อมูลทางบัญชีเหล่านี้จะต้องมาจากการบันทึกบัญชีของกลุ่มอย่างเป็นระบบจึงจะช่วยให้สมาชิกสามารถวิเคราะห์จุดคุ้มทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงชี้ให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะไม่สามารถกำหนดหรือรายได้ค่าใช้จ่ายของตนเองได้ในระยะยาวโดยเฉพาะการกำหนดปริมาณการผลิตให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดเนื่องจากยังขาดการนำข้อมูลทางการบัญชีใช้ในการวางแผนการผลิตและกำหนดราคาในการจำหน่ายหรืออาจเรียกว่าการวางแผนกำไรซึ่งการวางแผนกำไรจะเป็นการวิเคราะห์เพื่อหาว่ากิจการจะต้องผลิตและขายสินค้าในปริมาณเท่าใดจึงจะคุ้มกับต้นทุนที่เกิดขึ้นและยังมีผลกำไรตามที่กิจการต้องการซึ่งกำไรที่ใช้วิเคราะห์จะใช้กำไรก่อนหักภาษี ซึ่งสามารถจัดทำในรูปแบบของงบต่าง ๆ เช่น 1) งบประมาณการขาย เป็นการพยากรณ์ยอดขายของกิจการให้มีความใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด 2) การจัดทำงบประมาณการผลิต เป็นการประมาณการจำนวนหน่วยที่กิจการจะต้องทำการผลิตเพื่อให้เพียงพอต่อยอดขาย 3) งบประมาณวัตถุดิบทางตรง เป็นการประมาณการต้นทุนการผลิต เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถจัดทำงบกำไรขาดทุนโดยประมาณ (The Budgeted Income Statement) เป็นการสรุปรายได้และค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในงวดระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ดังนั้น การจัดทำงบกำไรขาดทุนโดยประมาณจะทำให้กิจการสามารถประมาณการรายได้ค่าใช้จ่ายในช่วเวลาใดเวลาหนึ่งโดยใช้ข้อมูลทางการบัญชีของกิจการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบการจัดทำบัญชีที่ดี จะช่วยให้กิจการสามารถประเมินผลกำไรได้อย่างแม่นยำมากขึ้นกลุ่มไม่ได้มีการวางแผนการผลิตเนื่องจากมีความยุ่งยากและซับซ้อนสอดคล้องกับการศึกษาของ (ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์ และสุภชัย พาหุมันโต, 2553) พบว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีการจัดทำบัญชีแต่ไม่มีการนำตัวเลข มาวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ ดังนั้นหน่วยงานภาครัฐควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมความรู้อย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิสาหกิจชุมชนจะสามารถคงอยู่รอดได้ต้องจำเป็นต้องมีหลายองค์ประกอบในการสนับสนุนโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ข้อมูลทางการบัญชีช่วยในการตัดสินใจในการวางแผน การควบคุม การคาดการณ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจะช่วยให้กลุ่มวิสาหกิจสามารถประเมินสถานการณ์ได้ว่ามุ่งไปในทิศทางใดมีการกำหนดเป้าหมายร่วมกันได้อย่างชัดเจน สอดคล้องกับ (ดารณี เอื้อชนะจิต, 2554) กล่าวว่าประสิทธิภาพการตัดสินใจคือ ความสามารถทำให้เกิดผลสำเร็จ ในการตัดสินใจ ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าคุณภาพของการบัญชีส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจ และข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพก็ต้องมีความเหมาะสมต่อการใช้งานและความต้องการของผู้บริหารองค์กร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนากลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการจัดทำบัญชีต่อไป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางในการจัดทำบัญชีเพื่อให้การจัดทำบัญชีมีความถูกต้องมากขึ้นและสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับหน่วยงานภาครัฐในการส่งเสริมผู้ประกอบการของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอ จังหวัดศรีสะเกษ ในการจัดทำบัญชีและเป็นข้อมูลสำหรับผู้ทำบัญชีของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทอได้ใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์การวางแผนการดำเนินงานของกิจการโดยเฉพาะการคำนวณต้นทุนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ข้อจำกัดของการวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่มที่ให้ความร่วมมือ ดังนั้นผลการวิจัยจึงอาจไม่สามารถนำไปอ้างอิงกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มผ้าทออื่น ๆ ได้สำหรับการวิจัยในอนาคตควรมีการพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยและนำไปทำการเชิงปริมาณและทำการขยายขอบเขตของการจัดเก็บข้อมูลไปยังกลุ่มอื่น ๆ เพื่อเป็นการยืนยันผลการวิจัย

บรรณานุกรม

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2556) **ชุดแบบฟอร์มการบันทึกบัญชีวิสาหกิจชุมชน**. กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ สำนักส่งเสริมพัฒนาการบัญชีและถ่ายทอดเทคโนโลยี www.cad.go.th.
- ดารณี เอื้อชนะจิต. (2554). **ผลกระทบของคุณภาพข้อมูลทางบัญชี ที่มีต่อประสิทธิภาพการตัดสินใจของผู้บริหารของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตกรุงเทพมหานคร**. คณะการบัญชี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.
- ธัญมัย เจียรกุล. (2557) **ปัญหาและแนวทางการปรับตัวของ OTOP เพื่อพร้อมรับการเปิด AEC** วารสารนักบริหาร ปีที่ 34 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2557.
- ประทับ ลิกขา. (2555). **ผ้าทอพื้นเมืองอีสานใต้**. โครงการฐานข้อมูลผ้าทอพื้นเมืองอีสานใต้ กองส่งเสริมการวิจัย บริการวิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- พุทธมน สุวรรณอาสน์. (2556). **การพัฒนาศักยภาพด้านบัญชีการเงินของวิสาหกิจชุมชนกลุ่มตัดเย็บบ้านดอกแดง อำเภอคอยสะแก จังหวัดเชียงใหม่**. วารสารวิจัยเพื่อการพัฒนาชุมชน และคุณภาพชีวิต 1 (10 : 43-52).
- วิภาวี กฤษณะภูติ. (2556). **การจัดการกลุ่มวิสาหกิจชุมชน : การเรียนรู้จากกลุ่มอาชีพทอผ้าไหมและผ้าฝ้ายในจังหวัดขอนแก่น** มนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ 30 (1) ม.ค. – เม.ย. 56.
- ศศิภา พิทักษ์สานต์. (2556). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการนำนโยบายส่งเสริมวิสาหกิจชุมชนไปปฏิบัติ กรณีศึกษาอำเภอเมืองกระบี่ จังหวัดกระบี่** วารสารวิทยบริการ ปีที่ 24 ฉบับที่ 3 กรกฎาคม – กันยายน.
- ศศิวิมล มีอำพล. (2548). **หลักการบัญชีขั้นต้น (Principles of Accounting Introductory)** กรุงเทพฯ : อินโฟเมนิ่งเพรส.
- ศิริรัตน์ เจนศิริศักดิ์และสุกชัย พาหุมนโต. (2553). **การศึกษาระบบบัญชี สำหรับกลุ่มผู้ผลิตโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ในจังหวัดอุบลราชธานี** วารสารวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 เดือนตุลาคม 2553- มีนาคม 2554.

- สถาบันพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอ. (2555). แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มไทย (2555-2559) สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม http://www.thaitextile.org/main/index_t.php สืบค้นเมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2557.
- อนรรักษ์ ทองสุขโขวงศ์ และศิริลักษณ์ ศุภชัย. (2553). การใช้ประโยชน์จากรายงานทางการเงินของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วารสารวิชาการ, 12 (2) พฤษภาคม-สิงหาคม 2553, 79-85.
- อังคณา ประเสริฐศรี ธนาวุฒิ พิมพ์กั กาญจนนา ผลาผล. (2555). ได้ศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชีครัวเรือน : กรณีศึกษาเกษตรกรในเขต อำเภอเขาคิชฌกูฏ จังหวัดจันทบุรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตจันทบุรี คณะเทคโนโลยีสังคม สาขาการบัญชี.
- วิภาวี ศรีคะ (2546) การจัดทำบัญชีธุรกิจชุมชน ภายใต้โครงการหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ ในจังหวัดเชียงใหม่ ค้นคว้าอิสระ หลักสูตร บัญชีมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ปพฤกษ์ อุตสาหกรรมกิจ (2552) การบัญชีบริหารเชิงกลยุทธ์ พิมพ์ครั้งที่ 1 บริษัท อินโฟไมนิ่ง จำกัด กาวดีทาวเวอร์ กรุงเทพฯ.

กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

Marketing strategy adaptation of a traditional retailers in Muang district, Sisaket province.

นางสาวบังอร สุขจันทร์¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมและเพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม เป็นการวิจัยแบบผสมใช้การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 337 ร้าน และจัดทำสนทนากลุ่ม จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุในช่วงระหว่าง 40-49 ปี มีระดับการศึกษาระดับประถมศึกษา ยอดขายเฉลี่ยต่อปีของกิจการอยู่ในช่วงระหว่าง 100,000 - 200,000 บาท สถานภาพสมรส ด้านสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการอยู่ในช่วงระหว่าง 5-10 ปี มีขนาดของกิจการ 2 คูหา ส่วนใหญ่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมไม่ได้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ ตั้งอยู่ห่างจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่เป็นระยะทาง 4-6 กิโลเมตร มักไม่มีการจ้างงาน ประเภทของสินค้าที่มียอดขายสูงสุดคือ เครื่องดื่ม กลุ่มลูกค้าเป็นลูกค้าประจำและลูกค้าส่วนใหญ่ชำระเงินด้วยเงินสด มีเวลาในการ เปิด - ปิดร้านช่วง เช้า - เย็น เมื่อมีร้านค้าปลีกสมัยใหม่เกิดขึ้นพบว่ายอดขายของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเท่าเดิม ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมส่วนใหญ่ซื้อสินค้าจากแม่โคโร ด้านจุดแข็งของร้านค้าปลีกนั้น ประกอบด้วยสถานที่ตั้งอยู่ใกล้แหล่งของชุมชน จุดอ่อนนั้นคือขาดการตกแต่งหน้าร้าน โอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจการ คือ การขยายชุมชนและประชากรมีจำนวนเพิ่มขึ้น สำหรับอุปสรรคผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่า เศรษฐกิจในภาวะปัจจุบันซบเซา ด้านกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนั้น พบว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีกลยุทธ์การปรับตัวด้านผลิตภัณฑ์และด้านการจัดจำหน่ายในระดับมาก

1 อาจารย์สาขาวิชาการตลาด คณะบริหารธุรกิจและการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

สินค้าหลากหลายและมีการสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์ กลยุทธ์การปรับตัวด้านราคา พบว่าใช้กลยุทธ์การขายสินค้าตามราคาตลาดและใช้กลยุทธ์การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ให้กับลูกค้าขาประจำ กลยุทธ์การปรับตัวด้านการจัดจำหน่ายซึ่งเป็นความแตกต่างที่แตกต่างจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่คือมีการจัดสถานที่ให้ลูกค้าได้นั่งคุยกันตามอัธยาศัย ส่วนกลยุทธ์การปรับตัวด้านการส่งเสริมการตลาดคือผู้ขายสินค้าจะทำหน้าที่ในการสื่อสารการตลาดกับลูกค้าแนวทางในการพัฒนาร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือการพัฒนาหน้าร้านให้ดูสวยงาม จัดวางสินค้าในชั้นให้เป็นระเบียบ เป็นหมวดหมู่ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้บทบาทของหน่วยงานของรัฐในการสนับสนุนร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือการควบคุมต้นทุนสินค้าที่ขายการสร้างงานให้กับประชาชน จัดโครงการช่วยเหลือร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมโดยการจัดโครงการให้ความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการปฏิบัติเพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ไปใช้ในการปรับปรุงกิจการ

คำสำคัญ : ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด

Abstract

The objective of this research was to study with concurrent condition the traditional retailers .To study strategy of marketing adaptability to traditional retailers and to represent the approach of marketing adaptability strategy from traditional retailers .This research is significantly to research methodology throughout quantitative research and qualitative research by means of sample data collection to traditional retailers in Muang Distric, Sisaket province from 337 stores, and focus group of relevant respondents' conclusion of research as follows.

The sample of questionnaire is also largely female, aged between 40-49 years old at large, educational level at primary school, sale volume average per year from business enterprise amidst 100,000-200,000 Baht. Sample of questionnaire at large is marital status, concurrent conventional condition aspect of time period business procedure between 5-10 years, size of enterprise 2 commercial buildings, and the conventional retail store without air conditioners at large, located from modern retail store distance 4-6 kilometers with underemployment. The categories of products have the maximum sale volume of drinking beverage, repeating customers spending with cash, traditional retailers open morning -evening. The modern retail store finds with sale volume of traditional retailers at the same.

The traditional retailers at large purchases Makro Department Store which the strength of business relevant with near community site, weakness is lack shop front, the opportunity is facility reinforcement to business to extension community and density of population, the threat and obstacle is economic recession. The strategy of marketing adaptability of traditional retailers finds with traditional retailers to adaptability strategy with product and distribution at large, marketing promotion & price adaptation strategy at medium level. The strategy of product adaptation is product contribution in respond with customer purchase and several products including product diversification, price adaptation strategy such as strategy of price commodity purchase strategy and strategy of credit loan sale products for repeating customers. The distribution has differentiated with modern retail store such as location customer conversation talks. The strategy of promotion adaptation relates with product enterprise have communicated with marketing communication for customers.

The approach of traditional retailers development is the prospect development beautiful front window, product display on shelf with order, category, modern new technology instrument facility, role of public department to sponsor traditional retailers such as control sale product cost, employment of people, project formulation to assistance traditional retailer by project of academics with performance action so as to earn new knowledge authentically revision the business further.

Keywords: Traditional retailers, Marketing strategy adaptation.

บทนำ

ธุรกิจค้าปลีกมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ เพราะเป็นแหล่งการจ้างงานและเป็นแหล่งรายได้ของประเทศ นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนามาตรฐานการครองชีพ พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการเชื่อมโยงกระจายสินค้าขั้นสุดท้ายจากผู้ผลิตไปสู่ผู้บริโภค (คำนาย อภิรัชญาสกุล, 2557) ธุรกิจค้าปลีกเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับที่มนุษย์ได้เริ่มรู้จักการจับจ่ายใช้สอย ซึ่งได้มีการพัฒนาจากการแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน ในอดีตมนุษย์ไม่มีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน จึงใช้สิ่งของหรืออาหารที่ตนมีแลกเปลี่ยนกับสิ่งของหรืออาหารของผู้อื่นซึ่งมีความต้องการตรงกันและพึงพอใจที่จะแลกเปลี่ยนกันทั้งสองฝ่าย แต่ในบางครั้งความต้องการในการแลกเปลี่ยน อาจไม่ตรงกัน หรือเกิดความไม่เป็นธรรมในการแลกเปลี่ยน

มนุษย์จึงหาสิ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนคือเงินตรา เพื่อให้เกิดความยุติธรรมมากขึ้นซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการซื้อขาย ในอดีตยังไม่มีร้านค้าเป็นหลักแหล่ง เป็นการนำสินค้าขึ้นบนพาหนะ เช่น เกวียน ม้า แล้วเร่ขายไปตามหมู่บ้านต่าง ๆ จากนั้นได้มีการพัฒนาเป็นร้านค้าที่ตั้งอยู่กับที่มีหลักแหล่งมากขึ้น แต่ไม่ใช่ร้านขนาดใหญ่ ไม่คงทนถาวรมีลักษณะเป็นเพิง หรือร้านค้าแผงลอยทั่วไป

ต่อมาได้พัฒนาให้มีความคงทนถาวรมากขึ้นเป็นร้านค้าปลีกขนาดเล็ก จัดร้านแบบง่ายๆ เช่น ร้านขายของชำตามหัวมุมถนน ซึ่งจะมีสินค้าเท่าที่จำเป็นเท่านั้น การจัดร้านจะคำนึงถึงความสะดวกมากกว่าความสวยงามและคนขายของในร้านก็มักเป็นเจ้าของร้านนั้น ธุรกิจค้าปลีกได้มีการพัฒนาไม่หยุดยั้งจากธุรกิจค้าปลีกขนาดเล็กเป็นธุรกิจขนาดใหญ่(ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ, 2546) มีทั้งรูปแบบการค้าปลีกสมัยใหม่และธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม ซึ่งร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมยังคงมีปรากฏให้เห็นทั่วไป เป็นสถานที่สังสรรค์ติดต่อค้าขายสินค้าที่เป็นพื้นฐานความจำเป็นในการดำรงชีวิต แสดงถึงลักษณะวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของประชาชนของคนไทยแต่โบราณได้เป็นอย่างดี ในธุรกิจการค้าปลีกแบบดั้งเดิมเราจะเห็นความเป็นมิตร ความเห็นอกเห็นใจกัน ความสามารถในการเจรจาต่อรอง และความเป็นกันเอง ความสนิทสนม การทักทายซักถามกันในหมู่ผู้คนที่ดำเนินธุรกิจแบบยึดหยุ่นมีการขายทั้งเงินสด เงินผ่อน และเงินเชื่อกันไว้ก่อนธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมของไทยในอดีตที่ผ่านมาจะนิยมในกลุ่มคนไทย เชื้อสายจีน โดยจะจัดตั้งเป็นลักษณะร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมหรือที่รู้จักกันในนามร้านโชห่วย ซึ่งเป็นร้านขายสินค้าที่เข้าถึงผู้บริโภค โดยผ่านบุคคลที่เป็นเจ้าของธุรกิจ มีการบริหารจัดการเองในครอบครัว มีระบบการบริหารที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยากจำหน่ายสินค้าที่มีความจำเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตของคนในชุมชนหรือคนในท้องถิ่นนั้น ๆ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจะมีความใกล้ชิดกับลูกค้ามาก เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมเป็นอาชีพที่สามารถทำได้ง่าย และเป็นอาชีพหนึ่งที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จึงมีประชาชนให้ความสนใจหันมาทำการค้าปลีกแบบดั้งเดิมกันมากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจึงมีกระจายอยู่ทั่วประเทศ

ต่อมาในปี 2540 เกิดวิกฤติเศรษฐกิจในประเทศไทย ส่งผลต่อยอดขายของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม หลังจากนั้นธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) จากต่างชาติเข้ามาดำเนินการในประเทศเป็นจำนวนมาก เช่น เซเว่นอีเลว่น โลตัส บิ๊กซี ฯลฯ เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมของไทยต้องเผชิญกับการแข่งขันที่รุนแรงและต้องมีการกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดมากขึ้น (ศิริวรรณ เจริญสุข, 2547)

ปัจจุบันมีธุรกิจค้าปลีกสมัยใหม่ (Modern Trade) เข้ามาลงทุนในจังหวัดศรีสะเกษเป็นจำนวนมาก ส่งผลกระทบต่อส่วนแบ่งตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในจังหวัดศรีสะเกษ เนื่องจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกเช่น เครื่องปรับอากาศ ที่จอดรถ ช่างซ่อมสินค้า

การจัดวางสินค้าเป็นหมวดหมู่ มีสินค้าให้เลือกหลากหลาย สามารถเลือกสินค้าเองได้ มีบัตรสมาชิก มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการจัดหน้าร้านที่สวยงาม มีการส่งเสริมการตลาดในรูปแบบต่าง ๆ มีกิจกรรมทางการตลาดอย่างต่อเนื่อง และมีเงินทุนสูงทำให้สามารถนำเทคโนโลยีต่าง ๆ มาใช้ในการดำเนินงาน เกิดการบริการแบบครบวงจร ประกอบกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริโภคมีการศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับสินค้ามากขึ้น สินค้าที่ซื้อจะต้องผ่านการพิจารณาเป็นอย่างดี ทำให้ผู้บริโภคเปลี่ยนไปซื้อสินค้าในร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น ส่งผลในการค้าปลีกแบบดั้งเดิมได้รับผลกระทบ ทำให้ไม่สามารถรักษาลูกค้าไว้ได้ โดยระดับความรุนแรงของผลกระทบนั้นต่างกัน บางรายต้องมีการปรับตัวทางการตลาดมากขึ้นเพื่อเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรง ส่วนบางรายไม่สามารถที่จะต่อสู้กับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ได้จึงต้อง ปิดกิจการและเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่น ดังนั้นเพื่อให้การค้าปลีกแบบดั้งเดิมอยู่รอดและเติบโตได้อย่างยั่งยืนผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจำเป็นต้องมีการปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค และปรับให้สามารถเผชิญกับการแข่งขันกับการค้าปลีกรูปแบบใหม่ที่เกิดขึ้น ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการค้าปลีกแบบดั้งเดิมในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวทางการตลาดให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เปลี่ยนไปและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ในการช่วยเหลือผู้ประกอบการค้าปลีกแบบดั้งเดิมให้สามารถดำเนินการอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ประโยชน์ของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
2. ได้ข้อมูลกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ
3. ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

4. ผลที่ได้จากการวิจัยผู้ประกอบการสามารถนำไปใช้ในการปรับกลยุทธ์ทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ที่เปลี่ยนไป รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยไปในการวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาร้านค้าปลีกให้อยู่รอดและยั่งยืนได้

ขอบเขตของการวิจัย

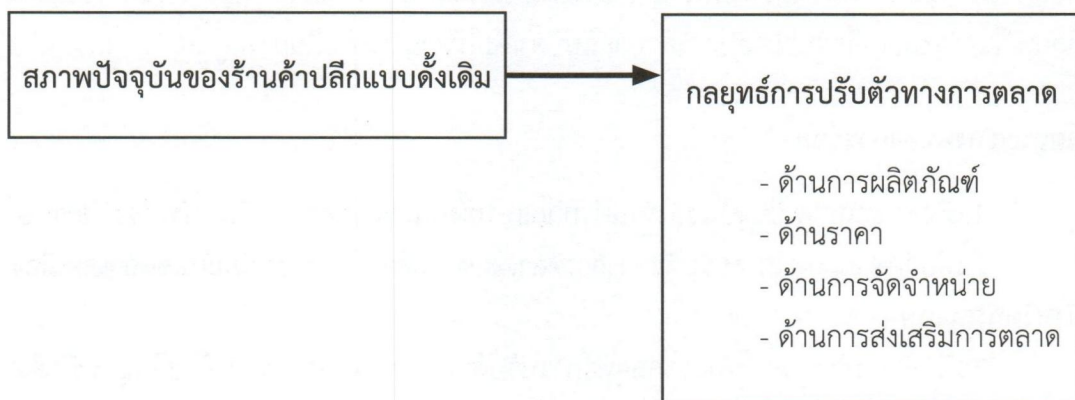
ขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาเฉพาะร้านค้าปลีกในจำนวน 18 ตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตด้านเวลา ระยะเวลาในการวิจัยตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2556 – 30 กันยายน 2557

ขอบเขตด้านเนื้อหา ศึกษาสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและแนวทางพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ประกอบด้วยร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมทั้งหมดในเขตอำเภอเมืองจังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 2,128 แห่ง (สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ, 2555)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดและทฤษฎี

1. ส่วนผสมการตลาด (Marketing Mix)

ส่วนผสมการตลาด (Marketing Mix) หรือ 4Ps (ฉัตยาพร เสมอใจ, 2549) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ตัวแปรทางการตลาดที่ควบคุมได้ซึ่งคงใช้ร่วมกันเพื่อตอบสนองความพึงพอใจแก่กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย 1) ผลิตภัณฑ์ (Product) 2) ราคา (Price) 3) การจัดจำหน่าย (Place หรือ Distribution) 4) การส่งเสริมการตลาด (Promotion)

2. กลยุทธ์ TOWS Matrix

กลยุทธ์ TOWS Matrix (ศิริฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์, 2555) เป็นกลยุทธ์ที่อาศัยการบูรณาการระหว่างจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค มีรายละเอียดดังนี้ 1) กลยุทธ์เชิงรุก (SO Strategy) 2) กลยุทธ์เชิงป้องกัน (ST Strategy) 3) กลยุทธ์เชิงแก้ไข (WO Strategy) 4) กลยุทธ์เชิงรับ (WT Strategy)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mix Method Research) ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีระเบียบวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. วิธีวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในอำเภอเมืองศรีสะเกษ จำนวน 2,128 ร้าน (สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555) กลุ่มตัวอย่าง คือ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 337 ร้าน (Taro Yamane, 1970) ซึ่งได้จากการนำข้อมูลจำนวนร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ทั้งหมด 2,128 ร้าน มาใช้ในการคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมตามสูตรของ Taro Yamane โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนอยู่ที่ระดับ 0.05 และใช้การสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถามซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม และเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) เพื่อศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและทฤษฎีที่นำมาใช้
2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อขอคำแนะนำและตรวจสอบความถูกต้องครอบคลุมเนื้อหาและหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหา มีค่าเท่ากับ 0.96

5. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จำนวน 30 ราย ที่ไม่ใช่หน่วยวิเคราะห์
6. หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ 0.89
7. จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กำหนดวันและเวลาในการเก็บแบบสอบถาม ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยและคณะเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นร้านค้าปลีกในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 337 ร้าน

2. วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลจากการเก็บจากแบบสอบถาม จัดสนทนากลุ่มจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ ตัวแทนจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม จำนวน 5 ราย ตัวแทนผู้บริโภค 1 ราย ตัวแทนนักวิชาการ 1 ราย ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัด 1 ราย รวมจำนวนทั้งหมด 8 ราย มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

1. กำหนดหัวข้อการสนทนา หรือคำถาม ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
2. กำหนดกรอบการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. กำหนดทีมงาน ประกอบด้วย ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note taker) และผู้ช่วยทั่วไป (Assistant)
3. สร้างและทดสอบแนวคำถาม
4. เลือกกลุ่มตัวอย่าง
5. จัดการสนทนากลุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและแนวทางพัฒนากลยุทธ์การตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม และสภาพปัจจุบันของกิจการใช้การวิเคราะห์หาความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนการวิเคราะห์กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยจัดระเบียบข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากสนทนากลุ่ม มาจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล เรียบเรียงข้อมูล จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการศึกษาให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม โดยการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอก วิเคราะห์กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมที่เกี่ยวกับส่วนผสมการตลาด ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ ราคา การจัดจำหน่ายและการส่งเสริมการตลาด และวิเคราะห์แนวทางพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมซึ่งผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลด้วยวิธีการพรรณนา

สรุปผลการวิจัย

ด้านข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีสถานภาพสมรส ช่วงอายุระหว่าง 40 - 49 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ยอดขายเฉลี่ยต่อปีของกิจการอยู่ในช่วง 100,000 - 200,000 บาท

ด้านสภาพปัจจุบันของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนั้น ส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการดำเนินกิจการระหว่าง 5 - 10 ปี มีขนาดของกิจการ 2 คูหา และมักไม่มีการติดตั้งเครื่องปรับอากาศ โดยร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมตั้งอยู่ห่างจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่เป็นระยะทาง 4 - 6 กิโลเมตร ส่วนใหญ่ไม่มีการจ้างงาน กิจการมีการเปิดร้านช่วง เช้า - เย็น สินค้าที่มียอดขายสูงสุดคือสินค้าประเภทเครื่องดื่ม ซึ่งกลุ่มลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำโดยลูกค้าและชำระเงินด้วยเงินสด เมื่อมีร้านค้าปลีกสมัยใหม่เกิดขึ้นกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามเห็นว่ายอดขายเท่าเดิม โดยส่วนใหญ่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมซื้อสินค้าจากแม่โคโร ส่วนในด้านการวิเคราะห์ SWOT ของกิจการนั้นพบว่า ด้านจุดแข็งคือการตั้งร้านค้าใกล้แหล่งชุมชน ส่วนด้านจุดอ่อนนั้นคือขาดการตกแต่งหน้าร้าน โอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจการคือ การขยายชุมชน/ประชากรหนาแน่นขึ้น สำหรับอุปสรรคในการเนินธุรกิจผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มองว่าเศรษฐกิจตกต่ำ

ด้านกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนั้น พบว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีกลยุทธ์การปรับตัวด้านผลิตภัณฑ์และด้านการจัดจำหน่ายในระดับมาก กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์คือมีสินค้าให้เลือกหลากหลาย การจำหน่ายสินค้าที่มีความสดสะอาดและสินค้าได้มาตรฐาน กลยุทธ์การปรับตัวด้านการจัดจำหน่ายคือกิจการตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชนสะดวกต่อการเข้าถึง มีการซื้อสินค้าจากแหล่งค้าส่งขนาดใหญ่มาจำหน่าย ส่วนกลยุทธ์การปรับตัวด้านการส่งเสริมการตลาดและด้านราคามีกลยุทธ์การปรับตัวในระดับปานกลาง กลยุทธ์การปรับตัวด้านการส่งเสริมการตลาดนั้นกิจการมีกลยุทธ์โดยการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าและพนักงานมีความสุขพอ่อนโยน ส่วนกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านราคา พบว่า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมใช้กลยุทธ์การขายสินค้าตามราคาตลาด มีส่วนลดให้เมื่อซื้อในปริมาณมากและมีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ปัญหาและอุปสรรคของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีเงินทุนหมุนเวียนน้อย ขาดความรู้ในการพัฒนาร้านค้า ต้นทุนสินค้าสูง ขาดเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ช่วยในการขาย สภาพร้านค้าค่อนข้างเก่า ไม่สามารถต่อรองราคาสินค้ากับผู้ค้าส่งได้และมีร้านค้าปลีกสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น แนวทางพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ได้แก่ การนำสินค้าที่แตกต่างจากคู่แข่งขึ้นมาจำหน่าย มีการเพิ่มสินค้าภายในร้านค้าให้หลากหลายขึ้นมีการพัฒนาหน้าร้านและภายในร้านให้เป็นระเบียบสวยงามโดดเด่นและทันสมัย มีการจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ เช่น เครื่องยิงบาร์โค้ด เครื่องคอมพิวเตอร์ มาใช้ในกิจการและการควบคุมต้นทุนของสินค้าที่นำมาจำหน่าย

จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจำนวนทั้งหมด 8 ราย สรุปผลการสนทนากลุ่มได้ดังนี้

จุดแข็งของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าจุดแข็งของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม คือ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าโดยมีการทักทายพูดคุยกับลูกค้าอย่างเป็นกันเอง การมีสถานที่นั่งพูดคุยกันหรือนั่งดื่มเครื่องดื่มต่าง ๆ การมีการแบ่งขายสินค้าให้มีขนาดที่เล็กลง เช่น น้ำตาล แบ่งบรรจุถุงขายตามขนาดความต้องการของลูกค้า และยังมีการขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้กับลูกค้า

จุดอ่อนของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าจุดอ่อนของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมคือ การจัดตกแต่งร้านไม่สวยงาม ต้นทุนของสินค้าที่สูง เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมซื้อสินค้าในปริมาณที่น้อยกว่าร้านค้าปลีกสมัยใหม่ทำให้ต้นทุนสินค้าสูงและยังขาดอุปกรณ์และเทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่ใช้ในการขาย เช่น เครื่องยิงบาร์โค้ด เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องปรับอากาศ กล้องวงจรปิด

โอกาสของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าโอกาสของร้านค้าปลีกแบบแบบดั้งเดิมคือการขยายชุมชน ส่งผลต่อยอดจำหน่ายทำให้มียอดจำหน่ายสูงขึ้น เช่น หอพักนักศึกษาในจังหวัดศรีสะเกษเพิ่มขึ้น มีโครงการบ้านจัดสรรเพิ่มขึ้น ทำให้ชุมชนขยายนับเป็นโอกาสของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมนโยบายการปรับอัตราค่าแรงขั้นต่ำมีผลต่ออำนาจซื้อทำให้ผู้บริโภคมีอำนาจซื้อมากขึ้น

อุปสรรคของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าอุปสรรคของการดำเนินงานของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมคือด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง มีผลต่อรายได้ของประชาชน ทำให้ประชาชนบางอาชีพมีรายได้น้อย เช่นกลุ่มเกษตรกรจำหน่ายราคาพืชผลทางการเกษตรได้ในราคาต่ำ ส่งผลต่อยอดจำหน่ายของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมและมีอุปสรรคด้านการขยายตัวของร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่เพิ่มมากขึ้น

กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

1. กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าตัวแทนร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ใช้กลยุทธ์การตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในด้านผลิตภัณฑ์ คือการจัดหาสินค้าที่ตรงกับความต้องการของลูกค้าจำหน่าย ส่วนตัวแทนนักวิชาการ ตัวแทนจากผู้บริโภค ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดเห็นว่ากลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์คือสินค้าควรหลากหลายและมีการสร้างความแตกต่างด้านผลิตภัณฑ์

2. กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านราคา

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าตัวแทนของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ใช้กลยุทธ์การขายสินค้าตามราคาตลาดไม่สามารถที่จะขายในราคาต่ำ ๆ ได้ทั้งนี้เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมซื้อสินค้าจากร้านค้าส่งในปริมาณที่ไม่มากนักต้นทุนของสินค้าจึงสูงกว่าร้านค้าปลีกสมัยใหม่ และร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมยังใช้กลยุทธ์การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อให้กับลูกค้าประจำ ด้านตัวแทนนักวิชาการ ตัวแทนจากผู้บริโภค ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดที่เป็นผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม เห็นว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีต้นทุนในด้านการบริหารจัดการต่ำกว่าร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมจึงสามารถใช้กลยุทธ์ด้านราคาได้โดยสินค้าบางรายการ เช่น สินค้าเก่าล้าสมัยสามารถนำมาลดราคา หรืออาจมีการแบ่งขนาดการบรรจุสินค้าที่จะขายให้มีการขายหลายขนาดหลายราคา

3. กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านการจัดจำหน่าย

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าตัวแทนจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม มีการใช้กลยุทธ์ด้านการจัดจำหน่ายซึ่งเป็นความแตกต่างที่แตกต่างจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่คือมีการจัดสถานที่ให้ลูกค้าได้นั่งคุยกันตามอัธยาศัย นั่งดื่มเครื่องดื่มหรือนั่งสนทนากัน ส่วนตัวแทนนักวิชาการ ตัวแทนจากผู้ประกอบการ ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัด มองว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมักไม่มีการตกแต่งหน้าร้านและจัดชั้นวางสินค้าไม่สวยงาม ควรมีการศึกษาด้านการจัดตกแต่งต่างร้านค้าและจัดวางสินค้าให้เป็นหมวดหมู่และมีความสวยงาม

4. กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาด

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มจำนวน 8 ราย พบว่าตัวแทนจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ใช้การส่งเสริมการตลาดโดยการอาศัยผู้ขายสินค้าในการสื่อสารการตลาดกับลูกค้าและการพูดแบบปากต่อปากของลูกค้าเป็นประจำ ส่วนตัวแทนนักวิชาการ ตัวแทนจากผู้ประกอบการ และตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดเห็นว่าด้านการส่งเสริมการตลาดนั้น ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมักไม่มีการส่งเสริมการตลาด เช่น การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ การลดราคา แต่จะใช้การสื่อสารทางการตลาดโดยตรงจากผู้ขายสินค้าเป็นผู้แนะนำสินค้าใหม่ให้ลูกค้าได้ทราบ

แนวทางในการพัฒนากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

จากการสนทนากลุ่มของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 8 ราย พบว่า แนวทางในการพัฒนากลยุทธ์ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมคือการพัฒนาหน้าร้านให้ดูสวยงาม จัดวางสินค้าในชั้นวางให้เป็นระเบียบเป็นหมวดหมู่ การจัดหาอุปกรณ์เทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ เช่น เครื่องยิงบาร์โค้ด เครื่องคอมพิวเตอร์ โดยหน่วยงานภาครัฐควรจัดโครงการสนับสนุนร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในการจัดตกแต่งหน้าร้านหรือจัดของภายในร้านให้เป็นหมวดหมู่และสวยงาม ควบคุมต้นทุนสินค้าที่ขาย ทั้งนี้เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีต้นทุนในราคาของสินค้าสูงเมื่อเปรียบเทียบกับร้านค้าปลีกสมัยใหม่ เพราะปริมาณการซื้อสินค้าต่อครั้งไม่มาก ภาครัฐควรสนับสนุนการสร้างงานให้กับประชาชนในพื้นที่หรือในชุมชนเพราะจะทำให้ประชาชนมีรายได้สูงขึ้น มีการซื้อสินค้าเพื่อการอุปโภคบริโภคมากขึ้น ด้านตัวแทนนักวิชาการ ตัวแทนจากผู้ประกอบการ ตัวแทนจากหอการค้าจังหวัดนั้น เสนอแนะให้ภาครัฐสนับสนุนในด้านการส่งเสริมให้ประชาชนสนับสนุนร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมให้คงอยู่ควบคู่กับสังคมไทย และจัดโครงการให้ความรู้ด้านวิชาการควบคู่กับการปฏิบัติ เช่น เทคนิคการจัดสินค้า หรือเทคนิคการบริหารงานร้านค้า เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้รับความรู้ใหม่ไปใช้ในการปรับปรุงกิจการให้ยั่งยืนต่อไป

การอภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขต อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีจุดแข็งคืออยู่ใกล้แหล่งชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Fahui, Wanga and others, 2014) พบว่าความพิเศษของร้านค้าคืออยู่ใกล้แหล่งชุมชน ส่วนด้านจุดอ่อน คือ ขาดการตกแต่งร้านค้า สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ (นุจรี คงทวีผล, 2550) พบว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีจุดอ่อนในด้านการตกแต่งร้าน การโฆษณาสินค้าส่งเสริมการขายและการใช้เทคโนโลยีช่วยในการขายโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินกิจการคือ การขยายชุมชน/ประชากรหนาแน่นขึ้น สำหรับอุปสรรคในการเนิรธุรกิจคือ เศรษฐกิจตกต่ำ ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านผลิตภัณฑ์และด้านการจัดจำหน่ายอยู่ในระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภาวิณี กาญจนภา, 2554) พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมากที่สุด คือ ชนิดของสินค้าและบริการ การจัดวางแผนผังร้านค้า ออกแบบร้านค้า การจัดแสดงสินค้าภายในร้านค้าและความสะดวกของทำเล ที่ตั้งของร้านค้า ส่วนด้านราคาจากการวิจัยพบว่ามีการปรับตัวในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีการจัดซื้อสินค้าในปริมาณที่ไม่มากทำให้ต้นทุนของสินค้าสูงกว่าร้านค้าปลีกสมัยใหม่จึงไม่สามารถปรับตัวด้านราคาได้มากนัก ส่วนด้านการส่งเสริมการตลาดพบว่ามีการปรับตัวทางการตลาดอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมไม่ค่อยมีการโฆษณาสินค้าและบริการมีการส่งเสริมการขายน้อยเนื่องจากมีต้นทุนสินค้าสูงกว่าร้านค้าปลีกสมัยใหม่แต่หากพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าการมีพนักงานบริการรวดเร็วไม่ต้องต่อแถวนาน พนักงานยิ้มแย้มแจ่มใส พนักงานสุภาพอ่อนโยน มีความรู้เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์เป็นอย่างดี มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าและมีการจัดหาสินค้าตามฤดูกาลมาจำหน่ายมีกลยุทธ์ การปรับตัวในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฉันทัส เพียรธรรม และคณะ, 2555) พบว่าจุดแข็งของร้านโชห่วย คือ มีความใกล้ชิดกับผูซื้อหรือมีลูกค้าประจำ ฉะนั้นต้องมีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอด โดยจะต้องพยายามรักษาความสัมพันธ์กับลูกค้าประจำกลุ่มเดิมพร้อมไปกับหากกลุ่มลูกค้าประจำใหม่ ทั้งนี้เนื่องจากลูกค้าส่วนใหญ่เป็นลูกค้าประจำจึงทำให้มีความใกล้ชิดและคุ้นเคยกับผู้ประกอบการร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านจุดแข็ง จากผลการวิจัย พบว่าจุดแข็งของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ คือตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชน ดังนั้นหากมีผู้สนใจประกอบธุรกิจร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ควรตั้งอยู่ใกล้แหล่งชุมชนและควรพิจารณาแนวโน้มการขยายตัวของชุมชน

2. จุดอ่อน จากผลการวิจัยพบว่า จุดอ่อนของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ คือ ขาดการตกแต่งหน้าร้าน ซึ่งผู้ประกอบการสามารถปรับกลยุทธ์ได้โดยการ จัดของให้เป็นระเบียบ เป็นหมวดหมู่ และทำการตกแต่งหน้าร้านให้สวยงาม

3. ด้านโอกาส จากผลการวิจัยพบว่า โอกาสของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ คือ การขยายชุมชน ประชากรหนาแน่นขึ้น ดังนั้นผู้ที่สนใจทำธุรกิจร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรมองหาทำเล ที่ตั้งที่มีโอกาสขยายตัว เช่น แหล่งชุมชน สถานศึกษา สถานที่ราชการ เป็นต้น

4. ด้านอุปสรรค จากผลการวิจัยพบว่า อุปสรรคของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ คือเศรษฐกิจตกต่ำ ดังนั้น ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรมีกลยุทธ์ การปรับตัวโดยจัดหาสินค้าที่มีต้นทุนต่ำเพื่อให้สอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจมาจำหน่าย

5. ด้านผลิตภัณฑ์ จากผลการวิจัยพบว่า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีกลยุทธ์การปรับตัวด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมาก ดังนั้นผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม ควรให้ความสำคัญกับการจัดหาสินค้าให้หลากหลาย มีคุณภาพ สด สะอาดใหม่ มีความแตกต่างจากคู่แข่งมาจำหน่ายและที่สำคัญสินค้าที่นำมาจำหน่ายต้องตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

6. ด้านราคา จากผลการวิจัยพบว่า ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีกลยุทธ์การปรับตัวด้านราคาในระดับปานกลาง ดังนั้นร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม ควรใช้กลยุทธ์ด้านราคาโดยการจัดซื้อสินค้าจากร้านค้าส่งขนาดใหญ่ที่จำหน่ายในราคาไม่สูงมากนัก มาจำหน่ายให้เหมาะสมกับสถานะเศรษฐกิจในปัจจุบัน

7. ด้านการจัดจำหน่าย จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิม ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีกลยุทธ์ปรับตัวทางการตลาดด้านการจัดจำหน่ายในระดับมาก ดังนั้น ผู้ที่สนใจประกอบธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมควรให้ความสำคัญกับการจัดจำหน่าย เช่น การเลือกทำเลที่ตั้งใกล้แหล่งชุมชน การจัดร้านค้าให้มีสถานที่คุยกัณตามอัธยาศัย

8. ด้านการส่งเสริมการตลาด จากผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ มีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดด้านการส่งเสริมการตลาดในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม มีกลยุทธ์การปรับตัวเกี่ยวกับพนักงาน ในระดับมาก ดังนั้น จะเห็นว่าการที่ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมสามารถอยู่รอดได้ การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับลูกค้าและการบริการที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมมีความแตกต่างจากร้านค้าปลีกสมัยใหม่

ข้อเสนอแนะการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์การปรับตัวด้านอื่นๆ ที่นอกเหนือจากส่วนผสมการตลาด (4Ps) เช่น ด้านการบัญชี ด้านการบริหารจัดการ ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น
2. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิมในเขตอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดในพื้นที่ต่างกัน
3. ควรมีการศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของธุรกิจอื่น ๆ นอกจากธุรกิจค้าปลีก เช่น ธุรกิจภาคผลิต ธุรกิจภาคบริการ เพื่อหากลยุทธ์ในการปรับตัวโดยภาพรวมของการประกอบธุรกิจในปัจจุบัน

บรรณานุกรม

- คำนาย อภิปรัชญาสกุล. (2557). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับธุรกิจค้าปลีก**. กรุงเทพฯ : โฟกัสมีเดียเอนด์พับลิชชิง.
- ฉัตยาพร เสมอใจ. (2549). **การจัดการและการตลาดบริการ**. กรุงเทพฯ : ส.เอเชียเพลส.
- ฉันทัส เพียรธรรมและคณะ. (2555). “การปรับตัวของร้านโชห่วยภายใต้กระแสขยายตัวของร้านสะดวกซื้อสมัยใหม่”. **วารสารจัดการสิ่งแวดล้อม**. ฉบับเดือนมกราคม – มิถุนายน ปีที่ 8. ฉบับที่ 1. หน้า 39.
- ชีวรรณ เจริญสุข. (2547). **กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของร้านค้าปลีกไทยแบบดั้งเดิม (โชห่วย)**. กรุงเทพฯ: วิทยานิพนธ์หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.สาขาวิชาการตลาด บัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- นุจรี คงทวีผล. (2550). **ผลของการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนในธุรกิจร้านค้าปลีกแบบสมัยใหม่ที่มีต่อธุรกิจค้าปลีกแบบดั้งเดิมในอำเภอเมืองพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ภาวิณี กาญจนภา. (2554). **การบริหารส่วนประสมการค้าปลีกและการจัดการเชิงกลยุทธ์การตลาดของร้านค้าปลีกแบบดั้งเดิม**. **วารสารบริหารธุรกิจ**. ฉบับเดือนตุลาคม-ธันวาคม. ปีที่ 34. ฉบับที่ 132.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2546). **การบริหารการค้าปลีก**. กรุงเทพฯ : บริษัทธรรมสารจำกัด.
- ศิวฤทธิ์ พงศกรรังศิลป์. (2555). **หลักการตลาด**. พิมพ์ครั้งที่ 1 .กรุงเทพฯ : ท็อป.
- สำนักงานสถิติจังหวัดศรีสะเกษ. (2555). **โครงการสำมะโนธุรกิจการค้าและการบริการ**. ศรีสะเกษ : ศรีสะเกษการพิมพ์.
- Fahui, Wang and others. (2014). “Location Analysis of Retail Stores in Changchun, China: A Street Centrality Perspective,” *The International Journal of Urban Policy and Planning*. Volume 41, Number 2 : 54–63 .
- Yamane,T. (1970). **Statistics : An introductory analysis**. New York Harper.

แบบเสนอขอส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์

การเตรียมต้นฉบับ

ต้นฉบับต้องมีเนื้อเรื่องสมบูรณ์ในฉบับ เขียนต้นฉบับเป็นภาษาไทยหรือภาษาอังกฤษ พิมพ์ต้นฉบับด้วยกระดาษขนาด A4 ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้เป็นตัวอักษร TH Sarabun PSK ตัวอักษรขนาด 16 ตั้งค่าน้ำกระดาษด้านบน (TOP) 2.5 เซนติเมตร ขอบล่าง (bottom) 2.5 เซนติเมตร ขอบซ้าย (left) 3 เซนติเมตร ขอบขวา (right) 2.5 เซนติเมตร และ**ควรมีความยาวไม่เกิน 10 หน้า (ใส่เลขหน้าทุกหน้า)**

คำแนะนำในการเขียนบทความวิจัย

1. ชื่อเรื่อง/บทความ (title) มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ขนาด 18 ตัวหนา
2. ชื่อ/ที่อยู่ผู้เขียน (author name & affiliation) มีทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ โดยระบุชื่อผู้เขียนพร้อมด้วยสถานที่ทำงาน/หน่วยงาน และ e-mail ของแต่ละคนที่มีส่วนในงานวิจัยนั้น เรียงตามลำดับความสำคัญ
3. บทคัดย่อ (abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เขียนสรุปสาระสำคัญของเรื่อง ใช้ภาษาให้รัดกุมเป็นประโยคสมบูรณ์ และควรจะกล่าววัตถุประสงค์ ข้อค้นพบและสรุปผลที่ได้จากงานวิจัยนั้นๆ โดยให้เขียนเป็นความเรียง ไม่ควรมีคำย่อ ควรจะมีย่อหน้าเดียว โดยเขียนเป็นความเรียง ความยาวไม่เกิน 300 คำ
4. คำสำคัญ (keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 5 คำ
5. บทนำ (introduction) เป็นส่วนของความสำคัญที่นำไปสู่การวิจัย สรุปความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา การตรวจเอกสาร พร้อมวัตถุประสงค์ของการวิจัย และไม่ควรใส่ตารางหรือรูปภาพ
6. วิธีดำเนินการวิจัย (materials and methods) อธิบายเครื่องมือ และวิธีดำเนินการวิจัย ให้กระชับและชัดเจน ให้บอกรายละเอียดสิ่งที้นำมาศึกษาจำนวน ลักษณะเฉพาะของตัวอย่างที่ศึกษา ตลอดจนเครื่องมือ และอุปกรณ์ต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษา การสุ่มตัวอย่าง วิธีหรือมาตราที่ใช้ศึกษา วิธีการเก็บข้อมูล วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้
7. ผลการวิจัย (results) บรรยายสรุปผลการวิจัยอย่างกระชับ หลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำซ้อน ซึ่งมีความหมายตรงกับคำอธิบายที่มีอยู่แล้วในตารางหรือรูปภาพประกอบ แต่ได้สาระครบถ้วนอยู่ด้านบน ในกรณีที่เป็นตาราง เพื่อให้ทราบว่าตารางนั้นสื่อถึงเนื้อหาเรื่องใด ส่วนภาพและแผนภูมิ ควรมีคำอธิบายอยู่ด้านล่าง การเรียงลำดับภาพ ตาราง หรือแผนภูมิ ควรเรียงลำดับเนื้อหาของงานวิจัย และต้องมีการแปลความหมายของผลที่ค้นพบหรือวิเคราะห์
8. อภิปราย (discussion) วิจารณ์ เปรียบเทียบกับผลการวิจัยที่มาก่อนหน้าอย่างมีหลักการ อาจมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในอนาคต และแนวทางที่จะนำไปใช้ประโยชน์

9. ข้อเสนอในการใช้ประโยชน์และการใช้วิจัยในครั้งต่อไป

10. คำขอบคุณหรือกิตติกรรมประกาศ (acknowledgment) ควรจะมีเพื่อแสดงคำขอบคุณสำหรับแหล่งทุนสนับสนุนหรือผู้ช่วยเหลืองานวิจัยและเตรียมเอกสาร

11. เอกสารอ้างอิง (references) เรียงลำดับเอกสารภาษาไทยก่อนภาษาอังกฤษ และเรียงลำดับตามตัวอักษร ตามจำนวนผู้เขียน กรณีผู้เขียนคนเดียวกันให้เรียงตามปี

12. ส่งไฟล์เอกสาร DOC หรือ PDF มาที่ ya_non2992@hotmail.co.th, tuanakarate@hotmail.com

การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่องของบทความวิจัย

การอ้างอิงเอกสารในเนื้อเรื่องเป็นการระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในเนื้อเรื่อง เริ่มต้นด้วยชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยปีที่เผยแพร่เอกสารนั้น ถ้าเป็นเอกสารภาษาอังกฤษให้ใช้เพียงนามสกุลนำหน้า แล้วตามด้วยปีที่เผยแพร่เอกสาร ถ้ามีผู้แต่ง 2 คนให้ใส่ชื่อทั้ง 2 คน โดยใช้คำว่า “และ” ถ้าเป็นภาษาอังกฤษใช้ “&” แต่ถ้ามากกว่า 2 คน ให้ใช้ชื่อเฉพาะคนแรก แล้วตามด้วย “และคณะ” ถ้าเป็นภาษาอังกฤษให้ใช้ “etal..” เช่น (อเนก และคณะ, 2548) หรือ อเนก และคณะ (2548) (Cauliflower & Flower, 2008) (Lerdau et al., 2012) หรือ Lerdau et al. (2012) กรณีที่เป็นผู้แต่งคนเดียวกันให้ใช้อักษรกำกับ เช่น (Lopez et al., 2008a, b) แล้วแต่โครงสร้างประโยค การเรียงลำดับของเอกสารอ้างอิงให้เรียงตามปีที่พิมพ์ก่อน แล้วตามด้วยการเรียงลำดับตัวอักษร เช่น (Owen et al., 2003; Loreto et al., 2007; Monsoon et al., 2007)

เอกสารที่อยู่ระหว่างการตีพิมพ์ (in press) ในกรณีที่ได้รับการตอบรับให้ตีพิมพ์โดยวารสารนั้นแล้ว ใช้คำว่า in press และใส่ในรายการอ้างอิง เอกสารที่ไม่ได้ตีพิมพ์ (unpublished citation) ได้แก่ (abstract) รวมทั้งเอกสารที่เพิ่งจะส่งเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ (submitted) การติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล (personal communication) การสังเกตโดยบุคคล (personal observation) ให้อ้างไว้ในเนื้อหาของบทความด้วย โดยระบุเป็น unpublished เช่น (Frost & Liang, unpublished; Norby, pers. Comm.; Fitter pers. obs.) แต่ไม่ต้องใส่ในรายการอ้างอิงเอกสารท้ายเล่ม

การอ้างอิงเอกสารท้ายเล่มให้อ้างอิงตามหลักเกณฑ์ระบบ APA (American Psychological Association)

1. การเขียนรายการอ้างอิงจากหนังสือ

ชื่อ – สกุลผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// เมืองที่พิมพ์.// สำนักพิมพ์. เช่น
กองชัย อภิวัฒน์รังสรรค์. (2523). บริษัทข้ามชาติ: โฉมหน้าใหม่จักรพรรดินิยม (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

Stack, G., & Campbell, J. (Eds.) (2000). Engineering the human genome: An exploration of the science and ethics of altering the genes we pass to our children. New York: Oxford University Press.

2. การเขียนรายการอ้างอิงจากวิทยานิพนธ์

ชื่อผู้เขียนวิทยานิพนธ์.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ระดับวิทยานิพนธ์ ชื่อสาขาวิชาหรือภาควิชา
ชื่อคณะ ชื่อมหาวิทยาลัย. เช่น
อภิรักษ์ ไม้งาม. (2541). คุณลักษณะของแรงงานตามความต้องการของผู้ประกอบการโรงงาน
อุตสาหกรรมในจังหวัดชลบุรี. ปรินซ์นิพนธ์ กศ.ม. วาชาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

3. การเขียนรายการอ้างอิงจากบทความ

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ในชื่อบรรณาธิการ (ถ้ามี).// ชื่อหนังสือ.// เลขหน้า.// เมืองที่พิมพ์.//
สำนักพิมพ์. เช่น
ชัยพร วิชชาวุธ. (2518). การสอนในระดับอุดมศึกษา. ในการสอนและการวัดผลการศึกษา,
หน้า 1 – 30. พระนคร: ฝ่ายวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

4. บทความในวารสาร

ชื่อผู้เขียนบทความ.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร, ปีที่.// (เล่มที่).// เลขหน้า. เช่น
ประภาวดี สืบสนธิ์. (2533). การพัฒนาการวิจัยทางบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ใน
ประเทศไทย. วารสารห้องสมุด, 34 (9), 14 – 31.

Baldwin, C.M., Bevan, C., & Beshalske, A (2000). At-risk minority populations in a church-based clinic: Communicating basic needs. Journal of Multicultural Nursing & Health, 6(2), 26 – 28.

5. เอกสารวิชาการอื่นๆ

ชื่อผู้เขียน หรือหน่วยงาน. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่องหรือชื่อหนังสือ. //ประเภทเอกสาร. //สถาบันหรือหน่วยงานที่จัดพิมพ์, เมืองที่พิมพ์. จำนวนหน้าทั้งหมด. เช่น
ทวีศักดิ์ ชโยภาส. (2544). **แมลงศัตรูปาล์มน้ำมันในประเทศไทย**. เอกสารวิชาการ. กองกัญและสัตววิทยา กรมวิชาการเกษตร, กรุงเทพฯ. 126 หน้า.

6. การเขียนรายการอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต และสื่ออิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

ชื่อผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). //ชื่อเรื่อง. //(ประเภทของสื่อ). //สถานที่ผลิต: /ชื่อผู้ผลิตหรือผู้เผยแพร่. //วัน เดือน ปี ที่เข้าถึงข้อมูล. // จาก/ชื่อ แหล่งข้อมูลหรือที่อยู่ที่ใช้สืบค้นในอินเทอร์เน็ต. เช่น
ไพโรจน์ อุทิศ. (2546). **บทเรียนออนไลน์ วิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์**.

<http://it.ripa.ad.th/courseware2/> เข้าถึงวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2547.

Chou, L., McClintock, R., Moretti, F., & Nix, D.H. (1993). **Technology and education: New wine in new bottles: Choosing pasts and imagining educational future**. <http://www.ilt.columbia.edu/publications/newwine1.html>
Retrieved August 24, 2000. Institute for Learning Technologies: Columbia University.

แบบเสนอขอส่งบทความเพื่อลงตีพิมพ์ในวารสารงานวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
 ตำแหน่ง.....
 วุฒิการศึกษา.....
 สถานที่ทำงาน.....
 ชื่องานวิจัย (ภาษาไทย).....
 ชื่องานวิจัย (ภาษาอังกฤษ).....

สถานที่ติดต่อที่สะดวก (กรอกข้อมูลที่อยู่เพียงสถานที่เดียวเท่านั้น)

ที่อยู่ปัจจุบัน

เลขที่.....หมู่.....ตรอก/ซอย.....
 ถนน.....แขวง/ตำบล.....
 เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....โทรสาร.....
 โทรศัพท์.....มือถือ.....

ที่ทำงาน

เลขที่.....หมู่.....ตรอก/ซอย.....
 ถนน.....แขวง/ตำบล.....
 เขต/อำเภอ.....จังหวัด.....
 รหัสไปรษณีย์.....โทรสาร.....
 โทรศัพท์.....มือถือ.....

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้

- ☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าแต่เพียงผู้เดียว
☐ เป็นผลงานของข้าพเจ้าและผู้ร่วมงานตามชื่อที่ระบุในบทความ

ลงชื่อ.....
 (.....)
 วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

